

ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: ШЛЯХ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Монографія





Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: ШЛЯХ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Монографія

За загальною редакцією доктора економічних наук,
професора О. О. Захаркіна, кандидатки економічних наук,
доцентки Л. С. Захаркіної

Монографія підготовлена в межах дослідження,
що фінансується за рахунок бюджетних коштів МОН України
«Цифровізація й транспарентність публічних, корпоративних
та особистих фінансів: вплив на інноваційний розвиток
і національну безпеку» (реєстраційний номер 0122U000774).

Рекомендовано вченою радою Сумського державного університету

Суми
Сумський державний університет
2024

УДК 336.7:004:502/504

T65

Авторський колектив:

О. О. Захаркін, доктор економічних наук, професор;
Л. С. Захаркіна, кандидатка економічних наук, доцентка;
В. А. Білошапка, здобувачка;
Д. О. Пехов, здобувач

Рецензенти:

І. Г. Гончаренко – докторка наук із державного управління, професорка, завідувачка кафедри фінансів Черкаського державного технологічного університету;
І. В. Тютюник – докторка економічних наук, доцентка, доцентка кафедри фінансових технологій і підприємництва Сумського державного університету

*Рекомендовано до видання
вченою радою Сумського державного університету
як монографія
(протокол № 2 від 12 вересня 2024 року)*

T65 **Транспарентність корпоративних фінансів в умовах цифровізації: шлях до сталого розвитку : монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. О. Захаркіна, канд. екон. наук, доц. Л. С. Захаркіної. – Суми : Сумський державний університет, 2024. – 152 с.**
ISBN 978-966-657-988-4

Монографія присвячена дослідженню транспарентності корпоративних фінансів у сучасних умовах цифровізації, які визначаються як основні чинники забезпечення сталого розвитку підприємств. Розглянуті теоретичні аспекти реалізації принципів транспарентності, а також складові транспарентності корпоративних фінансів у цифровому середовищі. Особлива увага сфокусована на забезпеченні інформаційної прозорості підприємств та аналізуванні можливостей і викликів, що постають перед українськими компаніями з високим рівнем капіталізації. Проаналізовані роль транспарентності фінансової звітності в корпоративному управлінні та її вплив на сталий розвиток підприємств. Висвітлена проблематика забезпечення транспарентності фінансової звітності підприємств в Україні, зокрема, розглянуті сучасні технології, використовувані інструменти та інноваційні підходи до їх застосування.

Наукове видання рекомендоване для науковців, фінансових аналітиків, практиків у сфері корпоративного управління, викладачів, аспірантів, студентів економічних спеціальностей закладів вищої освіти.

УДК 336.7:004:502/504

ISBN 978-966-657-988-4

© Сумський державний університет, 2024

ВСТУП	4
1 ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ	6
1.1 Теоретичні аспекти реалізації принципів прозорості в корпоративних фінансах	6
1.2 Складові прозорості корпоративних фінансів у сучасному цифровому середовищі	22
2 ІНФОРМАЦІЙНА ПРОЗОРИСТІ ПІДПРИЄМСТВ: РЕАЛІЗАЦІЯ МОЖЛИВОСТЕЙ І ПОДОЛАННЯ ВИКЛИКІВ	36
2.1 Аналіз інформаційної прозорості підприємств України з найбільшою ринковою капіталізацією	36
2.2 Реалізація можливостей і подолання викликів прозорості корпоративних фінансів в умовах цифровізації: міжнародний досвід.....	58
3 РОЛЬ ТРАНСПАРЕНТНОСТІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ У КОРПОРАТИВНОМУ УПРАВЛІННІ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	68
3.1 Теоретичні засади забезпечення прозорості фінансової звітності підприємств	68
3.2 Аналіз впливу прозорості фінансової звітності на сталий розвиток підприємств	78
4 ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРАНСПАРЕНТНОСТІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	113
4.1 Перешкоди реалізації принципів прозорості та шляхи їх подолання	113
4.2 Сучасні технологічні інструменти забезпечення прозорості фінансової звітності.....	118
ВИСНОВКИ	133
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	135
ДОДАТОК А	143
ДОДАТОК Б.....	146
ДОДАТОК В.....	149

ВСТУП

Підвищення рівня інформаційної відкритості та прозорості діяльності компаній є основним аспектом, що визначає високу якість корпоративного управління та сприяє зростанню їхньої ринкової вартості. Надання значущої та актуальної інформації не лише забезпечує основу для обґрунтованих інвестиційних рішень з боку інвесторів та інших зацікавлених сторін, а й сприяє ефективному діалогу зі стейкхолдерами, які мають вплив на стратегічний розвиток та оперативну діяльність компанії.

У сучасному світі цифрових технологій ефективно використання цифрових платформ для розкриття інформації стає ще однією важливою складовою успішного корпоративного управління. Використання інноваційних рішень дозволяє компаніям оперативно надавати доступ до актуальної інформації широкому колу зацікавлених сторін, забезпечуючи водночас високий рівень деталізації та точності даних. Це не лише покращує взаємодію з інвесторами, а й сприяє підвищенню загальної прозорості та відповідальності в корпоративному середовищі.

Крім того, підвищення інформаційної прозорості сприяє зміцненню довіри між компанією та її стейкхолдерами, до яких належать не лише інвестори, а й постачальники, клієнти, працівники та регуляторні органи. Це також стимулює підвищення внутрішньої дисципліни компанії, оскільки потреба в регулярному та детальному розкритті інформації змушує керівництво бути більш відповідальним та уважним до своїх дій і рішень.

Отже, підвищення рівня інформаційної відкритості та прозорості діяльності компаній є багатогранним процесом, що містить як внутрішні зміни в управлінні, так і зовнішні комунікації з різними стейкхолдерами. Це є важливим чинником успішного розвитку компанії та її здатності адаптуватися до змінних умов ринку, забезпечуючи стійке зростання та конкурентоспроможність на довгострокову перспективу.

Сучасні цифровізаційні процеси відіграють основну роль у забезпеченні прозорості корпоративних підприємств, але вони також створюють нові виклики та ризики. Цифрові інструменти, які спрощують публікацію і доступ до інформації, водночас створюють потенціал для поширення недостовірних даних або викривлення інформації через кібератаки чи втручання. Важливість

транспарентності фінансової звітності в світлі глобальної цифровізації не може бути недооцінена, оскільки вона не лише зміцнює довіру з боку інвесторів і регуляторів, а й сприяє стабільності та стійкості корпоративних підприємств. Тому для підприємств стає важливим не лише використання цифрових інструментів для підвищення прозорості, а й розроблення стратегій щодо захисту даних та управління цифровими ризиками.

Темі дослідження транспарентності фінансової звітності та діяльності підприємств присвячена велика кількість праць науковців, таких як Кузіна Р. В., Крет О. В., Ляхович О. О., Скаковська С. С., Кречко М. Ю., Дерій Ж. В., Халіна В. Ю., Завгородня Н. В., Зачосова Н. В., Куценко Д. М., Сироватський О. А., Ігумнов В. М. та інші, які зробили значний внесок у розвиток цього питання. Проте активний розвиток технологій і зміни вимог до рівня розкриття інформації роблять питання дослідження транспарентності актуальним для подальших досліджень.

Дослідження транспарентності фінансової звітності є особливо актуальним у контексті сучасних викликів корпоративного управління та сталого розвитку. Вивчення цього аспекту може допомогти не лише покращити внутрішні процеси підприємств, а й зміцнити їхню репутацію та відносини з інвесторами та іншими зацікавленими сторонами. Розвиток і впровадження нових технологій у сфері фінансової звітності можуть значно збільшити її прозорість, що важливо для довіри стейкхолдерів і для просування стандартів корпоративної відповідальності та сталого розвитку.

Монографія підготовлена авторським колективом у такому складі: Захаркін Олексій Олександрович, д-р. екон. наук, проф. (Сумський державний університет), Захаркіна Людмила Сергіївна, канд. екон. наук, доц. (Сумський державний університет), Білошапка Вікторія Анатоліївна, здобувачка (Сумський державний університет), Пехов Дмитро Олександрович, здобувач (Сумський державний університет).

Монографія підготовлена в межах дослідження, що фінансується за рахунок бюджетних коштів МОН України «Цифровізація та транспарентність публічних, корпоративних та особистих фінансів: вплив на інноваційний розвиток та національну безпеку» (реєстраційний номер: 0122U000774).

1 ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ

1.1 Теоретичні аспекти реалізації принципів транспарентності в корпоративних фінансах

Концепція транспарентності, також відома як інформаційна прозорість, давно використовується у сферах теорії інформації, економіки та бізнесу. Ця концепція часто сприймається як очевидна, оскільки втілює ідею створення середовища, де інформація про умови діяльності, ухвалення рішень та дії суб'єктів господарювання є доступною, прозорою та зрозумілою для усіх учасників ринку.

В епоху інформаційної цивілізації необхідність у динамічному обігу величезних обсягів інформації стає невід'ємною частиною нашого існування. У бізнес-середовищі, де обмін інформацією лежить в основі всіх економічних процесів, транспарентність набуває критичного значення для забезпечення конкурентоспроможності компаній. Це особливо актуально в умовах, коли інформатизація та глобальні інформаційні мережі радикально трансформують увесь ланцюжок взаємодії від виробництва до кінцевого споживача.

На цьому фоні все більше вчених звертаються до дослідження саме сутності категорії «транспарентність», оскільки лише за всебічного розуміння сутності можна правильно визначити роль транспарентності в діяльності підприємств і методи її підвищення.

Термін «транспарентність» має багатовимірне походження та багатозначне значення, яке зародилося з кількох мовних коренів і з часом набуло глибокого сенсу в багатьох сферах діяльності. Він походить від французького слова «transparency», що означає «прозорість», англійського «transparent» – «зрозумілість, чесність», та латинських «trans» – «прозорий, наскрізь» та «pareo» – «бути очевидним». В українській мові цей термін трактується як «імовірність, ясність і можливість легкої перевірки відомостей про що-небудь; відсутність таємності», підкреслюючи важливість якості, доступності та зрозумілості інформації.

Це поняття за своєю сутністю поєднує в собі прозорість, відкритість і зрозумілість, що робить його критично важливим у сучасному світі, де інформаційна відкритість стає основою для ухвалення обґрунтованих рішень у бізнесі, політиці, соціальних

відносинах та інших аспектах життєдіяльності. Акцент на якості та повноті висвітленої інформації визначає, наскільки ефективно та відповідально суб'єкти господарювання, урядові установи чи навіть неприбуткові організації здійснюють свою діяльність перед громадськістю [1, 2].

Отже, для більш точного розуміння концепції транспарентності у фінансовому контексті наступним кроком буде аналіз різних дефініцій цього поняття, що буде подано в таблиці 1.1. Це допоможе глибше оцінити, як транспарентність впливає на фінансові процеси, взаємодію з інвесторами, регуляторні вимоги, і як вона може впливати на довіру та стабільність у фінансовому секторі.

Таблиця 1.1 – Підходи до визначення поняття «транспарентність» (узагальнено авторами на основі [3–10])

Джерело	Визначення
Кузіна Р. В.	«Як ступінь, з яким інвестори мають доступ до необхідної інформації про діяльність компанії, так і рівні цін, глибини ринку, якісна фінансова звітність зрозумілі зовнішньому користувачеві, що дозволяє порівнювати дані компаній між собою, та підготовлені на загальноприйнятній системі облікових стандартів» [3]
Крет О. В.	«Відкритість, прозорість, гласність, публічність і підзвітність процесу формування, розвитку та функціонування органів державної влади різного рівня й процесу ухвалення ними рішень» [4]
Ляхович О. О., Скаковська С. С., Кречко М. Ю.	«Рівень відкритості підприємства, що містить достовірну, доступну та неупереджену інформацію про його діяльність. Під транспарентною діяльністю підприємства слід розуміти висвітлення у відкритому доступі достовірної інформації та пояснень щодо об'єктивного уявлення про фінансові та нефінансові показники підприємства» [5]
Дерій Ж. В., Завгородня Н. В.	«Інформаційна прозорість або гласність, публічність середовища, в якому перебуває суб'єкт і надає всім зацікавленим сторонам необхідну їм для ухвалення раціональних рішень інформацію у відкритій, повній, своєчасній і зрозумілій формі» [6]

Продовження табл. 1.1

Джерело	Визначення
Пашковська М.	«Засадниче поняття, яке в собі в тісному взаємозв'язку поєднує декілька категорій, таких як: прозорість, відкритість, гласність, громадську участь тощо, які визначають форми та способи функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування в демократичній державі» [8]
Богуцька Л.	«Достовірне й неупереджене подання інформації про діяльність суб'єкта господарювання щодо всіх активів і зобов'язань, а також наявність пояснення, що достатні для об'єктивного уявлення про фінансовий стан підприємства» [9]
Зачосова Н. В., Куценко Д. М.	«Рівень відкритості компанії, який досягається шляхом розкриття інформації про структуру організації, ризик-менеджмент, діяльність і її результати» [10]
Халіна В. Ю., Сироватський О. А.	«Соціальне явище, яке, з одного боку, є функціональним феноменом, що сприяє оптимізації регуляторних процесів у суспільстві, а, з іншого, – інструментом формування репутаційних складників суб'єкта господарювання, детермінантом встановлення довірчих відносин із його стейкхолдерами та покращання власного іміджу і, як наслідок, посилення конкурентних переваг над іншими» [2]

Такий підхід не лише забезпечує зрозумілість фінансових операцій і стану активів компанії, а й висвітлює ступінь відповідальності та відкритості керівництва перед акціонерами та іншими зацікавленими сторонами. Вивчення цих дефініцій дозволяє краще зрозуміти, як транспарентність формується через законодавчі межі, внутрішні політики та міжнародні стандарти, а також як вона впливає на інвестиційну привабливість і ризики компанії.

Аналізуючи різноманітні погляди вчених, подані в таблиці 1.1, можна виявити загальну тенденцію: більшість дослідників у своїх визначеннях транспарентності орієнтуються на її етимологічне коріння, підкреслюючи значення чесного та відкритого висвітлення інформації. Зокрема, вони свідчать про необхідність підприємства публічно розкривати достовірну інформацію про свої фінансові результати та інші аспекти діяльності.

Таке розкриття повинно містити не лише всю важливу інформацію без приховування критичних даних, а й забезпечувати її

доступність у формі, зрозумілій для широкого кола зацікавлених сторін. Це означає, що інформація повинна бути подана не лише повною та вчасно, а й у такий спосіб, що її можна легко аналізувати та використовувати для ухвалення обґрунтованих рішень.

Важливо також зазначити, що така прозорість є критичним фактором для забезпечення довіри серед інвесторів, клієнтів та інших зацікавлених осіб. Вона сприяє не лише фінансовій стабільності, а й дозволяє підприємству підтримувати високий рівень корпоративного управління та соціальної відповідальності, що зі свого боку може позитивно вплинути на його репутацію та ринкову капіталізацію.

Транспарентність у сучасному розумінні є фундаментальним аспектом, що забезпечує стан повної прозорості, доступності, відкритості та зрозумілості інформації та діяльності підприємства. Це поняття об'єднує не лише фінансову звітність, а й процеси ухвалення рішень, управлінські стратегії та корпоративну культуру, що разом формують прозорий бізнес-контекст. Така прозорість має вирішальне значення для всіх стейкхолдерів, оскільки вона дозволяє їм одержати необхідну та достовірну інформацію, критично важливу для раціонального аналізу та ухвалення виважених рішень.

Узагальнення вищезазначених поглядів підкреслює значення транспарентності як інструменту для підтримки відкритих та етичних бізнес-практик, зміцнення довіри та залучення капіталу. Вона сприяє підвищенню корпоративної відповідальності та є критерієм оцінювання стійкості та ефективності управління компаніями, що важливо для сучасного бізнесу в умовах глобалізації та посилення вимог до корпоративного управління.

Аналізуючи взаємозв'язки між транспарентністю та іншими фінансовими категоріями за допомогою програми VOSviewer, можна виявити, як транспарентність впливає на різні аспекти фінансової діяльності. Використовуючи дані з бази Scopus, було проаналізовано 2421 статтю на тему «transparency, finance», і сформована термінологічна модель відображає частоту вживання ключових слів та їх взаємозв'язки (рис. 1.1).

Ця модель виявляє, як поняття транспарентності перетинається з такими категоріями, як: «фінанси», «корпоративне управління», «фінансова звітність», «ризик-менеджмент», «інвестиційна привабливість» і «регуляторні стандарти». Виділені зв'язки

показують, що прозорість не лише впливає на якість інформації, доступної інвесторам і стейкхолдерам, а й має велике значення у формуванні довіри до фінансових інституцій, покращенні корпоративного управління та сприянні сталому розвитку компаній.

Такий аналіз є надзвичайно корисним для глибшого розуміння того, як прозорість впливає на фінансову сферу в цілому, підкреслюючи її значення як фундаментального принципу в сучасному економічному управлінні.

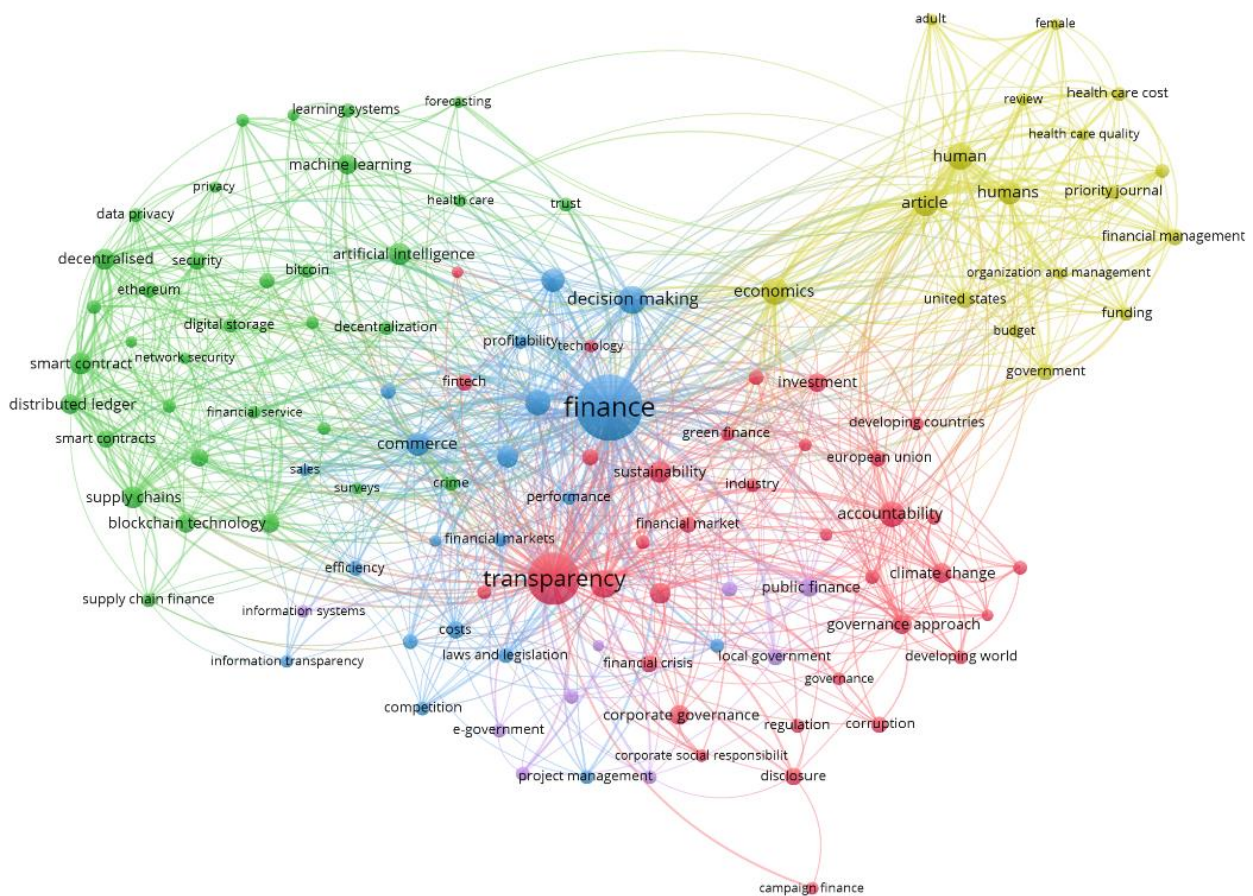


Рисунок 1.1 – Мапа зв'язків між найбільш вживаними основними термінами з теми «transparency, finance» (авторська розробка)

Термінологічна мапа, побудована за допомогою аналізу даних із бази Scopus, виявляє зв'язки між основними концептами прозорості, фінансів і впливу людини у фінансовому контексті, розділені на п'ять кластерів. Ця мапа демонструє не лише різноманітність, а й багатогранність поняття прозорості в сучасному фінансовому світі.

Перший кластер, пов'язаний із «фінансами», зосереджується на взаємодії між традиційними фінансовими процесами та прозорістю, виділяючи роль відкритості у веденні фінансової діяльності. Другий кластер містить терміни, пов'язані з технологіями, такими як: «штучний інтелект», «машинне навчання», «блокчейн» і «дані», що свідчить про зростаючу роль цифровізації в підвищенні рівня прозорості. Ці технології забезпечують нові можливості для ефективного використання та аналізу даних, зокрема збільшення зрозумілості фінансових звітів і транзакцій, що сприяє зростанню довіри інвесторів і партнерів.

Такі технологічні інновації не лише переформатовують фінансовий сектор, а й підвищують стандарти прозорості бізнесу. Вони дозволяють компаніям збирати, обробляти та поширювати фінансову інформацію більш ефективно, зменшуючи людський фактор і потенційні помилки, тим самим створюючи надійну основу для вирішення стратегічних і операційних задач.

Ці зв'язки та кластери важливі для розуміння сучасних вимог до фінансової звітності та управління, які свідчать про потребу інтеграції новітніх технологічних рішень у всі аспекти корпоративної діяльності для забезпечення високого рівня прозорості.

Прозорість, вбудована в корпоративні та соціальні системи, набуває особливого значення в контексті взаємодії з людськими чинниками та політичними умовами. Прозорість корпоративної діяльності не лише вимірюється через фінансову відкритість, а й через взаємодію з людьми і суспільними інтересами. Зацікавленість людей у діяльності компаній і вимоги до корпоративної відповідальності спонукають організації звертати увагу на етичні аспекти, соціальну відповідальність та екологічні зобов'язання.

Рівень прозорості тісно пов'язаний із політичною сферою, оскільки держава іноді є регулятором, який встановлює правила і стандарти прозорості, вимагаючи від компаній звітності та відкритості інформації для громадськості. Важливість дослідження впливу політичних умов на корпоративну прозорість полягає в розумінні того, як законодавство, політична стабільність і урядові політики впливають на практики корпоративної звітності та відкритості.

Отже, аналіз транспарентності вимагає розуміння взаємозв'язків між корпоративним управлінням, соціальними очікуваннями та політичними реаліями. Вивчення цих аспектів дозволяє глибше зрозуміти механізми, що забезпечують прозорість, і впливають на довіру інвесторів, стейкхолдерів і громадськості до компаній. Унаслідок цього транспарентність стає не лише фінансовою вимогою, а й соціальною та політичною необхідністю, що формує відносини в бізнесі та сприяє його сталому розвитку.

Вивчення загального інтересу до терміна «транспарентність» із використанням Google Trends виявило зростаючу увагу до цієї концепції на міжнародному рівні впродовж 2019–2024 років. В аналізі також були зазначені поняття «публічність» і «доступність», що допомагає зрозуміти більш широкий контекст зацікавленості в прозорості (рис. 1.2).

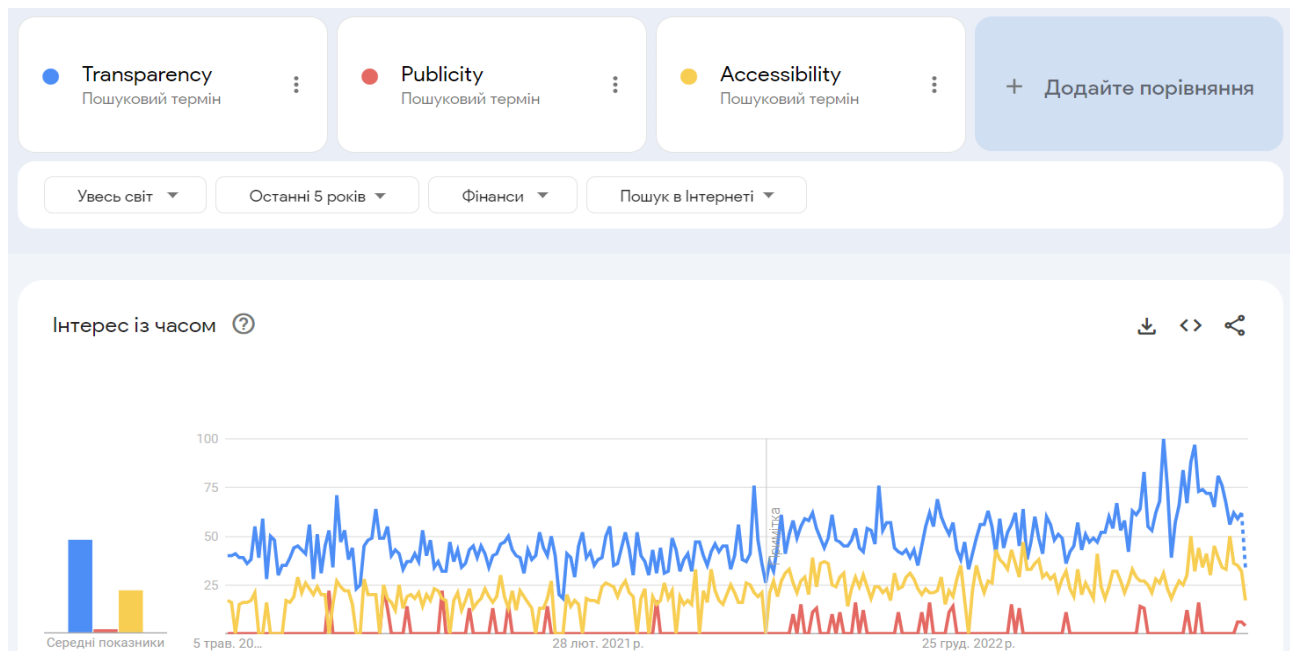


Рисунок 1.2 – Динаміка пошукових запитів понять «транспарентність», «публічність» і «доступність» упродовж 2019–2024 рр. (авторська розробка)

Візуалізація даних у Google Trends показала, що популярність запитів на тему «транспарентності» стабільно зростає, що може свідчити про збільшення усвідомленості щодо необхідності, відкритості та прозорості в бізнесі, урядів і суспільних інститутів. Зміни в популярності цих термінів можуть також відобразити

загальні тенденції у прийнятті політик відкритих даних і вдосконалення нормативно-правових актів у різних країнах.

За результатами аналізу, зацікавлення до транспарентності чітко корелює з глобальними подіями, які підкреслюють важливість доступу до інформації, наприклад, під час політичних виборів, міжнародних скандалів або впровадження нових технологічних інструментів для підвищення прозорості. Також важливу роль у зростанні зацікавленості могли відіграти загострення проблем корупції та вимоги громадянського суспільства до більшої відкритості в управлінні.

Цей аналіз дає змогу не лише оцінити динаміку зацікавленості до теми на макрорівні, а й визначити географічні та часові особливості зміни інтересів, що може бути основою для подальших досліджень і ухвалення рішень у сфері публічної політики і корпоративного управління.

Транспарентність у бізнесі вважається основним елементом для забезпечення довіри між компанією та її стейкхолдерами. Зрозуміле подання інформації про фінансову ситуацію, стратегії розвитку та управлінські рішення зменшує ризики та сприяє обізнаному ухваленню рішень. В еру цифровізації, з використанням передових інформаційних технологій ефективно поширення інформації стає вирішальним. Цифрові інструменти та платформи забезпечують миттєве та точне комунікування з різними групами зацікавлених осіб, що в кінцевому результаті підвищує продуктивність бізнес-операцій і стимулює зростання підприємства.

Отже, інформаційна прозорість перетворюється на незамінний фундамент для сталого розвитку та підтримання конкурентоспроможності компаній, дозволяючи їм адаптуватися до швидких змін у глобально інтегрованому цифровому середовищі.

Інформаційне поле, яке є безмежним, робить концепцію «інформаційної відкритості» зрозумілою та самозрозумілою для всіх. Транспарентність, яка загально визнана та чітко інтерпретована, зазвичай пов'язується з легкістю доступу до відомостей про операційну, фінансову діяльність та управлінські процеси в компанії. Дослідження вчених часто свідчать про мультиаспектність цього терміна, обґрунтовуючи його різними сферами застосування, такими як: фінансова, правова, технологічна, керівна, та соціальна відкритість. Фінансова відкритість має доступ до інформації про

економічний стан фірми, її прибутки і витрати, а також загальну фінансову звітність. Правова відкритість стосується надання даних про юридичний статус компанії та її дотримання законодавчих меж. Технологічна відкритість охоплює доступність інформації про технологічні процеси, інновації та науково-дослідні розробки компанії. Управлінська відкритість полягає в наданні інформації про управлінські рішення, структуру управління та стратегічні плани розвитку компанії. Соціальна відкритість містить інформацію про соціальну відповідальність компанії, її взаємодію з громадськістю та внесок у розвиток суспільства.

Отже, концепція транспарентності є багатогранною та всеосяжною, охоплюючи різні аспекти діяльності компанії. Її реалізація сприяє підвищенню довіри з боку інвесторів, партнерів і суспільства в цілому, що зі свого боку забезпечує стійкий розвиток і конкурентоспроможність компанії в умовах сучасного інформаційного суспільства.

На думку О. Ляхович, С. Скаковської та М. Кречко [5], транспарентність є важливою якісною характеристикою корпоративної діяльності. Вона оцінюється шляхом аналізу ступеня деталізації та відкритості як фінансової, так і нефінансової інформації, яка стосується операцій компанії. У цьому контексті практики транспарентності охоплюють комплекс заходів, спрямованих на розкриття інформації з метою надання всебічного та достовірного розуміння процесів, що відбуваються в організації.

Ці заходи спрямовані на створення прозорого середовища, де всі зацікавлені сторони можуть одержати чітке уявлення про внутрішні механізми роботи компанії. Розкриття інформації містить регулярне та детальне звітування про фінансовий стан, управлінські рішення, соціальні ініціативи та інші основні аспекти діяльності компанії.

Автори дослідження підкреслюють, що транспарентність має багатогранний характер і містить різні сфери відкритості. Основні компоненти транспарентності, за їхнім визначенням, охоплюють фінансову, правову, адміністративну, технологічну, соціальну, кадрову, екологічну та корпоративну прозорість (див. табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Основні елементи транспарентності підприємства
Джерело [5]

Елемент транспарентності	Сутність елементу транспарентності
Фінансова прозорість	Актуальність, достовірність, повнота, ясність та доступність фінансової звітності
Правова прозорість	Відкритість інформації щодо заснування підприємства. її власників, стану корпоративного управління, взаємовідносин з клієнтами. співробітниками, державними органами. дані щодо судових рішень
Адміністративна прозорість	Відкритість документів щодо органів управління на підприємстві, відкритість процесу прийняття рішень
Технологічна прозорість	Повідомлення щодо використання певних технологій під час виробництва продукції (надання послуг), інформація про надходження сировини, основних партнерах
Соціальна прозорість	Повідомлення щодо програм розвитку для працівників підприємства, реалізації соціальних проєктів, наявні зрозумілі принципи діяльності на засадах соціальної відповідальності
Кадрова прозорість	Чітка регламентація роботи шляхом культивування єдності структури формалізованих вимог та норм, побудова системи заходів дисциплінарного характеру, що визначають рівень відповідальності, залученість працівників до прийняття рішень
Екологічна прозорість	Показ суспільству намірів та їх реалізації щодо дотримання екологічних норм та стандартів
Корпоративна прозорість	Відкритість та зрозумілість етичного кодексу, культурних норм та правит поведінки всередині компанії

І. Школьник та В. Дзюба [11], досліджуючи теоретичні аспекти забезпечення транспарентності корпоративних підприємств, звертають увагу на те, що сучасні нормативні вимоги до прозорості фінансових операцій часто бувають більше напрямними принципами, а не строгими правилами. Це призводить до того, що внутрішні компанії не завжди стимулюються до повного розкриття інформації про свою фінансову діяльність. Управлінські команди національних підприємств часто не вбачають необхідності в такому розкритті та ігнорують важливість прозорості для стійкості їхніх фінансових систем. Ці команди не завжди усвідомлюють, наскільки важливим є зв'язок між відкритістю фінансової інформації та її впливом на формування ефективної та збалансованої структури капіталу. Прозорість у фінансових справах може значно сприяти стабільності та розвитку компанії, створюючи довіру серед інвесторів, партнерів та інших зацікавлених сторін.

Автори підкреслюють, що для досягнення справжньої транспарентності необхідно не лише дотримуватися існуючих нормативних вимог, а й активно працювати над покращанням внутрішніх процесів розкриття інформації. Це містить впровадження сучасних інформаційних технологій, підвищення кваліфікації персоналу та формування корпоративної культури, орієнтованої на

відкритість і прозорість. Також вони зазначають, що прозорість фінансової інформації має прямий вплив на стратегічний розвиток компанії. Вона допомагає створити більш сприятливі умови для залучення інвестицій, оптимізує управлінські рішення та сприяє підвищенню ефективності управління ресурсами. У підсумку, прозорість є важливим фактором, що впливає на конкурентоспроможність компанії та її здатність адаптуватися до змінних умов ринку.

І. Білоцька [12], досліджуючи транспарентність корпоративного сектору як основний фактор успішності бізнесу в Україні, виявляє причини інформаційної асиметрії в цьому секторі, її наслідки для фінансового менеджменту та розвитку. Вона аналізує фактори, що роблять стратегію обмеження інформації привабливою для власників, а також показує прогалини в законодавстві, що регулює розкриття інформації. Авторка підкреслює важливість заходів, спрямованих на підвищення транспарентності, які можуть позитивно вплинути на корпоративний сектор.

Згідно з її дослідженням, інформаційна асиметрія виникає через недостатню відкритість компаній щодо їх фінансового стану, операційної діяльності та управлінських рішень. Це призводить до зниження довіри інвесторів і партнерів, а також до ухвалення менш обґрунтованих управлінських рішень. Власники компаній часто обирають обмежену стратегію розкриття інформації, щоб захистити свої інтереси та уникнути потенційних ризиків, пов'язаних із публічністю. Авторка також звертає увагу на недоліки в законодавстві, яке не завжди вимагає повного розкриття інформації, що створює сприятливі умови для інформаційної асиметрії. Вона наголошує на необхідності реформ у законодавчій сфері, спрямованих на посилення вимог до транспарентності корпоративного сектору.

Для підвищення транспарентності І. Білоцька рекомендує впровадження заходів, які містять посилення контролю за розкриттям інформації, підвищення кваліфікації менеджерів у сфері фінансового менеджменту та корпоративного управління, а також використання сучасних інформаційних технологій для покращання доступу до інформації. Вона стверджує, що такі заходи сприятимуть покращанню фінансового менеджменту, підвищенню ефективності управління та збільшенню довіри з боку інвесторів і партнерів, що,

зрештою, позитивно вплине на розвиток корпоративного сектору України.

Фінансова прозорість є основним компонентом транспарентності й містить актуальність, достовірність, повноту, єдність і доступність фінансової звітності. Вона забезпечує відкритість інформації про фінансове становище підприємства, його платоспроможність, стан корпоративного управління, взаємодію з клієнтами, співробітниками, державними органами, а також деталі щодо умовних рішень.

Фінансова прозорість є критично важливою, оскільки вона допомагає утримувати довіру інвесторів і стейкхолдерів, підтримувати корпоративну репутацію та сприяє ухваленню обґрунтованих рішень на всіх рівнях управління компанією. Відкритість у фінансових справах дозволяє зацікавленим сторонам мати чітке уявлення про фінансовий стан підприємства, оцінювати його платоспроможність та ефективність корпоративного управління.

Забезпечення фінансової прозорості сприяє кращій взаємодії з клієнтами, працівниками та державними органами, оскільки всі ці сторони можуть бути впевнені в чесності та відкритості фінансової діяльності компанії. Це зі свого боку підвищує рівень довіри та сприяє зміцненню ділових відносин. Крім того, фінансова прозорість допомагає компаніям підтримувати високу корпоративну репутацію, що є важливим фактором у конкурентному середовищі.

Отже, фінансова прозорість є необхідною для успішного функціонування та розвитку компанії, оскільки вона забезпечує довіру інвесторів і стейкхолдерів, підтримує корпоративну репутацію та сприяє ухваленню ефективних управлінських рішень.

Прозорість корпоративних фінансів означає наявність чіткої та доступної фінансової звітності, яка не лише надає детальне розуміння економічного стану компанії, а й дозволяє проводити її аналіз згідно з встановленими стандартами, що можуть бути як національними, так і міжнародними. Така звітність забезпечує всі зацікавлені сторони необхідною інформацією для обґрунтованих рішень.

Управлінська прозорість передбачає однаковий доступ до інформації для всіх учасників бізнес-процесів, що сприяє їхній активній участі в ухваленні управлінських рішень. Держава в цьому

контексті відіграє підтримувальну роль, встановлюючи загальні правила гри на ринку і забезпечуючи їх дотримання.

Технологічна прозорість, або інтероперабельність підкреслює важливість відкритості у виробничих процесах і розробленні нових технологій. Це не лише сприяє співпраці з іншими організаціями, а й стимулює інноваційну діяльність, що є основним фактором для довгострокового успіху.

Соціальна прозорість зосереджена на створенні ефективного зворотного зв'язку між компанією та її співробітниками. Вона містить розробку умов для професійного розвитку, забезпечення комфортних умов праці й залучення та утримання талантів. Це сприяє формуванню лояльного та мотивованого колективу, який є основою успішної компанії.

Отже, прозорість у різних аспектах діяльності компанії – фінансовому, управлінському, технологічному та соціальному – є критично важливою для її стійкого розвитку та конкурентоспроможності.

Наявність різних аспектів формування прозорості діяльності суб'єктів господарювання визначає різноманітність підходів до трактування транспарентності корпоративних фінансів. Л. Богуцька визначає транспарентність як «...достовірне і неупереджене подання інформації про діяльність суб'єкта господарювання щодо всіх активів та зобов'язань, а також наявність пояснень, що достатні для об'єктивного уявлення про фінансовий стан підприємства» [9]. О. Ляхович та І. Оплачко підкреслюють, що транспарентність підприємства полягає в інформаційній прозорості (від лат. trans – прозорий, наскрізь; рагео – бути очевидним) або гласності, публічності середовища та інформації, яку підприємство надає стейкхолдерам у відкритій, повній, своєчасній і зрозумілій формі, для ухвалення ними раціональних рішень [13]. П. Рубанов трактує транспарентність у ширшому розумінні як «...рівень ефективності інформаційної взаємодії та комунікацій між керівництвом компанії і мажоритарними акціонерами, з одного боку, та кредиторами, міноритарними акціонерами, засобами масової інформації, іншими ринковими суб'єктами і суспільними чи громадськими утвореннями – з іншого» [14].

Серед зарубіжних авторів, які досліджують проблеми транспарентності корпоративних фінансів, варто відзначити Salvi A.,

Petruzzella F., Raimo N., Vitolla F. [15], а також Suddaby R. та Panwar R. [16]. Їхні роботи акцентують увагу на важливості прозорості у формуванні довіри між компанією та її стейкхолдерами, а також на позитивному впливі транспарентності на корпоративну репутацію та ефективність управління.

Отже, різноманітність підходів до розуміння транспарентності корпоративних фінансів відображає складність і багатогранність цього явища. Кожен підхід висвітлює різні аспекти прозорості, підкреслюючи її значення для забезпечення ефективного управління, підвищення довіри та покращання взаємодії між суб'єктами ринку.

Глобальна зацікавленість у прозорості корпоративних фінансів може бути кількісно оцінена через аналіз інтернет-запитів, що дозволяє відстежити рівень суспільного інтересу до цієї проблеми. Один із ефективних методів для цього – використання інструменту Google Trends, який надає можливість візуалізувати зміни в частоті пошукових запитів і визначити динаміку зацікавленості до теми транспарентності корпоративних фінансів.

Для більшої точності дослідження було відібрано специфічні пошукові фрази, що стосуються сфери корпоративної прозорості. Серед них такі терміни, як: «Corporate transparency» (корпоративна транспарентність), «Business transparency» (транспарентність бізнесу) та «Transparency in business» (транспарентність у бізнесі). Аналіз цих фраз дозволяє одержати детальнішу картину зацікавленості та активності глобальної аудиторії.

Інструмент Google Trends надає можливість побачити, як змінюється частота пошукових запитів у різних регіонах та у різні періоди часу. Це дає змогу виявити тенденції та піки зацікавленості, а також зрозуміти, які аспекти транспарентності викликають найбільшу увагу. Наприклад, аналіз може показати збільшення зацікавленості до транспарентності під час економічних криз або в зв'язку з новими законодавчими ініціативами.

Такий підхід дозволяє не лише відстежувати загальний рівень інтересу до транспарентності корпоративних фінансів, а й розуміти, як цей інтерес змінюється у відповідь на різні зовнішні фактори. Це може бути корисним для компаній, що прагнуть підвищити свою прозорість, а також для дослідників, які вивчають вплив прозорості на корпоративну поведінку та взаємодію зі стейкхолдерами.

Тому використання інструменту Google Trends для аналізу інтернет-запитів є потужним методом для вимірювання та візуалізації глобальної зацікавленості в темі прозорості корпоративних фінансів, що допомагає виявляти основні тенденції та розуміти динаміку суспільної зацікавленості до цієї важливої проблематики.

Графік 1.3 наочно демонструє, як інтерес до теми прозорості корпоративних фінансів змінювався впродовж обраного періоду. Підйоми і спади на графіку можуть корелювати з певними подіями чи змінами в світовій економіці, законодавстві або медійному висвітленні проблематики транспарентності.

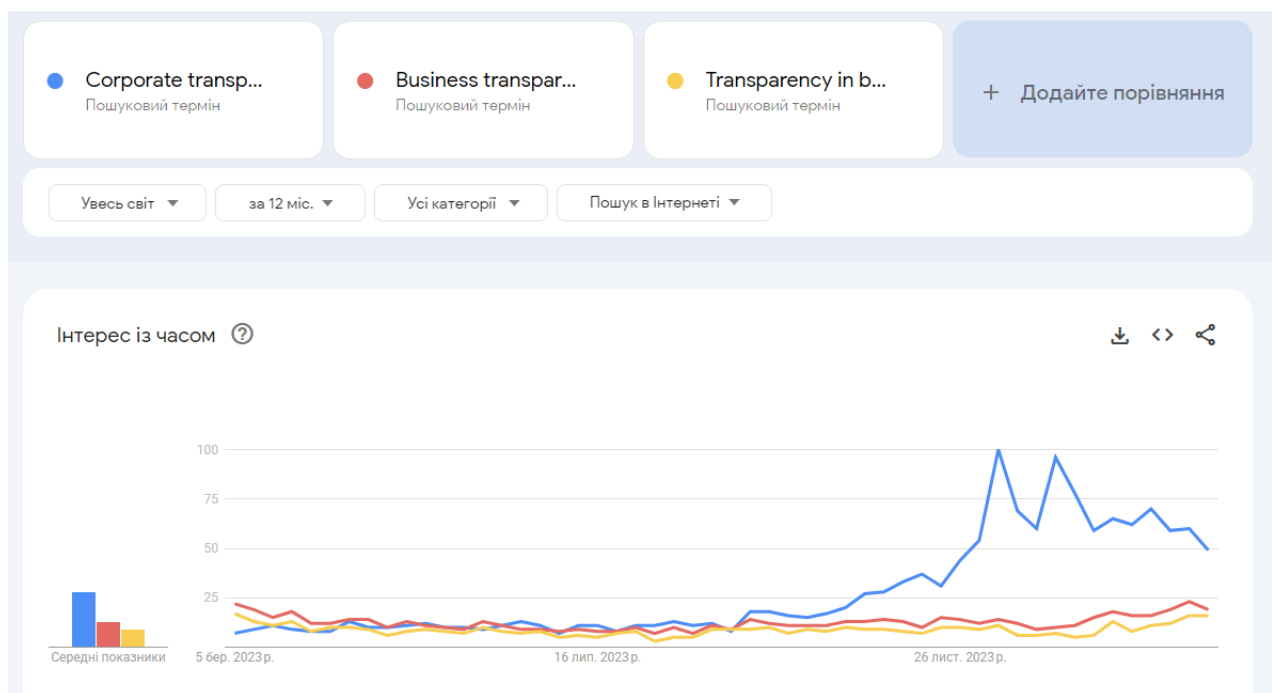


Рисунок 1.3 – Пошукова активність щодо питань транспарентності корпоративних фінансових відносин (авторська розробка)

Таке візуальне подання даних допомагає глибше зрозуміти, коли і чому зростає або знижується суспільне зацікавлення до транспарентності корпоративних фінансів. Це може бути корисним для аналізу ефективності впроваджених заходів щодо підвищення прозорості та для планування майбутніх ініціатив у цій сфері. Результати аналізу пошукових запитів та їх візуалізація на графіку є цінним інструментом для дослідження рівня глобальної зацікавленості в прозорості корпоративних фінансів. Вони надають

можливість не лише оцінити поточний стан, а й передбачити можливі тенденції в майбутньому, що є надзвичайно важливим для формування стратегій розвитку та покращання корпоративного управління.

На осі Х показаний час, починаючи з 5 березня 2023 року до 26 листопада 2023 року, тоді як на осі Y поданий індекс зацікавлення, який коливається від 0 до 100. Графік ілюструє динаміку змін у зацікавленості трьома пошуковими термінами: «Corporate transparency» (синя лінія), «Business transparency» (червона лінія) та «Transparency in business» (жовта лінія) впродовж останніх 12 місяців.

Термін «Corporate transparency» демонструє найбільший рівень зацікавлення серед трьох пошукових запитів. Упродовж перших кількох місяців зацікавлення залишалося відносно стабільним і низьким, але починаючи з липня 2023 року спостерігається поступове зростання зацікавлення. Пік зацікавлення досягнуто в кінці жовтня – на початку листопада 2023 року, після чого відзначається деяке зниження, але загальний рівень зацікавлення залишається вищим, ніж на початку року.

Зацікавлення до терміна «Business transparency» залишалося стабільним упродовж усього періоду з невеликими коливаннями. Індекс зацікавлення постійно знаходився на низькому рівні, значно нижчому порівняно з «Corporate transparency». Зацікавлення до терміна «Transparency in business» також залишається стабільним подібно до «Business transparency», і показники зацікавлення незначно коливаються впродовж року, залишаючись низькими.

Загалом, графік демонструє, що зацікавленість у темі прозорості корпоративних фінансів значно зросла за останні місяці, особливо щодо терміна «Corporate transparency», тоді як інші два терміни залишалися менш популярними впродовж усього періоду.

1.2 Складові прозорості корпоративних фінансів у сучасному цифровому середовищі

Огляд сучасних досліджень і публікацій як вітчизняних, так і міжнародних вчених свідчить про те, що досягнення прозорості в корпоративних фінансах потребує врахування низки основних компонентів (рис. 1.4).

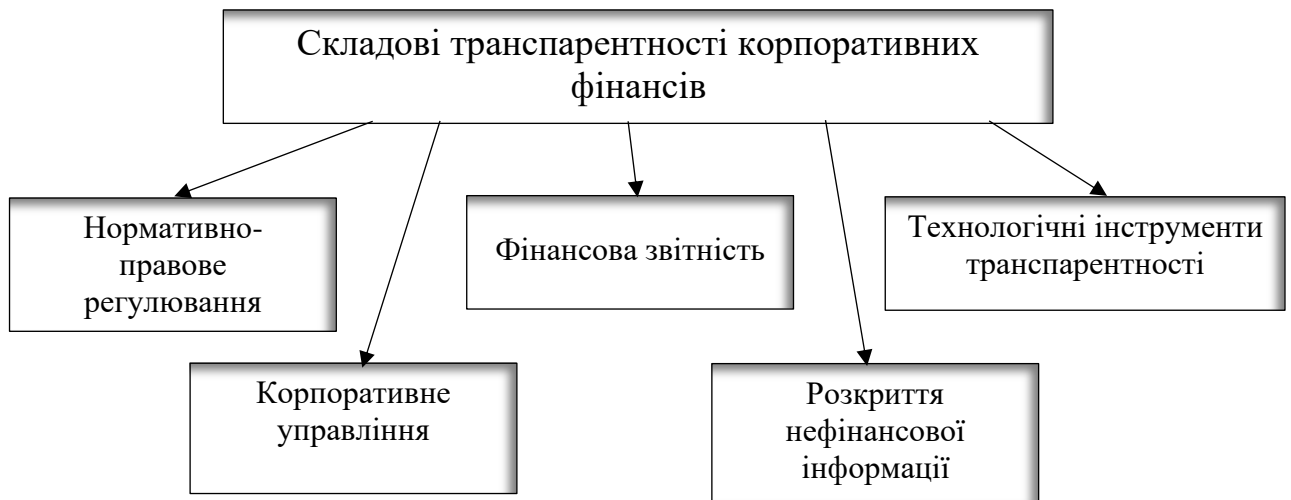


Рисунок 1.4 – Складові прозорості корпоративних фінансів (авторська розробка)

Досягнення прозорості корпоративних фінансів починається з упровадження та суворого дотримання законодавчих і нормативних вимог. Важливо, щоб законодавство визначало чіткі стандарти для розкриття інформації, які містять фінансову звітність, податкові зобов'язання, аудиторські висновки та інші істотні аспекти діяльності компаній. Це забезпечує високий рівень прозорості та довіри між компанією та її стейкхолдерами.

Законодавчі межі повинні бути розроблені так, щоб вони сприяли відкритості та доступності інформації, що є критично важливим для ефективного функціонування ринків капіталу. Фінансові звіти повинні бути не лише повними і достовірними, а й поданими у форматі, який легко зрозуміти для всіх зацікавлених сторін, враховуючи інвесторів, кредиторів і регуляторні органи.

Система нормативно-правового регулювання прозорості в корпоративних фінансах містить не лише національні законодавчі акти, а й міжнародні стандарти. Такі стандарти, як Міжнародні

стандарти фінансової звітності (IFRS) та принципи прозорості, розроблені Організацією економічного співробітництва та розвитку (OECD), є основою для забезпечення високого рівня прозорості у фінансових відносинах. Вони допомагають гармонізувати вимоги щодо розкриття інформації на глобальному рівні, що особливо важливо для компаній, які працюють на міжнародних ринках.

Крім того, нормативно-правове регулювання повинно передбачати механізми контролю та санкції за недотримання встановлених вимог. Це передбачає регулярні перевірки та аудити, що забезпечують відповідність діяльності компаній встановленим стандартам. У разі порушення вимог прозорості необхідно застосовувати відповідні штрафні санкції та інші заходи впливу, щоб стимулювати компанії до дотримання принципів відкритості.

Міжнародні стандарти транспарентності корпоративних фінансів встановлюють уніфіковані критерії та вимоги до розкриття інформації, що дозволяють стейкхолдерам, інвесторам і регуляторам адекватно оцінювати фінансовий стан і діяльність компаній на світовому ринку.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ/IFRS) регламентують правила підготовки фінансових звітів, забезпечуючи їх прозорість, порівнянність і послідовність на міжнародному рівні. Принципи корпоративного управління ОЕСР надають рекомендації щодо ефективного корпоративного управління, яке сприяє забезпеченню транспарентності, відповідальності та справедливості. Базельські угоди (Базель II і Базель III) встановлюють стандарти для банківської прозорості, зокрема щодо капіталу, управління ризиками та ринкової дисципліни. Принципи ефективного регулювання та нагляду за страховими ринками, розроблені Міжнародною Асоціацією Страхових Наглядців (IAIS), вимагають від страховиків розкриття інформації, необхідної для оцінювання їхньої фінансової стійкості.

Стандарти і кодекси ринкової інфраструктури, розроблені Комітетом із платіжних і розрахункових систем (CPSS) та Міжнародною організацією комісій із цінних паперів (IOSCO), містять рекомендації щодо прозорості та ефективності фінансових ринкових інфраструктур. Принципи публічної звітності Світового банку надають настанови для країн щодо розроблення ефективних систем публічної звітності в державному секторі. Принципи

корпоративного управління G20/OECD є практичним порадником для урядів, регуляторів і бізнесу, встановлюючи міжнародні стандарти для корпоративного управління та прозорості.

Ці стандарти та принципи сприяють створенню загальноприйнятих підходів до розкриття корпоративної інформації, дозволяючи компаніям із різних країн залучати інвестиції на основі заслуженої довіри та прозорості своєї діяльності. Вони забезпечують єдність і послідовність у підходах до фінансової звітності та корпоративного управління, що є основними для підтримання стабільного та прозорого глобального ринку.

У сучасному правовому полі України, основою якого є Конституція України [17], діє комплексне законодавство, яке регламентує зобов'язання щодо прозорості фінансових операцій та управління як для комерційних організацій, так і для державних установ. Ця нормативно-правова база містить широкий спектр законів, положень і стандартів, які визначають як мінімальний обсяг, так і деталі інформації, що має бути обов'язково оприлюдненою. Такі вимоги забезпечують відкритий доступ до значущих даних про діяльність підприємств, що не лише підвищує їх прозорість, а й відіграє основну роль у зміцненні довіри інвесторів та інших стейкхолдерів до корпоративного сектора країни. Це зі свого боку сприяє формуванню ефективного, відповідального та стабільного бізнес-середовища.

Згідно з Законом України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII [18], встановлюються правові та організаційні основи для забезпечення прозорості особистих фінансів і протидії корупційним діям серед усіх суб'єктів господарювання. Цей закон визначає чіткі межі для відкритості фінансових операцій, обов'язкового декларування доходів і витрат державних службовців, а також запровадження механізмів для моніторингу та контролю за дотриманням цих правил. Ці заходи спрямовані на підвищення довіри громадськості до органів влади та інших учасників економічних відносин, що є основним фактором у боротьбі з корупцією та підтриманні загальнонаціональної економічної стабільності.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», ухвалений 16 липня 1999 року під номером 996-XIV [19], задає межі для правильного ведення бухгалтерського

обліку та розкриття фінансової інформації підприємствами. Він став основою для організації та регулювання процесів бухгалтерського обліку та подання фінансових звітів, чітко визначаючи, які дані про діяльність підприємств мають бути публічними. Закон зобов'язує всі підприємства публікувати їх річні фінансові звіти разом із висновками аудиторських перевірок на своїх офіційних вебсайтах, а також забезпечувати доступність цих звітів у друкованих медіа, що сприяє забезпеченню прозорості їх діяльності та довіри з боку інвесторів і громадськості.

Транспарентність фінансової звітності на міжнародному рівні значною мірою керується Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), які являють собою узгоджений комплект вимог до бухгалтерського обліку. Ці стандарти забезпечують глобальну уніфікацію облікових процедур, спрямованих на забезпечення ясності, порівняльності та об'єктивності фінансової інформації, яку компанії розкривають своїм акціонерам, інвесторам та іншим зацікавленим сторонам. Завдяки МСФЗ, інвестори та аналітики можуть одержувати достовірну інформацію про фінансове становище компаній, їхню прибутковість і ризики, що сприяє прозорому ухваленню рішень на глобальних ринках [20].

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) покликані забезпечити уніфікацію процесів фінансового обліку для публічних компаній на глобальному рівні, що сприяє прозорості та зрозумілості фінансової інформації. Ці стандарти встановлюють єдині вимоги до розкриття фінансових даних, забезпечуючи не лише послідовність і порівняльність даних між різними компаніями і країнами, а й відповідність міжнародним регуляторним нормам. Регулярні перевірки фінансових звітів зовнішніми аудиторами, обов'язкове подання квартальних звітів та строгі правила розкриття інформації забезпечують інвесторам, кредиторам, аналітикам та іншим зацікавленим сторонам надійну основу для ухвалення обґрунтованих фінансових рішень. Такий підхід сприяє вирішенню проблем інформаційної асиметрії та підвищує загальну прозорість і довіру до ринків капіталу.

Стандарти фінансової звітності є основним елементом для забезпечення прозорості корпоративної звітності. Вони охоплюють критерії, такі як: доступність, прозорість, надійність, якість, зіставлення, раціональність, оперативність, репрезентативність,

адаптивність і релевантність, які є фундаментальними для створення достовірних і зрозумілих фінансових звітів. Ці стандарти створюють межі, за якими організації мають підготовлювати свої фінансові документи, щоб забезпечити їхню точність, узгодженість і надійність. Дотримання цих міжнародних стандартів важливе не лише для внутрішнього корпоративного управління, а й для зовнішніх інвесторів, регуляторів та інших зацікавлених сторін, адже воно гарантує, що подана інформація ймовірно відображає економічний стан компанії та її діяльність, тим самим підсилюючи загальну транспарентність у бізнесі [21].

Дотримання Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) та інших нормативів, що вимагають розширеного розкриття інформації, є критично важливим для підвищення рівня транспарентності в корпоративних організаціях. Згідно з цими правилами, компанії зобов'язані надавати не лише базову фінансову звітність, а й розширену інформацію, що містить такі елементи, як деталі непогашених боргових інструментів, зобов'язань, зміни в капіталі, умови договорів оренди, а також факти придбань і відчуження активів. Ця додаткова інформація забезпечує стейкхолдерів необхідними даними для глибшого аналізу фінансового стану та операційних дій компанії, сприяючи більшою прозорістю її діяльності [22, 23].

Отже, національна система нормативно-правового регулювання транспарентності є основним елементом у забезпеченні відкритості та прозорості ведення бізнесу, становлячи основу для довіри та стійкого розвитку в корпоративному секторі. Завдяки цій системі, важлива корпоративна інформація стає доступною не лише для стейкхолдерів компанії, а й для ширшої громадськості, що сприяє прозорості ділових операцій. Такий підхід дозволяє всім зацікавленим сторонам робити виважені інвестиційні та управлінські рішення, базуючись на повній і точній інформації, що зрештою сприяє зростанню корпоративної довіри та підтриманню високих стандартів бізнес-практик.

Наприклад, відповідно до статті 57 Закону «Про акціонерні товариства» [24] кожне акціонерне товариство зобов'язане розміщувати протокол загальних зборів акціонерів на своєму вебсайті впродовж п'яти робочих днів із моменту його складання, але не пізніше десяти днів із дати проведення зборів. Це положення

забезпечує своєчасний доступ акціонерів до важливої інформації, дозволяючи їм ознайомитися з рішеннями, ухваленими на зборах.

Додатково до цього стаття 113 Закону вимагає, щоб публічне акціонерне товариство мало власний вебсайт, на якому відповідно до порядку та строків, встановлених Національною комісією з цінних паперів і фондового ринку, розміщувалася вся інформація, що підлягає оприлюдненню згідно з чинним законодавством. Це передбачає інформацію про документарне забезпечення діяльності акціонерного товариства, за винятком документів, що містять конфіденційну інформацію.

Розділ IX Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» [25] визначає вимоги до розкриття інформації емітентами цінних паперів на ринках капіталу та організованих товарних ринках. Цей розділ регламентує порядок розкриття регульованої інформації, визначає мову подання інформації, а також вимагає дотримання чіткого змісту регулярної інформації про емітента.

Зокрема, законодавство встановлює вимоги до складання річного звіту керівництва, який містить звіт про корпоративне управління як його складову. Цей звіт повинен містити докладну інформацію про фінансовий стан емітента, його діяльність, а також управлінські рішення та стратегії. Крім того, закон передбачає розкриття особливої інформації про емітента, яка може впливати на ринок або бути важливою для інвесторів.

Додатково до цього існують специфічні вимоги до розкриття інформації окремими категоріями емітентів, що підкреслює важливість диференційованого підходу до забезпечення транспарентності. Це передбачає обов'язок надавати детальні дані про діяльність, фінансові показники та інші істотні аспекти, які можуть впливати на інвестиційні рішення.

Отже, Розділ IX Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» встановлює всебічні вимоги до розкриття інформації, що сприяє підвищенню прозорості та довіри на ринках капіталу та товарних ринках, забезпечуючи інвесторів і регуляторів необхідними даними для ухвалення обґрунтованих рішень.

Порядок і строки розкриття регульованої інформації на фондовому ринку, а також вимоги до розкриття інформації

емітентами цінних паперів, особами, які надають забезпечення за цими цінними паперами, та радниками з корпоративних прав регламентуються «Положенням про розкриття інформації емітентами цінних паперів, а також особами, які надають забезпечення за такими цінними паперами» [26].

Це положення встановлює конкретні правила щодо того, як і коли інформація повинна бути розкрита на регульованому фондовому ринку. Вимоги охоплюють широкий спектр аспектів, починаючи від своєчасного надання фінансових звітів до розкриття істотних подій, що можуть вплинути на вартість цінних паперів. Зокрема, положення передбачає, що емітенти цінних паперів повинні своєчасно інформувати інвесторів про будь-які важливі зміни у фінансовому стані компанії, її управлінні або операційній діяльності.

Особами, які надають забезпечення за цінними паперами, також зобов'язані розкривати інформацію про стан забезпечення та умови його надання, що є важливим для оцінювання ризиків інвесторами. Радники з корпоративних прав повинні надавати прозору інформацію щодо своїх рекомендацій і консультацій, пов'язаних з управлінням корпоративними правами.

Корпоративне управління являє собою комплексну систему взаємодій між управлінськими органами компанії, її акціонерами та іншими зацікавленими сторонами, такими як співробітники, кредитори, постачальники та регулятори. Ця система є основою для забезпечення сталого розвитку компанії та зміцнення довіри серед інвесторів і партнерів. У межах корпоративного управління встановлюються правила та процедури, які визначають стратегічні цілі компанії, методи їх досягнення, а також системи контролю та аудиту для оцінювання ефективності її операцій.

Ефективна система корпоративного управління надає компанії конкурентні переваги на ринку, підвищує її інвестиційну привабливість, сприяє оптимізації витрат і призводить до загального економічного зростання та збільшення акціонерної вартості. Ефективне корпоративне управління є основою для забезпечення фінансової транспарентності, що містить чітке розмежування ролей і відповідальностей, а також встановлення етичних норм поведінки для керівництва.

Ця система допомагає компанії розробляти і впроваджувати стратегії, що сприяють її довгостроковому успіху, забезпечуючи

водночас відповідність законодавчим вимогам і стандартам прозорості. Ефективне корпоративне управління також передбачає регулярний моніторинг та оцінювання результатів діяльності компанії, що дозволяє своєчасно виявляти і виправляти недоліки, а також адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі.

Одним із принципів корпоративного управління, затверджених Національною комісією з цінних паперів і фондового ринку, є принцип розкриття інформації та прозорості (п. 4) [27].

Згідно цього принципу: «...інформація, що розкривається товариством, є істотною та повною».

До істотної інформації, яку товариство регулярно розкриває, належать, зокрема відомості про:

- а) мету, цілі та стратегію товариства;
- б) результати фінансової та операційної діяльності;
- в) структуру власності та контролю над товариством, а також структуру групи товариств, до якої входить товариство, та відносин всередині групи;
- г) ухвалення рішення про вчинення правочинів із зацікавленістю;
- г) осіб, які надають товариству консультаційні та інші послуги, що може призвести до конфлікту інтересів;
- д) посадових осіб органів управління, розмір їх винагороди, володіння акціями товариства;
- е) істотні фактори ризику, що впливають на діяльність товариства;
- є) дотримання товариством Принципів корпоративного управління;
- ж) питання, пов'язані з працівниками та іншими зацікавленими особами.

Крім регулярної інформації товариство негайно розкриває особливу інформацію про істотні події та зміни, які можуть впливати на стан товариства, вартість його цінних паперів та (або) розмір доходу за ними.

Інформація, що розкривається товариством, є достовірною, тобто такою, що сприяє чіткому та повному уявленню про дійсний фінансовий стан товариства та результати його діяльності.

Товариство забезпечує своєчасність розкриття інформації.

Товариство забезпечує однаковий доступ до інформації, що розкривається, враховуючи її обсяг, зміст, форму та час надання.

Товариство використовує зручні для користувачів засоби поширення інформації, які забезпечують однаковий, своєчасний і не пов'язаний зі значними витратами доступ до інформації.

Товариство має чітко визначену інформаційну політику, спрямовану на розкриття інформації шляхом її донесення до відома всіх зацікавлених в одержанні інформації осіб в обсязі, необхідному для ухвалення зважених рішень, інформаційну політику товариства доцільно визначати з врахуванням потреб товариства у захисті конфіденційної інформації та комерційної таємниці» [27].

Нефінансова інформація, така як дотримання соціальних та екологічних стандартів, корпоративна соціальна відповідальність і корпоративна культура набуває все більшого значення для стейкхолдерів. Розкриття цієї інформації може допомогти підприємствам побудувати міцніші відносини зі своїми клієнтами та партнерами. Нефінансова звітність амбітно прагне до розкриття даних, пов'язаних із соціальною відповідальністю та екологічними ініціативами організацій, спрямованих на підтримання стійкого розвитку.

Упродовж останнього десятиліття спостерігається зростання різноманітних форм нефінансової звітності, враховуючи інтегровані звіти, звіти сталого розвитку, екологічні звіти та інші. Ця різноманітність форматів може створювати складнощі в зіставленні та інтерпретації даних між компаніями, оскільки кожна компанія може презентувати інформацію в найбільш сприятливому світлі, що іноді може вводити в оману користувачів цієї інформації.

Нефінансова звітність, яка містить інформацію про соціальні, екологічні та корпоративні аспекти діяльності, стає критично важливою для інвесторів та інших зацікавлених сторін. Вона забезпечує прозорість у питаннях, які мають довгостроковий вплив на стійкість і репутацію компанії. Відкритість у цих сферах сприяє підвищенню довіри до компанії, покращанню її іміджу та конкурентоспроможності на ринку.

Проте різноманітність форматів нефінансової звітності може ускладнювати порівняння даних між різними компаніями. Це може призвести до ситуацій, коли компанії надають неповну або прикрашену інформацію, що може вводити в оману інвесторів та

інших користувачів. Для уникнення таких проблем важливо впроваджувати єдині стандарти нефінансової звітності, які дозволять забезпечити порівнянність і достовірність даних.

Сучасні тенденції вимагають від компаній не лише дотримання фінансових стандартів, а й активного звітування про свою соціальну та екологічну відповідальність. Сюди належить звітування про заходи з охорони довкілля, вплив на суспільство, умови праці та інші аспекти, що впливають на стійкий розвиток. Впровадження таких практик сприяє формуванню позитивного іміджу компанії, залученню нових інвесторів і зміцненню довіри серед існуючих стейкхолдерів.

Отже, нефінансова звітність є важливим інструментом для забезпечення прозорості та підвищення довіри до компанії. Вона дозволяє стейкхолдерам одержати повну картину про діяльність компанії, що сприяє ухваленню обґрунтованих рішень і підтриманню стійкого розвитку.

Проте нефінансова звітність, складена відповідно до стандартів GRI G4 та стандартів інтегрованої звітності, забезпечує прозоре висвітлення основних аспектів бізнесу. Ці стандарти охоплюють широкий спектр інформації, враховуючи управління організацією, аналіз впливу зовнішніх факторів, бізнес-модель, аналіз ризиків і можливостей, стратегічні напрямки та інші елементи. Вони підпорядковані принципам матеріальності, комплексності та надійності інформації, а також сталості та узгодженості в межах одного підприємства.

Нефінансова звітність за стандартами GRI G4 та інтегрованої звітності сприяє формуванню глибшого розуміння внутрішніх і зовнішніх процесів організації. Це дозволяє компаніям детально висвітлювати свою діяльність у різних аспектах, що забезпечує зацікавленим сторонам повну картину про її функціонування. Такий підхід дозволяє інвесторам, партнерам та іншим стейкхолдерам ухвалювати більш усвідомлені інвестиційні та бізнес-рішення.

Завдяки дотриманню стандартів GRI G4 та інтегрованої звітності, компанії можуть подавати інформацію про управлінські процеси, бізнес-модель, а також аналіз ризиків і можливостей у зрозумілій і доступній формі. Це забезпечує прозорість і надійність інформації, що сприяє підвищенню довіри до компанії. Принципи матеріальності та комплексності гарантують, що звітність охоплює

всі істотні аспекти діяльності компанії, тоді як принципи сталості та узгодженості забезпечують безперервність і порівнянність інформації з року в рік.

Запровадження ефективної системи прозорості та транспарентності корпоративних фінансів є неможливим без застосування сучасних технологічних інструментів. Використання передових технологій, таких як блокчейн та інтегровані програмні платформи, може істотно підвищити рівень прозорості шляхом забезпечення точності, актуальності та незаперечності фінансових записів і транзакцій.

Блокчейн-технологія, відома своїм високим рівнем безпеки та незмінністю даних, набуває все більшої популярності у фінансовому секторі як засіб забезпечення прозорості транзакцій і звітності. Використання розподілених реєстрів дозволяє створити надійну і відкриту систему обліку, де всі транзакції фіксуються в режимі реального часу і доступні для перевірки всіма учасниками мережі. Це забезпечує безпрецедентний рівень прозорості та захищеності даних, унеможливаючи їх фальсифікацію або несанкціоновану зміну.

Інтегровані програмні платформи також відіграють важливу роль у підвищенні прозорості корпоративних фінансів. Вони дозволяють автоматизувати процеси збирання, оброблення та аналізу фінансової інформації, забезпечуючи високу точність і своєчасність даних. Такі платформи можуть інтегрувати інформацію з різних джерел, створюючи єдину екосистему для управління фінансовими даними та звітністю. Це не лише підвищує ефективність внутрішніх процесів компанії, а й забезпечує більшу прозорість для зовнішніх стейкхолдерів.

Упровадження блокчейн-технологій та інтегрованих програмних платформ дозволяє компаніям забезпечити вищий рівень контролю та аудиту фінансових операцій. Це сприяє підвищенню довіри з боку інвесторів, партнерів та інших зацікавлених сторін, що є основним для стійкого розвитку та успішної діяльності на ринку. Крім того, використання таких технологій допомагає компаніям дотримуватися законодавчих вимог і міжнародних стандартів, забезпечуючи повну відповідність нормативним актам.

Штучний інтелект (ШІ) та машинне навчання мають потенціал значно автоматизувати процеси оброблення та аналізу великих обсягів фінансових даних, що забезпечує глибше розуміння фінансового стану компанії. Завдяки цим технологіям процес

підготовки фінансової звітності стає значно простішим і швидшим, оскільки вони дозволяють автоматично збирати, аналізувати та інтерпретувати дані.

Застосування ШІ та машинного навчання підвищує точність фінансових даних, знижуючи ризик людських помилок і забезпечуючи оперативність надання інформації. Це дозволяє компаніям більш ефективно реагувати на зміни у фінансовому середовищі та ухвалювати обґрунтовані рішення на основі актуальних даних.

Крім того, ШІ та машинне навчання можуть виявляти приховані закономірності та тренди у фінансових даних, що допомагає компаніям прогнозувати майбутні фінансові результати та вчасно виявляти потенційні ризики. Це сприяє підвищенню загальної прозорості фінансової діяльності компанії та покращанню її управління.

Отже, впровадження ШІ та машинного навчання у фінансову сферу не лише спрощує процес підготовки звітності, а й забезпечує вищу точність, оперативність і глибше розуміння фінансового стану компанії, що є основними факторами для успішного та стійкого розвитку.

Хмарні рішення надають компаніям можливість ефективно зберігати, обробляти та обмінюватися фінансовою інформацією, забезпечуючи високий рівень доступності та масштабованості. Використання хмарних платформ дозволяє організаціям централізовано управляти своїми фінансовими даними, що є особливо корисним для міжнародних компаній, які потребують доступу до інформації в глобальному масштабі.

Завдяки хмарним рішенням компанії можуть легко масштабувати свої фінансові операції, адаптуючись до змін у бізнес-середовищі. Вони забезпечують безперервний доступ до фінансових даних із будь-якої точки світу, що сприяє більш оперативному та ефективному ухваленню рішень. Крім того, хмарні платформи дозволяють знизити витрати на інфраструктуру та підтримку ІТ-систем, оскільки більшість технічних аспектів обслуговується провайдерами хмарних послуг.

Хмарні рішення також сприяють підвищенню безпеки фінансових даних завдяки використанню передових технологій захисту інформації, таких як шифрування та багаторівневі системи

аутентифікації. Це забезпечує додатковий рівень захисту конфіденційних фінансових даних від несанкціонованого доступу та кібератак.

Отже, впровадження хмарних рішень дозволяє компаніям не лише ефективно управляти своїми фінансовими даними, а й підвищити рівень їх доступності, масштабованості та безпеки. Це створює умови для більш прозорого та ефективного управління фінансами, що є основним фактором для успішного розвитку сучасних бізнесів на глобальному рівні.

Автоматизація фінансових процесів за допомогою роботизованих програм (RPA) може значно покращити ефективність та знизити ризики помилок у фінансовій звітності. Роботи-бухгалтери здатні швидко і точно обробляти стандартні транзакції, звільняючи час фахівців для виконання складніших аналітичних завдань.

Упровадження RPA дозволяє автоматизувати рутинні фінансові процеси, такі як облік рахунків, проведення платежів, зведення балансу та підготовка фінансових звітів. Це не лише прискорює виконання цих завдань, а й мінімізує ймовірність людських помилок, забезпечуючи високу точність даних.

Крім того, роботизовані програми можуть працювати цілодобово без перерв, що підвищує продуктивність і забезпечує своєчасне виконання фінансових операцій. Це особливо важливо для великих компаній із великими обсягами транзакцій, де оперативність і точність є критичними факторами.

Використання RPA також сприяє підвищенню прозорості фінансових процесів. Автоматизовані системи забезпечують детальний і чіткий облік усіх операцій, що дозволяє легко відстежувати та контролювати фінансові потоки. Це створює умови для більш ефективного управління фінансами та підвищує довіру з боку інвесторів і регуляторів.

Отже, автоматизація фінансових процесів за допомогою RPA не лише підвищує ефективність і точність фінансової звітності, а й дозволяє фахівцям зосередитися на стратегічних і аналітичних завданнях, що сприяє загальному покращанню фінансового управління в компанії.

Технологічний прогрес відкриває нові можливості для забезпечення прозорості в корпоративних фінансах, що підвищує

довіру інвесторів та інших зацікавлених сторін. Упровадження інноваційних технологій у фінансову звітність та управління дозволяє компаніям не лише оптимізувати внутрішні процеси, а й зміцнити свої позиції на ринку за рахунок підвищення прозорості та відкритості.

Застосування передових технологій, таких як блокчейн, хмарні рішення, штучний інтелект та машинне навчання дозволяє компаніям автоматизувати складні фінансові операції, забезпечуючи їх точність і надійність. Блокчейн забезпечує незмінність і прозорість транзакцій, що дозволяє створювати довірені відносини з інвесторами. Хмарні рішення сприяють ефективному зберіганню та обробленню фінансових даних, надаючи можливість доступу до них у будь-який час і з будь-якої точки світу. Штучний інтелект та машинне навчання дозволяють аналізувати великі обсяги фінансових даних, виявляти приховані закономірності та тренди, що сприяє ухваленню більш обґрунтованих управлінських рішень. Роботизовані програми (RPA) автоматизують рутинні фінансові процеси, знижуючи ризик помилок і підвищуючи ефективність роботи.

Інтеграція цих технологій у фінансову звітність та управління сприяє створенню відкритої та прозорої корпоративної культури, що зміцнює довіру інвесторів, партнерів та інших стейкхолдерів. Прозорість фінансових операцій дозволяє компаніям краще відповідати вимогам регуляторів і міжнародним стандартам, що підвищує їхню конкурентоспроможність на глобальному ринку.

Отже, підвищення прозорості корпоративних фінансів є основним кроком до покращання корпоративного управління в Україні. Це допоможе створити більш стабільне та прозоре бізнес-середовище, що сприятиме стійкому економічному розвитку та залученню інвестицій. Технологічний прогрес не лише оптимізує внутрішні процеси компаній, а й робить їх діяльність більш прозорою та відкритою, що є основним фактором для залучення інвестицій і стійкого розвитку.

2 ІНФОРМАЦІЙНА ПРОЗОРИСТЬ ПІДПРИЄМСТВ: РЕАЛІЗАЦІЯ МОЖЛИВОСТЕЙ І ПОДОЛАННЯ ВИКЛИКІВ

2.1 Аналіз інформаційної транспарентності підприємств України з найбільшою ринковою капіталізацією

Інформаційна прозорість має критичне значення для підтримання конкурентоспроможності на сучасному ринку. Вона є необхідною умовою для стабільного розвитку і зростання бізнесу, оскільки відкритість і доступність інформації сприяють формуванню довіри серед усіх зацікавлених сторін. Прозорість допомагає уникати потенційних конфліктів і забезпечує належне управління ризиками.

Для підприємств важливо не лише дотримуватися законодавчих вимог щодо розкриття інформації, а й виходити за межі цих вимог, запроваджуючи кращі практики в сфері корпоративного управління та звітності. До них належить надання детальної та точної інформації про фінансові результати, стратегії розвитку, управлінські рішення, соціальну відповідальність та інші основні аспекти діяльності.

Інформаційна прозорість також сприяє підвищенню рівня залученості працівників і клієнтів, оскільки відкриті й зрозумілі комунікації створюють позитивне враження про організацію та підвищують її репутацію. Взаємодія з представниками державних структур і засобами масової інформації на засадах відкритості та прозорості допомагає зміцнювати відносини та покращувати імідж організації на ринку.

Отже, дотримання принципів інформаційної прозорості є фундаментом ефективного управління та стійкого розвитку будь-якої організації. Це забезпечує конкурентні переваги, сприяє залученню інвестицій і підтримує довіру з боку всіх зацікавлених сторін, що є вирішальним для довгострокового успіху в сучасному динамічному бізнес-середовищі.

Проте впровадження відкритості в корпоративних фінансах може породити певні загрози та викликати занепокоєння серед керівництва організацій. Зокрема, ця відкритість асоціюється з потенційними ризиками постійного зовнішнього втручання та підвищеного контролю з боку інвесторів, державних органів і клієнтів. Така ситуація може призвести до підвищеної конкурентної вразливості, що так само може стати причиною витоку комерційної

інформації або технологічних секретів, критично важливих для успіху компанії.

Крім того, адаптація до нових умов, що містить перегляд існуючої бізнес-моделі та впровадження інновацій, може істотно збільшити операційні витрати компанії. Наприклад, упровадження нових технологій, навчання персоналу та модернізація інфраструктури вимагають значних фінансових вкладень. Такі витрати можуть тимчасово знизити прибутковість компанії, що викликає стриманість керівництва щодо імплементації подібних змін, незважаючи на їх потенційну користь для довгострокового розвитку підприємства.

Ці ризики стають ще більш вагомими в умовах високої конкуренції, де витік інформації може призвести до втрати конкурентних переваг. Керівництво компаній часто стикається з дилемою: балансувати між необхідністю прозорості та потребою зберегти конфіденційність важливої інформації. Вони повинні розробляти стратегії захисту даних, щоб мінімізувати ризики витоку комерційної та технологічної інформації, одночасно підтримуючи необхідний рівень відкритості для задоволення вимог регуляторів і інвесторів.

Не менш важливо враховувати, що перехід до більшої прозорості вимагає змін у корпоративній культурі. Керівництво має активно працювати над формуванням нових стандартів поведінки та практик, що підвищують рівень відкритості, але водночас захищають інтереси компанії. Це містить розроблення політик щодо інформаційної безпеки, навчання працівників і впровадження систем контролю доступу до конфіденційної інформації.

Отже, забезпечення інформаційної прозорості, хоч і є важливою умовою для сучасного бізнесу, вимагає від керівництва ретельного планування та управління ризиками. Це дозволить збалансувати переваги відкритості з можливими загрозами, зберігаючи при цьому стабільність і конкурентоспроможність компанії на ринку.

Транспарентність діяльності підприємства є основним чинником у формуванні його інвестиційної привабливості та впливі на кредитний рейтинг. У сучасному економічному середовищі, де інформаційна асиметрія може становити серйозні ризики для інвесторів та кредиторів, відкритість і прозорість щодо фінансового

стану, корпоративного управління та стратегічних цілей компанії набуває вирішального значення для залучення капіталу.

Прозорість діяльності підприємства дозволяє інвесторам і кредиторам одержувати точну й повну інформацію, що є необхідною для ухвалення обґрунтованих фінансових рішень. Відкритість у фінансовій звітності, враховуючи детальне розкриття доходів, витрат, активів і зобов'язань, допомагає знизити невизначеність і ризики, пов'язані з інвестуванням. Це створює сприятливі умови для залучення інвестицій, оскільки інвестори віддають перевагу компаніям, які демонструють високий рівень прозорості та відповідальності.

Крім того, транспарентність корпоративного управління, яка містить розкриття інформації про структуру управління, політики компанії, механізми контролю та процеси ухвалення рішень, сприяє зміцненню довіри з боку стейкхолдерів. Відкритість у цих аспектах дозволяє потенційним інвесторам і кредиторам краще розуміти, як компанія управляється і які ризики можуть виникнути у майбутньому. Це також сприяє підвищенню кредитного рейтингу, оскільки кредитори можуть бути впевнені в стабільності та надійності підприємства.

У контексті стратегічних цілей прозорість допомагає підприємствам комунікувати свої плани розвитку, інвестиційні проєкти та довгострокові цілі. Це дозволяє інвесторам оцінити потенціал зростання і перспективи компанії, що є важливим для ухвалення рішень про інвестування. Чітке розуміння стратегічних напрямків розвитку також сприяє зміцненню довіри з боку ринку та підвищенню ринкової вартості компанії.

Інвестори, намагаючись мінімізувати ризики та забезпечити максимальну віддачу від своїх інвестицій, надають перевагу компаніям із високим рівнем прозорості. Такі компанії забезпечують інвесторам чітке розуміння свого поточного фінансового стану, надаючи доступ до детальних даних про доходи, витрати, активи та зобов'язання. Відкритість у розкритті корпоративної стратегії та ризиків також є основним фактором, який дозволяє інвесторам ухвалювати обґрунтовані та впевнені рішення щодо вкладення своїх коштів.

Прозорі компанії не лише відкривають свої фінансові звіти, а й надають вичерпну інформацію про свою стратегію розвитку,

управлінські рішення та потенційні ризики. Це дозволяє інвесторам краще оцінити перспективи зростання компанії та її здатність ефективно управляти викликами. Інвестори можуть бачити, як компанія планує досягти своїх стратегічних цілей, і на основі цієї інформації ухвалювати рішення про інвестування.

Завдяки високому рівню прозорості, компанії можуть розраховувати на більш вигідні умови залучення інвестицій. Інвестори готові вкладати кошти в такі компанії, оскільки вони знижують інформаційну асиметрію і підвищують довіру. Це може призвести до зниження вартості капіталу для компанії, оскільки інвестори менше ризикують і готові надавати фінансування на більш сприятливих умовах.

Крім того, прозорість сприяє створенню позитивного іміджу компанії на ринку, що може залучити не лише фінансових інвесторів, а й стратегічних партнерів. Відкритість і чесність у взаєминах з інвесторами створюють довгострокову довіру, що є основою для стабільного розвитку і успіху на ринку.

Принципи транспарентності мають основну роль у визначенні кредитного рейтингу підприємства. Кредитні рейтинги є вирішальними для визначення вартості позик, які підприємство може отримати. Кредитори і рейтингові агентства здійснюють комплексний аналіз різних аспектів діяльності підприємства, враховуючи його фінансові показники, систему корпоративного управління, стратегічні плани та ризики. Підприємства, що дотримуються високих стандартів прозорості та надають вичерпну інформацію про свою діяльність, мають значно більші шанси одержати високий кредитний рейтинг.

Високий кредитний рейтинг є важливою перевагою для підприємства, оскільки він безпосередньо впливає на вартість залучення капіталу через позики та кредити. Кредитори готові надавати фінансування на більш вигідних умовах компаніям із високим рейтингом, оскільки вони розглядаються як менш ризиковані та більш стабільні. Це знижує процентні ставки та інші витрати, пов'язані з обслуговуванням боргу, що сприяє покращанню фінансової стійкості підприємства.

Крім того, високий кредитний рейтинг може позитивно вплинути на репутацію підприємства на ринку. Компанії, що одержують високі оцінки від рейтингових агентств, викликають

більшу довіру серед інвесторів, партнерів і клієнтів. Це може сприяти залученню додаткових інвестицій та укладанню вигідних контрактів, що в кінцевому підсумку підтримує стійкий розвиток і зростання підприємства.

Прозорість у фінансовій звітності та управлінських процесах дозволяє підприємству більш ефективно управляти своїми ресурсами та ризиками. Відкритість і доступність інформації про фінансовий стан, управлінські рішення та стратегічні плани дозволяють кредиторам та інвесторам робити обґрунтовані висновки щодо потенційної стійкості та прибутковості компанії. Це насамперед підвищує ймовірність одержання більш сприятливих умов фінансування.

Розглянемо систему забезпечення прозорості для українських корпоративних підприємств, які мають найвищі показники ринкової капіталізації та відповідно є фінансово успішними і стабільними. Для цього проаналізуємо інформаційне наповнення їхніх офіційних сайтів, що дозволить оцінити рівень прозорості їхньої діяльності. За даними сайту <https://www.investing.com/> станом на початок 2024 р. найвищу ринкову капіталізацію серед українських підприємств мають:

- агрохолдинг Кернел (35 млрд грн);
- компанія МХП (13,7 млрд грн);
- агрохолдинг Astarta Holding N.V (6,8 млрд грн);
- АТ «Фармак» (4,07 млрд грн);
- ПАТ «Центренерго» (2,96 млрд грн).

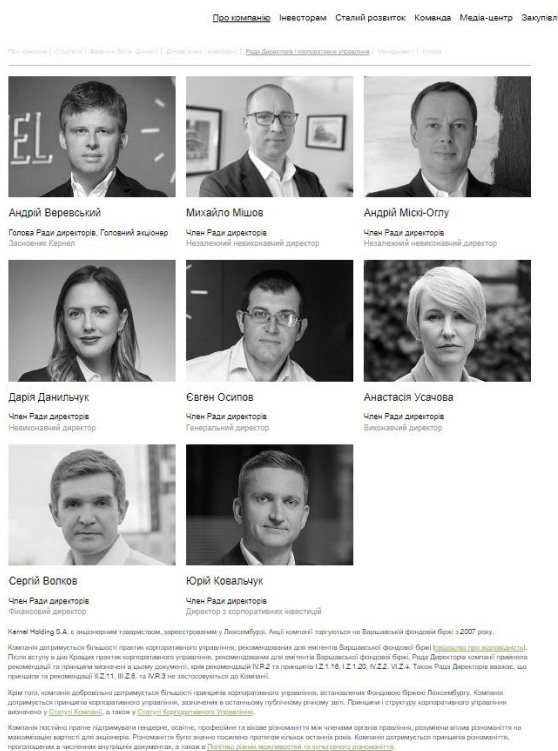
Агрохолдинг «Кернел» є найбільшим виробником та експортером зернових в Україні, лідером світового ринку соняшникової олії та основним постачальником сільськогосподарської продукції з регіону Чорноморського басейну на світові ринки. Вся публічна інформація про діяльність компанії доступна на її офіційному сайті kernel.ua [28].

На сайті компанії наведені керівні принципи менеджменту, які підкреслюють важливість прозорості та чесності як запоруки успіху у відносинах із колегами, акціонерами, інвесторами та партнерами. Прозорість і достовірність інформації є основою діяльності «Кернел». Компанія регулярно проходить незалежний аудит, своєчасно публікує фінансову звітність і розкриває інформацію про свою стратегію, операційну діяльність і значущі ризики.

«Кернел» також наголошує на тому, що вони не маніпулюють фінансовими даними, проводять публічні тендери та відкрито аргументують свій вибір постачальників. Це підхід, який сприяє зміцненню довіри з боку всіх зацікавлених сторін і підвищує репутацію компанії на міжнародному ринку.

Отже, «Кернел» демонструє високий рівень прозорості та відповідальності в своїй діяльності, що сприяє зміцненню її позицій як лідера в сільськогосподарському секторі. Завдяки відкритості та чесності компанія здобуває довіру інвесторів, партнерів та споживачів, що є основним для її стійкого розвитку та успіху на світовому ринку.

У розділі «Про компанію» на сайті «Кернел» подана детальна інформація про стратегічні цілі та ініціативи компанії, її бачення, місію та цінності. Тут також висвітлені аспекти ділової етики і комплаєнсу. Крім того, цей розділ містить відомості про Раду директорів, корпоративне управління та менеджмент компанії, що дозволяє одержати повне уявлення про структуру та принципи роботи організації (рис. 2.1).



KERNEL

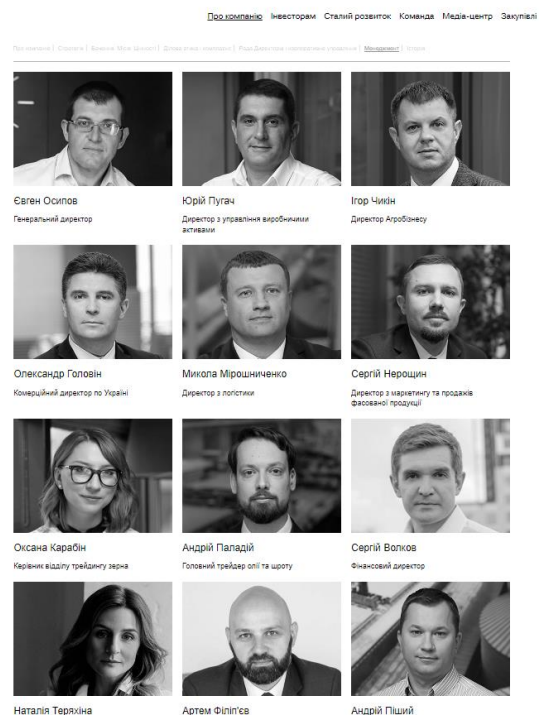


Рисунок 2.1 – Інформація щодо Ради директорів та менеджменту компанії Кернел [28]

Крім того, компанія «Кернел» добровільно додержується більшої частини принципів корпоративного управління, встановлених Фондовою біржею Люксембургу. Вона відповідає вимогам корпоративного управління, які детально описані в останньому звіті компанії. Основні засади та структура корпоративного управління викладені в Уставі компанії, а також у відповідних положеннях, розміщених на офіційному сайті «Кернел».

Важливим аспектом забезпечення прозорості корпоративних фінансів є публікація інформації, яка може бути корисною для потенційних інвесторів компанії. У цьому контексті компанія «Кернел» активно розміщує на своєму офіційному сайті, в розділі «Інвесторам», детальну фінансову звітність, починаючи з 2015 року. Цей розділ містить також інформацію про акціонерів компанії, розміри виплачених дивідендів, дати проведення зборів акціонерів і перелік питань, які обговорюються на цих зборах (рис. 2.2).

Компанія «Кернел» забезпечує доступ до фінансових звітів, які надають повну картину про її фінансовий стан, результати діяльності та перспективи розвитку. До них належать річні та квартальні звіти, які містять інформацію про доходи, витрати, активи та зобов'язання компанії. Завдяки цьому інвестори можуть одержати вичерпні дані для ухвалення обґрунтованих рішень щодо інвестування.

KERNEL

[Company](#) [Investor Relations](#) [Sustainability](#) [Team](#) [Media-Centre](#) [Contacts](#)

[Highlights](#) | [News](#) | [Events](#) | [Reports and data](#) | [Share information](#) | [For shareholders](#) | [For bondholders](#) | [Analyst coverage](#) | [Corporate documents](#) | [Contacts](#)

[Overview](#) | [Financial highlights](#)



LATEST NEWS

15.02.2024
KERNEL CONFIRMED ITS CDP RATING, RETAINING ITS LEADERSHIP AMONG UKRAINIAN COMPANIES

31.08.2023
STATEMENT REGARDING ADDITIONAL SHARE PLACEMENT BY KERNEL GROUP OF COMPANIES

20.07.2023
KERNEL'S PORT INFRASTRUCTURE TARGETED IN RUSSIAN MISSILE ATTACK



Рисунок 2.2 – Інформація для інвесторів [29]

Крім фінансової звітності, в розділі «Інвесторам» розміщена інформація про структуру акціонерного капіталу, враховуючи дані про основних акціонерів і їх частки в компанії. Це сприяє більшій відкритості та дозволяє інвесторам оцінити стабільність акціонерної бази.

Компанія також надає інформацію про розміри та дати виплати дивідендів, що є важливим для інвесторів, які шукають регулярний дохід від своїх інвестицій. Публікація даних про збори акціонерів, враховуючи порядок денний і результати голосування, забезпечує прозорість процесу ухвалення рішень у компанії.

Компанія «Кернел» приділяє значну увагу питанням сталого розвитку, забезпечуючи комплексне інформаційне забезпечення з цього напрямку. На офіційному сайті компанії є розділ, присвячений політиці сталого розвитку та корпоративної соціальної відповідальності. У цьому розділі висвітлюються основні аспекти, що містять політику з охорони довкілля, взаємодію з громадами в регіонах наявності компанії, а також політику з управління якістю та безпечністю продукції (рис. 2.3).

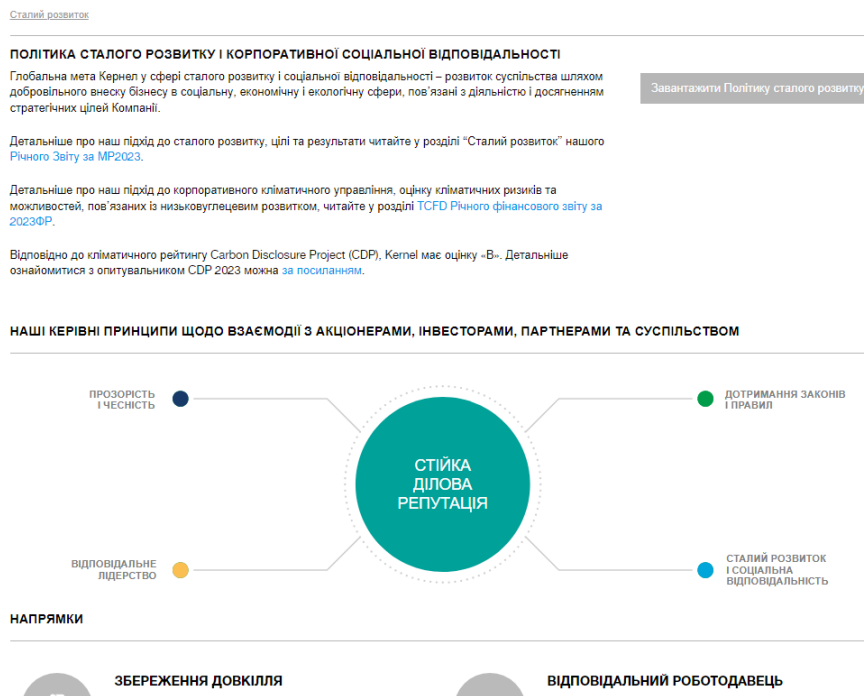


Рисунок 2.3 – Оприлюднення інформації про додержання принципів сталого розвитку [30]

Політика з охорони довкілля охоплює заходи, спрямовані на мінімізацію негативного впливу діяльності компанії на природу. Вони передбачають використання екологічно безпечних технологій, зменшення викидів і відходів, а також раціональне використання природних ресурсів. Інформація про ці заходи детально подана на сайті, що демонструє прихильність компанії до принципів екологічної відповідальності.

Взаємодія з громадами в регіонах наявності «Кернел» є важливою складовою сталого розвитку. Компанія активно підтримує соціальні та економічні ініціативи, спрямовані на покращання життя місцевих громад. До них належать інвестиції в місцеву інфраструктуру, підтримку освітніх і культурних проєктів, а також забезпечення робочих місць. Вся ця інформація доступна на сайті та підкреслює важливість соціальної відповідальності в діяльності компанії.

Політика з управління якістю та безпечністю продукції забезпечує високу якість і безпеку всіх виробів компанії. «Кернел» суворо дотримується міжнародних стандартів якості, впроваджуючи передові методи контролю та сертифікації. На сайті надається інформація про стандарти та сертифікати, яким відповідає продукція компанії, що підтверджує її високу якість і безпеку для споживачів.

Компанія МХП є найбільшим виробником та експортером курятини в Україні. Спеціалізуючись на виробництві курятини та вирощуванні зернових культур, компанія також займається іншими видами аграрної діяльності, враховуючи виробництво м'ясо-ковбасних виробів і готових до вживання м'ясних продуктів. Ринкова капіталізація МХП становить приблизно 13,7 млрд грн. Офіційний сайт компанії доступний за адресою <https://mhp.com.ua/uk/glorytoUkraine>.

На сайті компанії подано декілька розділів, які розкривають фінансові та інші аспекти діяльності МХП. Зокрема, тут можна знайти інформацію про Раду директорів і топменеджмент компанії. У цьому розділі наведені біографії членів Ради директорів, основні їхні здобутки та досягнення, що дозволяє одержати повну картину про керівництво компанії (рис. 2.4) [31].

Важливим елементом забезпечення прозорості діяльності компанії МХП є розділ «Інвесторам / корпоративне управління» на офіційному сайті компанії. Цей розділ містить основну інформацію

для інвесторів, але його реалізація винятково англійською мовою може ускладнити сприйняття інформації вітчизняними інвесторами, що можна вважати певним недоліком.

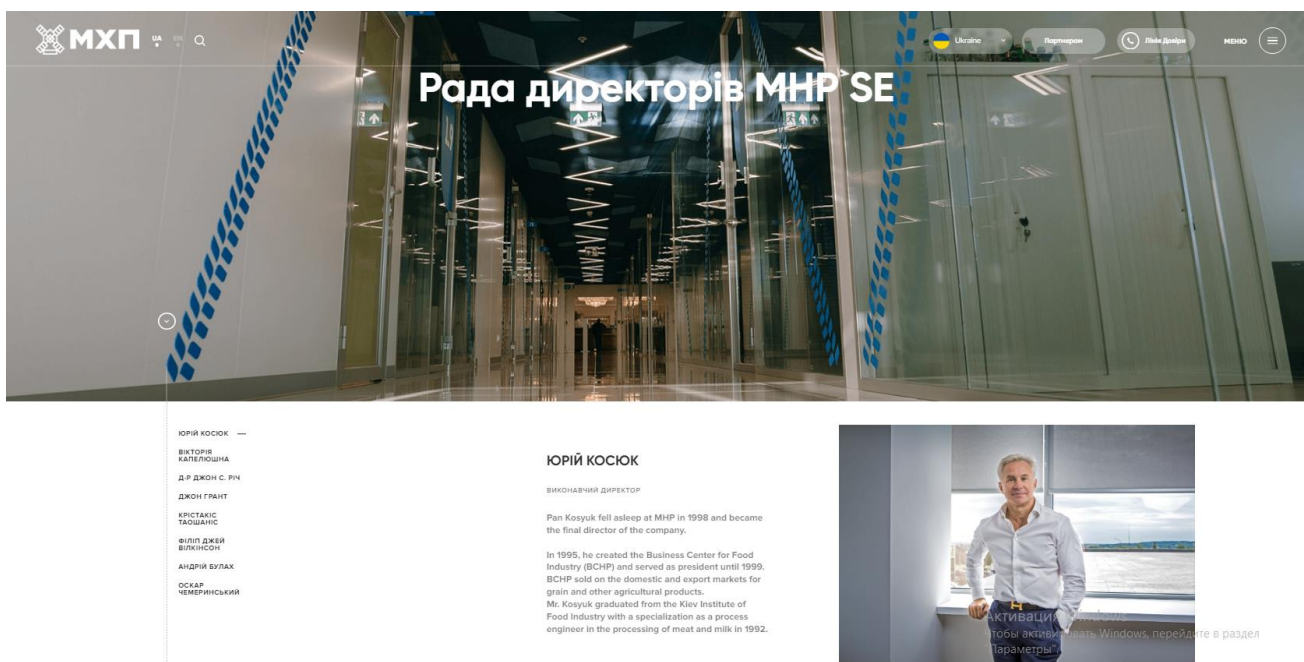


Рисунок 2.4 – Інформація про Раду директорів компанії МХП [31]

Розділ містить детальні фінансові результати та їх презентації, що дозволяє інвесторам оцінити фінансовий стан компанії. Також надається інформація про структуру корпоративного управління, враховуючи біографії членів Ради директорів і топменеджменту, їхні основні досягнення та здобутки (рис. 2.5).

Фінансовий календар містить важливі дати, пов'язані з фінансовою діяльністю компанії, такі як дати публікації звітів і проведення зборів акціонерів. Підрозділ «Для інвесторів» надає корисні ресурси та посилання, що допомагають інвесторам ухвалювати обґрунтовані рішення. Інформація про політику компанії щодо виплати дивідендів, враховуючи розміри та дати виплат, подана в підрозділі «Дивіденди».

Звіти про стійкість висвітлюють соціальну та екологічну відповідальність компанії, підкреслюючи її прихильність до принципів сталого розвитку. Останні новини та пресрелізи про діяльність компанії, її досягнення та важливі події також можна знайти у відповідному підрозділі. Крім того, розділ «Контакти»

містить інформацію для зв'язку з представниками компанії, що дозволяє інвесторам легко одержати додаткову інформацію або задати питання.

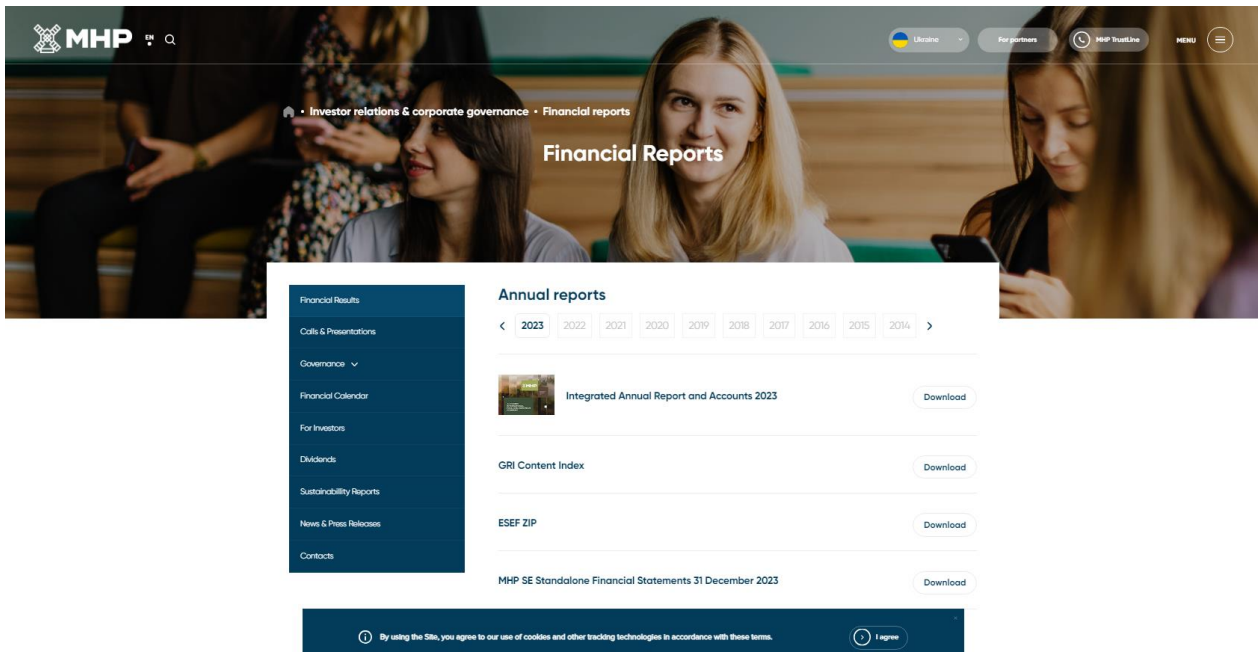


Рисунок 2.5 – Подання інформації про фінансові результати [32]

Отже, розділ «Інвесторам / корпоративне управління» на сайті МХП є важливим інструментом для забезпечення прозорості діяльності компанії. Він містить вичерпну інформацію, яка допомагає інвесторам робити обґрунтовані рішення щодо інвестування. Проте для покращання доступності інформації для вітчизняних інвесторів доцільно було б додати версію цього розділу українською мовою.

На сайті компанії МХП значну увагу приділено розділу «Корпоративна етика та комплаєнс». Цей розділ містить важливі документи та політики, такі як Комплаєнс-декларація МХП 2020, Кодекс етики МХП, Кодекс бізнес-партнера МХП, Декларація доброчесності МХП, Політика управління конфліктами інтересів, Дорожня карта впровадження функції комплаєнс, Лінія довіри МХП, Антимонопольний комплаєнс і Програма комплаєнс амбасадорів МХП.

Особлива увага приділяється процедурі КУС/СДД («Знай свого партнера», комплексна перевірка партнерів), яка є передовою міжнародною практикою і стандартом боротьби з фінансовими злочинами, відмиванням коштів, одержаних злочинним шляхом, та

міжнародним тероризмом. Основна мета КҮС полягає у кращому розумінні клієнтів і контрагентів МХП, відстеженні фінансових операцій із високим рівнем ризику, зниженні ризиків і запобіганні корупції та іншим порушенням.

Ця політика містить детальне вивчення інформації про клієнтів і контрагентів компанії, що дозволяє не лише забезпечити відповідність міжнародним стандартам, а й значно зменшити ризики, пов'язані з фінансовими операціями. Впровадження цих стандартів допомагає МХП підтримувати високу репутацію й забезпечувати прозорість своєї діяльності, що є важливим для довіри інвесторів і партнерів.

Цей підхід також відкриває додаткові можливості для розвитку бізнесу та підвищення репутації на ринку. Ефективні процедури КҮС підтверджують прагнення компанії вести бізнес відповідно до міжнародних стандартів і вимог щодо боротьби з відмиванням грошей і корупцією. Завдяки цій процедурі, компанія може краще розуміти потреби своїх ділових партнерів, що дозволяє пропонувати індивідуальні рішення та зміцнювати свої позиції на ринку.

Застосування принципів КҮС сприяє підвищенню довіри до бізнесу з боку поточних і потенційних партнерів, а також допомагає будувати сталі відносини з інвесторами. Це дозволяє компанії не лише відповідати міжнародним стандартам, а й демонструвати свою відповідальність і прозорість, що є основними факторами для довгострокового успіху й стійкого розвитку [33].

Кодекс етичної поведінки МХП підкреслює важливість додержання високих стандартів етики та чесності в усіх аспектах діяльності компанії. У розділі, присвяченому корпоративній соціальній відповідальності, висвітлюються принципи сталого розвитку, яких дотримується компанія. МХП активно працює над досягненням цілей сталого розвитку, враховуючи екологічні ініціативи, соціальні програми та проекти, спрямовані на підтримку місцевих громад.

Компанія також приділяє значну увагу правам і повноваженням своїх співробітників, забезпечуючи додержання трудового законодавства та сприяючи створенню безпечних і здорових умов праці. Правила користування активами компанії чітко регламентують відповідальність працівників за збереження і раціональне використання корпоративних ресурсів.

Взаємовідносини з бізнес-партнерами будуються на засадах чесності, відкритості та взаємної поваги. МХП додержується принципів чесною конкуренції, уникаючи будь-яких дій, що можуть призвести до конфлікту інтересів або підкупу. Це сприяє створенню довірчих відносин із партнерами та підтримці високої репутації компанії на ринку [34].

Особлива увага приділяється ролі компанії в забезпеченні цілей сталого розвитку. МХП активно впроваджує екологічно безпечні технології, підтримує соціальні ініціативи та прагне мінімізувати свій вплив на довкілля. Ці зусилля допомагають компанії відповідати вимогам сучасного суспільства та сприяють її стійкому розвитку (рис. 2.6).



Рисунок 2.6 – Роль компанії в забезпеченні цілей сталого розвитку [35]

Отже, прозорість у фінансовій звітності, корпоративному управлінні та соціальній відповідальності демонструє відповідальність компанії перед акціонерами, партнерами та суспільством, що сприяє зміцненню довіри та підтриманню стабільного розвитку МХП.

Агрохолдинг Astarta Holding N.V. є одним із найбільших вертикально інтегрованих агропромислових холдингів в Україні, з ринковою капіталізацією приблизно 6,8 млрд грн. На офіційному сайті компанії astartaholding.com подано великий обсяг інформації, яка висвітлює різні аспекти діяльності компанії.

З позиції фінансової транспарентності особливу важливість має наявність відомостей про корпоративне управління. Для цього на сайті створено спеціальну вкладку, яка містить детальну інформацію про структуру управління, біографії керівників, основні досягнення і політики, що регулюють діяльність компанії (рис. 2.7). Ця вкладка дозволяє інвесторам та іншим зацікавленим сторонам одержати повну картину про корпоративне управління в Astarta Holding N.V., що сприяє підвищенню рівня прозорості та довіри до компанії.

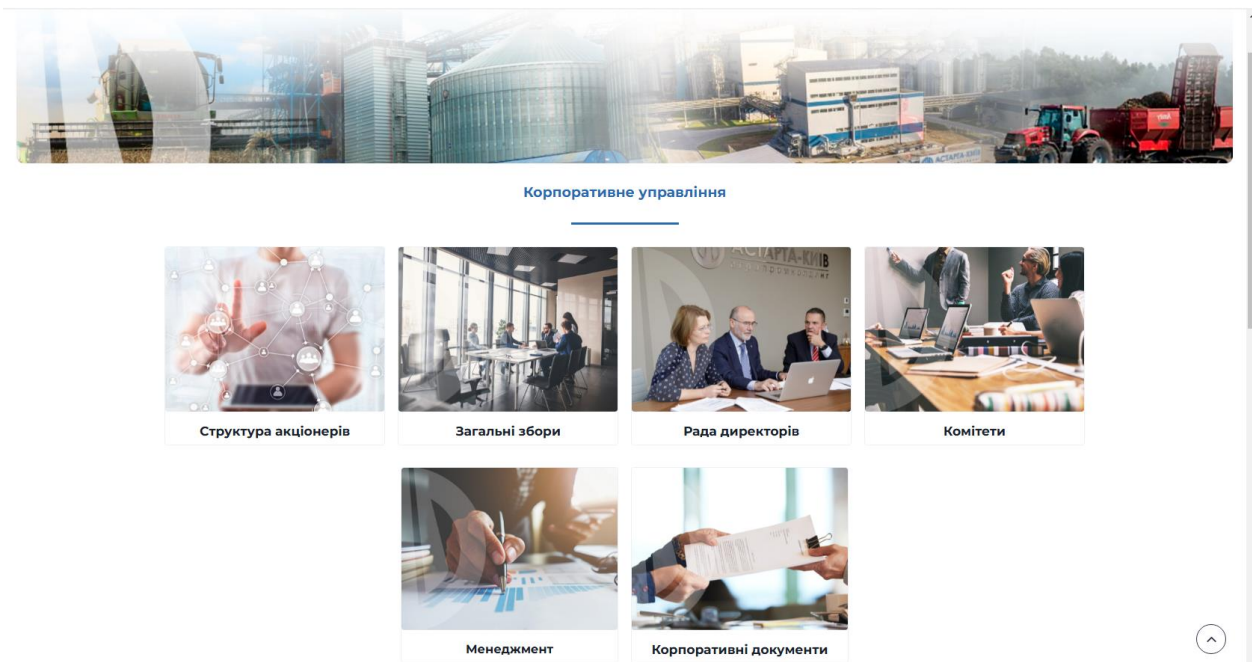


Рисунок 2.7 – Інформація про корпоративне управління [36]

Зручна система навігації на сайті Astarta Holding N.V. дозволяє легко знайти інформацію про склад Ради директорів і менеджменту компанії. У розділі «Корпоративні документи» містяться важливі документи, такі як установчий договір і статут компанії, відповідність найкращим практикам, Кодекс корпоративного управління, норми поведінки, правила інсайдерської торгівлі, профіль і завдання комплаєнс-офіцера, профіль Ради директорів, правила незалежності

та відбору зовнішнього аудитора, положення про Комітет з питань винагород, положення про Комітет з питань сталого розвитку та корпоративної відповідальності, Регламент Ревізійної комісії, інформація про дивідендну політику, пояснювальна записка до Загальних зборів і пояснювальна записка Раді директорів. Цей розділ забезпечує користувачів всебічною інформацією про корпоративне управління, що сприяє підвищенню рівня прозорості та довіри до компанії.

Вкладка «Investor Relations» також має важливе значення для фінансової транспарентності, оскільки містить різноманітну публічну інформацію, враховуючи фінансові результати діяльності компанії (рис. 2.8). Тут подані річні та квартальні звіти, презентації для інвесторів, аналітичні огляди та інша важлива фінансова інформація. Це дозволяє інвесторам та іншим зацікавленим сторонам отримувати вичерпні дані для ухвалення обґрунтованих рішень щодо інвестування. Отже, Astarta Holding N.V. демонструє високий рівень прозорості в своїй діяльності, надаючи доступ до важливої інформації про корпоративне управління та фінансові результати, що підвищує її інвестиційну привабливість та зміцнює довіру серед стейкхолдерів.

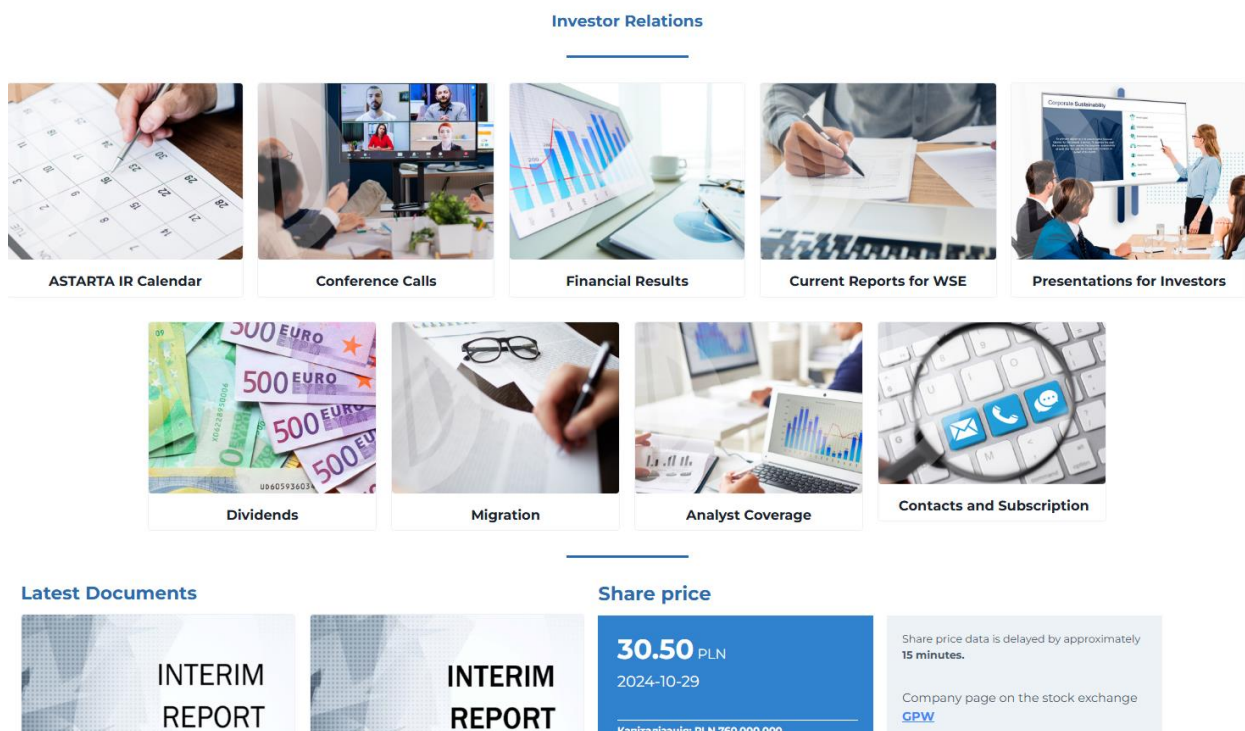


Рисунок 2.8 – Інформація для інвесторів [37]

Значну увагу приділяє компанія «Астарта» висвітленню своєї діяльності в забезпеченні принципів сталого розвитку (рис. 2.9).

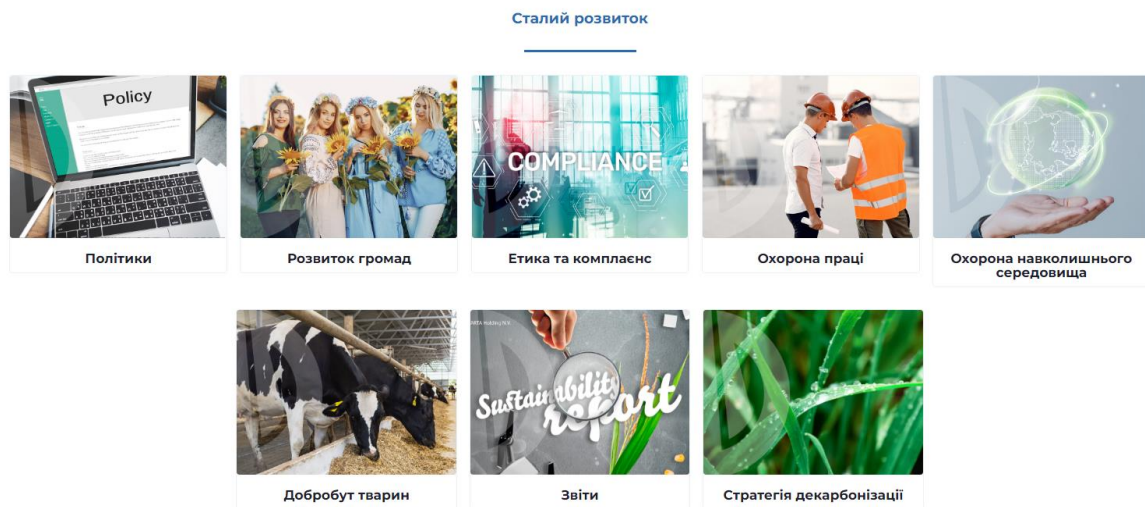


Рисунок 2.9 – Інформаційна транспарентність участі компанії «Астарта» в забезпеченні принципів сталого розвитку [38]

З 2017 року компанія «Астарта» впровадила стратегію відкритості та відповідальності, систематично публікуючи звіти відповідно до міжнародних стандартів Global Reporting Initiative (GRI). Ця стратегія охоплює широке коло аспектів сталого розвитку, що відображені в звітності компанії. В опублікованих документах «Астарта» детально висвітлює свої досягнення у сфері підтримки суспільних ініціатив, екологічних заходів і стратегій адаптації до кліматичних змін. Зокрема, компанія активно бере участь у соціальних проєктах, спрямованих на підтримку місцевих громад, впроваджує заходи для зменшення впливу своєї діяльності на довкілля та розробляє плани для адаптації до змін клімату.

Для забезпечення максимальної прозорості та зручності в поданні інформації, «Астарта» розробила гнучку систему звітності. Вона варіює між інтегрованими звітами, які об'єднують фінансові, екологічні та соціальні дані в одному документі, та спеціалізованими звітами зі сталого розвитку. Такий підхід дозволяє компанії надавати всебічну інформацію про свою діяльність, зосереджуючи увагу на різних аспектах сталого розвитку.

Інтегровані звіти, що поєднують фінансові, екологічні та соціальні показники, надають комплексну картину діяльності компанії. Вони демонструють, як «Астарта» впроваджує принципи сталого розвитку в усі сфери своєї діяльності, забезпечуючи

відповідність міжнародним стандартам і вимогам. Спеціалізовані звіти дозволяють детально висвітлити конкретні досягнення та плани, що стосуються окремих напрямків, таких як екологічні ініціативи чи соціальні проєкти.

Наприклад, у сфері екологічних заходів «Астарта» впроваджує проєкти з енергоефективності, зменшення викидів парникових газів і збереження біорізноманітності. У соціальному аспекті компанія підтримує освітні програми, медичні ініціативи та розвиток інфраструктури в місцевих громадах.

Така багатогранна та детальна звітність не лише підвищує прозорість діяльності «Астарті», а й підкреслює її відданість принципам сталого розвитку. Це демонструє активну роль компанії у вирішенні екологічних і соціальних викликів, зміцнюючи її репутацію як відповідального та надійного партнера на міжнародній арені. Отже, «Астарта» не лише задовольняє інформаційні потреби своїх стейкхолдерів, а й сприяє сталому розвитку та підтримує довгострокову стабільність свого бізнесу.

Четверте місце за рівнем ринкової вартості серед промислових підприємств в Україні займає компанія «Фармак». Це провідна фармацевтична корпорація, яка здобула міжнародне визнання і домінує у фармацевтичному секторі України. «Фармак» демонструє стабільне збільшення своєї частки на ринку, завдяки чому посідає провідні позиції в галузі.

Компанія «Фармак» відзначається своєю постійною відданістю принципам відповідального підходу до ведення бізнесу, виступаючи надійним партнером як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках. Велика частина прибутку компанії інвестується назад у розвиток і розширення діяльності, що дозволяє «Фармак» підтримувати високі європейські стандарти якості в Україні та зміцнювати свою присутність на глобальному рівні.

На офіційному сайті компанії farmak.ua подана детальна інформація про її діяльність. Сайт містить різноманітні розділи, де можна знайти інформацію про корпоративне управління, фінансові звіти, стратегії розвитку та соціальну відповідальність компанії. Це дозволяє інвесторам, партнерам та іншим зацікавленим сторонам мати всебічну картину про діяльність «Фармак», що сприяє підвищенню прозорості та довіри до компанії. В контексті транспарентності корпоративних фінансів сайт містить інформацію

про керівництво компанії та наглядову раду (рис. 2.10). Як і в інших компаніях наявна інформація про учасників цих органів.

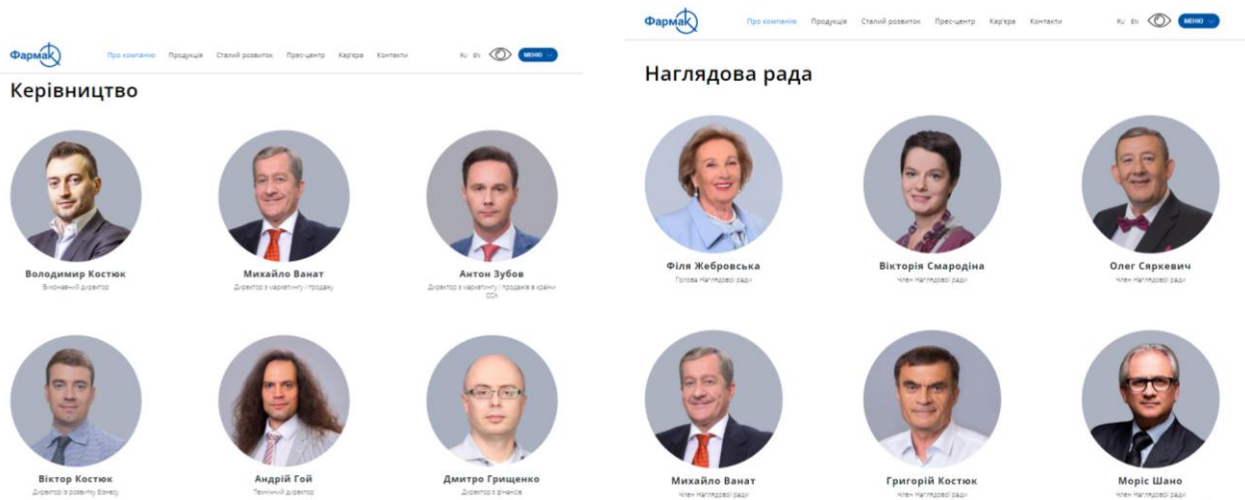


Рисунок 2.10 – Керівництво та наглядова рада компанії «Фармак» [39]

Інформація для акціонерів і стейкхолдерів, розміщена у відповідній вкладці на сайті компанії «Фармак», містить протоколи загальних зборів акціонерів, установчі та реєстраційні документи, особливу інформацію, фінансову звітність і загальні відомості про компанію. Проте станом на 2024 рік найсвіжішою доступною фінансовою звітністю є звіт за 3-й квартал 2021 року. Це свідчить про певний недолік в актуалізації фінансових даних, що може вплинути на прозорість діяльності компанії та доступність інформації для інвесторів і стейкхолдерів. Регулярне оновлення фінансової звітності є важливим аспектом підтримки високого рівня довіри та прозорості у відносинах з акціонерами та потенційними інвесторами. Незважаючи на це, компанія «Фармак» залишається відданою принципам відповідального бізнесу, інвестуючи значні кошти в розвиток і підтримку високих стандартів якості, що сприяє її стійкому розвитку та зміцненню позицій як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках.

Компанія «Фармак» також приділяє значну увагу додержанню принципів сталого розвитку, про що свідчить окрема сторінка на її офіційному сайті, присвячена цій темі. Ця сторінка містить детальну інформацію про основні напрями проєктів «Фармак» у сфері сталого

розвитку, враховуючи екологію, здоров'я, освіту та науку, а також благодійну допомогу (рис. 2.11).

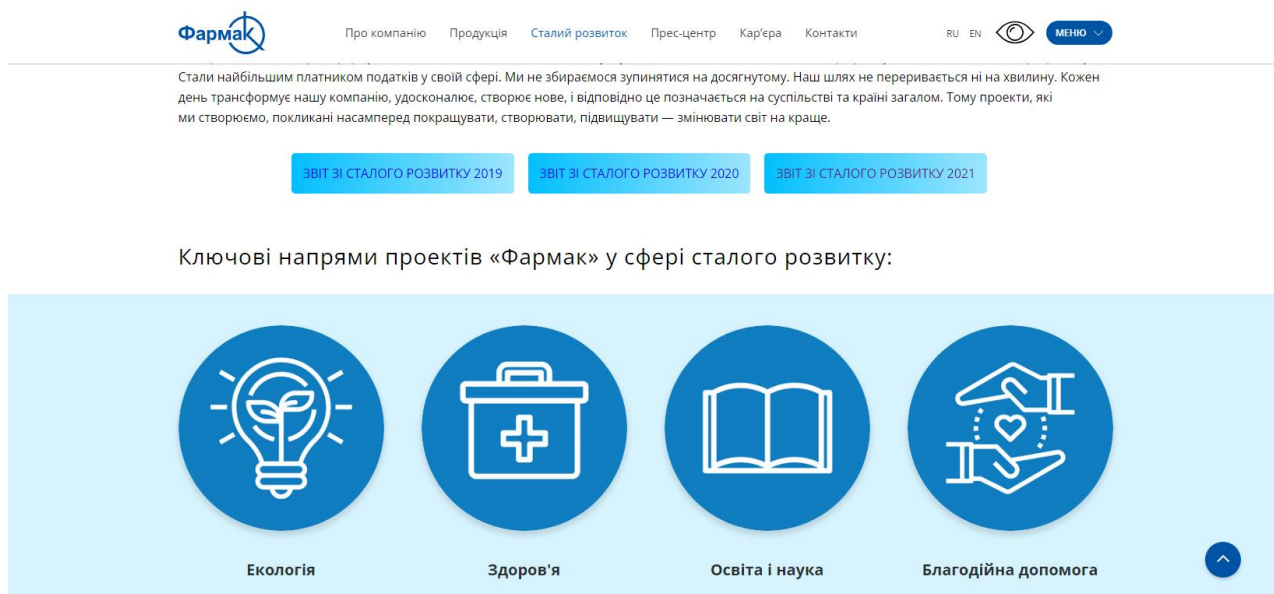


Рисунок 2.11 – Оприлюднення інформації про основні напрями проєктів «Фармак» у сфері сталого розвитку [40]

Зокрема, компанія висвітлює свої зусилля в зменшенні негативного впливу на довкілля, підтримці здоров'я та добробуту співробітників і громад, сприянні освітнім і науковим ініціативам, а також наданні благодійної допомоги. Ці напрями діяльності відображають прихильність «Фармак» до сталого розвитку та відповідального ведення бізнесу. Проте необхідно зазначити, що останній звіт зі сталого розвитку був опублікований за 2021 рік. Це свідчить про необхідність оновлення інформації, щоб забезпечити актуальність даних для акціонерів, стейкхолдерів та інших зацікавлених сторін. Регулярна публікація звітів зі сталого розвитку є важливою складовою підтримки прозорості та довіри до компанії.

Загалом можна зазначити, що інформаційна наповнюваність сайту компанії «Фармак» у контексті транспарентності корпоративних фінансів дещо поступається компаніям, розглянутим раніше. Хоча компанія демонструє відданість принципам відкритості та відповідального ведення бізнесу, певні недоліки, такі як неактуальна фінансова звітність і відсутність оновлених звітів зі сталого розвитку, можуть вплинути на загальну прозорість та довіру з боку інвесторів і стейкхолдерів.

П'яту сходинку за рівнем ринкової капіталізації серед українських промислових підприємств посідає ПАТ «Центренерго». Станом на березень 2024 року його капіталізація становить 2,96 млрд грн. Офіційний сайт компанії розміщений за адресою centrenergo.com. На сайті компанії передбачена сторінка, яка повинна містити інформацію про менеджмент компанії, наглядову раду та ревізійну комісію. Проте станом на березень 2024 року, в цьому розділі наявні лише положення про дирекцію та наглядову раду. Інформація про їхній склад відсутня (рис. 2.12). Це свідчить про певні недоліки в інформаційній наповнюваності сайту, що може вплинути на прозорість діяльності «Центренерго». Відсутність актуальної інформації про склад керівних органів може знизити рівень довіри з боку інвесторів та інших зацікавлених сторін, оскільки повна та доступна інформація про корпоративне управління є важливим аспектом прозорості та відкритості компанії.

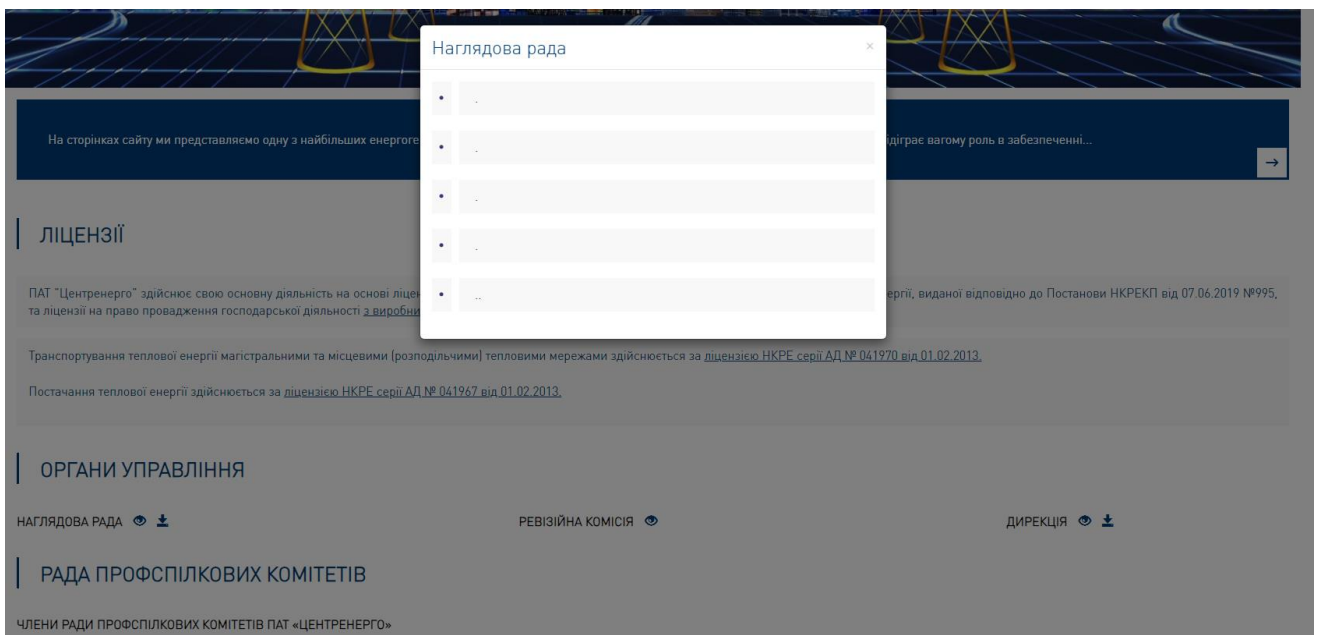


Рисунок 2.12 – Інформація про компанію Центренерго [41]

Інформація для акціонерів і стейкхолдерів компанії міститься на відповідній сторінці сайту (рис. 2.13). Ця сторінка, яка містить велику кількість важливої інформації, є основною для забезпечення прозорості та підзвітності ПАТ «Центренерго». Висновки незалежного аудитора підтверджують достовірність річної фінансової звітності, що є важливим для збереження довіри з боку інвесторів та інших зацікавлених сторін. Протоколи зборів

акціонерів та інформація про кількість акцій і голосуючих акцій надають акціонерам і потенційним інвесторам повне уявлення про корпоративну структуру та процес ухвалення рішень у компанії. Звіти Наглядової ради та Виконавчого органу (Дирекції) розкривають деталі управлінських рішень, стратегій і досягнень компанії, забезпечуючи прозорість у її управлінні. Фінансова звітність, яка є важливим елементом для оцінювання фінансового стану компанії, демонструє економічні результати та забезпечує підґрунтя для ухвалення інвестиційних рішень.

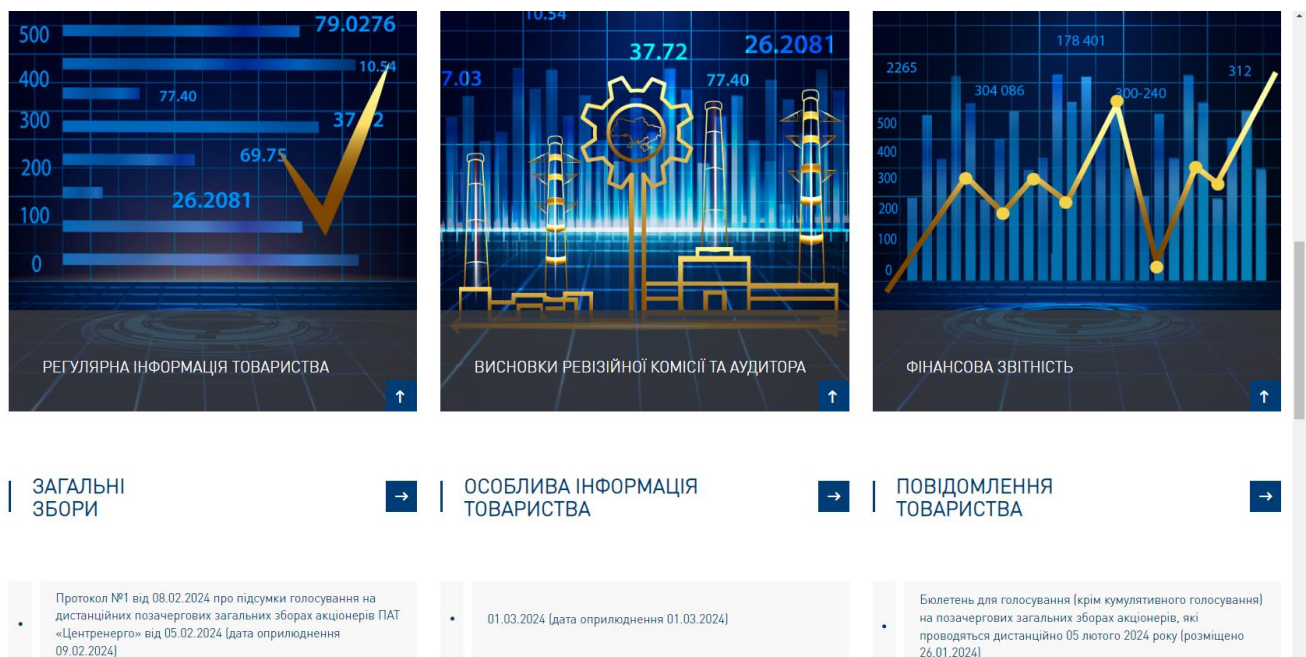


Рисунок 2.13 – Інформація для акціонерів і стейкхолдерів компанії [42]

Проте варто зазначити, що більшість звітної інформації на сайті обмежується даними за 2020 рік. Це значно ускладнює можливість актуального оцінювання діяльності компанії та може викликати занепокоєння серед інвесторів та інших зацікавлених сторін. Військовий стан у країні, безумовно, є значущим фактором, який впливає на своєчасність оновлення звітності, але важливо продовжувати працювати над забезпеченням актуальності та повноти інформації, щоб підтримувати високий рівень довіри та прозорості.

Регулярне оновлення звітної інформації, навіть в умовах складної ситуації, є критично важливим для збереження довіри з

боку інвесторів і стейкхолдерів. Це також допоможе компанії зміцнити свої позиції на ринку, демонструючи відповідальність і відкритість у веденні бізнесу, що є необхідним для довгострокового успіху та стійкого розвитку.

На сайті компанії також є сторінка, присвячена заходам із протидії корупції (рис. 2.14). Антикорупційна програма містить комплекс заходів, спрямованих на попередження, виявлення та усунення корупційних ризиків. Вона містить процедури для виявлення конфліктів інтересів, механізми для повідомлення про корупційні прояви та заходи для захисту осіб, які повідомляють про порушення. Крім того, програма охоплює навчальні та просвітницькі заходи для працівників, що сприяють підвищенню їхньої обізнаності про корупційні ризики та способи їх мінімізації.

Затвердження антикорупційної програми після консультацій із працівниками свідчить про важливість залучення всіх рівнів персоналу до процесу боротьби з корупцією. Це підкреслює відданість компанії принципам етичного ведення бізнесу та зміцнює довіру з боку інвесторів, партнерів та інших зацікавлених сторін.

Наявність такої програми на сайті компанії «Центренерго» не лише підвищує прозорість її діяльності, а й демонструє активну позицію в боротьбі з корупцією, що є важливим аспектом корпоративної соціальної відповідальності та сталого розвитку.

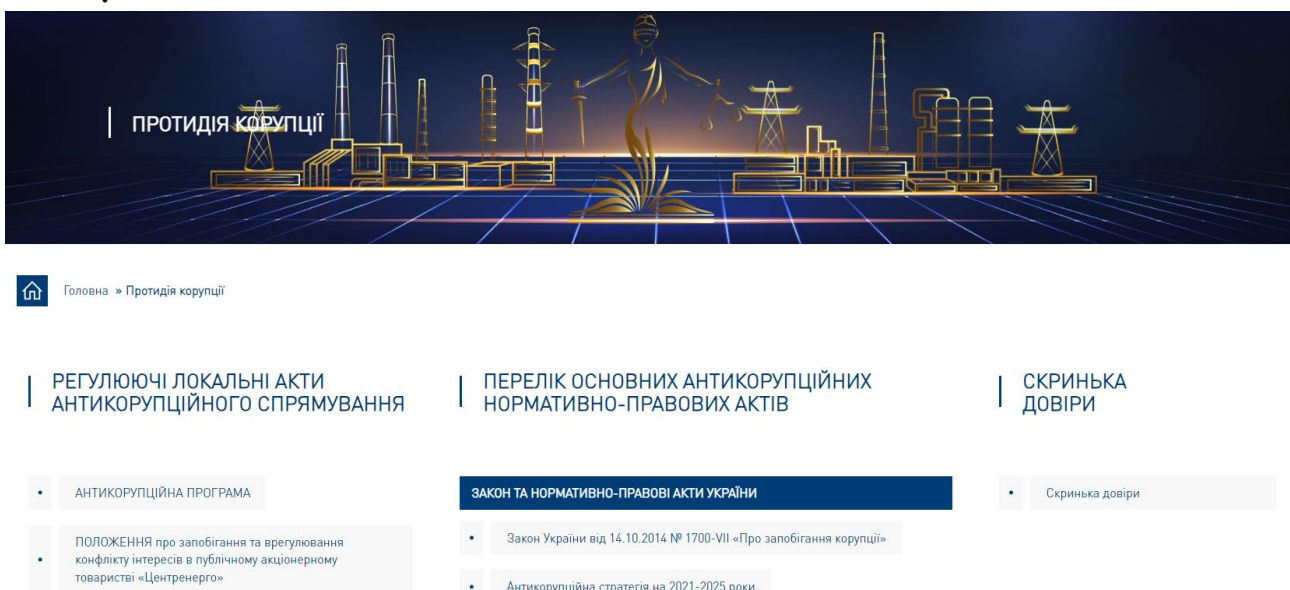


Рисунок 2.14 – Сторінка, присвячена протидії корупції [43]

На відміну від інших українських компаній, сайт ПАТ «Центренерго» не містить інформації щодо заходів або політик компанії, спрямованих на сталий розвиток. Це важлива відмінність, оскільки відомості про екологічні ініціативи, соціальну відповідальність та управління корпоративною культурою зазвичай сприяють позитивному сприйняттю компанії з боку потенційних інвесторів, партнерів та інших зовнішніх зацікавлених сторін.

Загалом, серед провідних українських компаній панує високий рівень корпоративної фінансової транспарентності, який є основою їхнього успіху на фінансових ринках. Високі вартісні показники цих компаній свідчать про ефективність їхньої політики відкритості та прозорості, що не лише сприяє залученню капіталу, а й допомагає підтримувати стабільність і довіру інвесторів. Тому для «Центренерго» та подібних підприємств розширення інформаційного наповнення своїх ресурсів з акцентом на сталий розвиток може стати важливим кроком для підвищення їх ринкової капіталізації та подальшого розвитку.

2.2 Реалізація можливостей і подолання викликів транспарентності корпоративних фінансів в умовах цифровізації: міжнародний досвід

У сучасному світі, який вирізняється швидким технологічним прогресом і зростаючим обміном інформацією, тема транспарентності корпоративних фінансів набуває особливої актуальності. Під тиском інвесторів і регуляторів, які вимагають більш відкритого доступу до фінансової інформації, компанії змушені адаптувати свої стратегії управління та звітності. Цей рух до більшої транспарентності не лише задовольняє вимоги захисту інтересів інвесторів, а й також має велике значення в підтриманні сталого розвитку та дотриманні високих етичних стандартів у бізнесі. Це сприяє формуванню довіри та позитивно впливає на корпоративну культуру, створюючи більш прозорі та відповідальні бізнес-моделі.

Проте прагнення до більшої транспарентності може виявитися складним завданням для багатьох компаній. Одним з основних викликів є необхідність збереження конфіденційності комерційної інформації, особливо в умовах підвищеної вимогливості до відкритості. Також компанії повинні адаптуватися до складних і

змінних регулятивних меж, які можуть варіюватися залежно від країни. Додатково реалізація та підтримання ефективних систем звітності вимагає значних інвестицій у фінансові, технічні та людські ресурси, що може бути особливо важким для середніх і малих підприємств. Ці виклики вимагають від компаній не лише великих зусиль, а й стратегічного планування для ефективного балансування між прозорістю та конфіденційністю.

Проте попри виклики, запровадження транспарентності у фінансову звітність пропонує компаніям значні переваги. Насамперед прозорість формує міцніші відносини з інвесторами та іншими зацікавленими сторонами, засновані на довірі та чесності. Ці відносини критично важливі для залучення нових інвестицій і підтримання стабільного фінансового зростання. Крім того, прозорість забезпечує ефективніше управління ризиками, оскільки компанії можуть швидше ідентифікувати потенційні загрози та відповідно реагувати на них. У кінці вона демонструє відданість компаній принципам сталого розвитку, що підсилює їх конкурентоспроможність і позитивний імідж на глобальному рівні.

Для ефективної реалізації цих переваг важливо, щоб компанії активно удосконалювали внутрішні процедури і системи, інвестували в інноваційні технології, такі як блокчейн і штучний інтелект, для оптимізації управління та аналізу великих обсягів даних. Також критично важливим є систематичне навчання співробітників, щоб вони могли ефективно працювати з новітніми інструментами і підходами. Крім технічних аспектів, не менш важливим є розроблення чітких комунікаційних стратегій, що передбачають регулярне оприлюднення зрозумілих і доступних фінансових звітів, які допомагають підтримувати постійний діалог із зацікавленими сторонами і забезпечують прозорість у всіх аспектах діяльності компанії.

Сьогодні багато компаній змогли зарекомендувати себе на міжнародній арені та досягти великих успіхів, значною мірою завдяки наполегливій роботі над підвищенням рівня прозорості в своїх корпоративних фінансах. Завдяки забезпеченню відкритості інформації про свою діяльність, ці компанії змогли виграти довіру інвесторів і партнерів, що має велике значення в забезпеченні їхнього стабільного зростання та розширення присутності на глобальних ринках.

Компанія Salesforce, заснована Марком Беніюффом у 1999 році, є одним із перших піонерів у сфері хмарних обчислень, пропонуючи передові рішення для управління відносинами з клієнтами (CRM). Проте її внесок у бізнес-світ виходить за межі її технологічних новацій. Salesforce є яскравим прикладом того, як компанія може використовувати прозорість не просто для поліпшення своїх фінансових результатів, а й для зміцнення довіри та відносин з клієнтами та інвесторами. Це також відіграє важливу роль в її зусиллях щодо підтримання сталого розвитку, демонструючи, як прозорість може стати основним фактором у стійкому бізнес-управлінні (рис. 2.15).

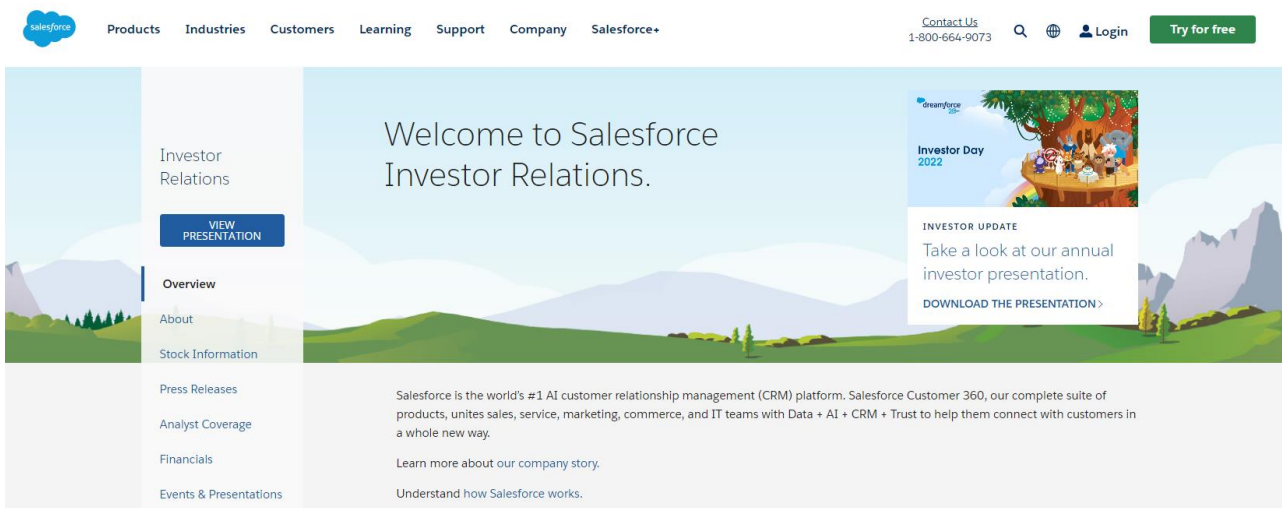


Рисунок 2.15 – Інформація на сайті компанії Salesforce [44]

Salesforce регулярно оприлюднює детальні фінансові звіти, які не лише відображають її зростання та фінансову стабільність, а й надають інвесторам можливість глибше аналізувати використання ресурсів компанією. Ці звіти містять інформацію про прибутки та витрати, що допомагає інвесторам оцінити потенціал Salesforce для подальшого розвитку. Така прозорість зміцнює довіру акціонерів і сприяє залученню нових інвестицій, забезпечуючи компанії стабільне фінансове майбутнє.

Salesforce прагне до повної прозорості не лише у фінансовій сфері, а й у питаннях корпоративної відповідальності та сталого розвитку. Компанія активно веде діалог зі своїми зацікавленими сторонами щодо важливих питань, таких як екологічна стійкість, соціальна справедливість і корпоративна етика. Вона зобов'язалася

досягнути 100%-го використання відновлюваних джерел енергії в своїх операціях і впроваджує заходи для зниження вуглецевого впливу, регулярно оприлюднюючи звіти про свої екологічні ініціативи та досягнення. Salesforce також демонструє свою відданість високим стандартам етичної поведінки та корпоративної відповідальності через активну участь у соціально значущих проєктах, що зміцнює довіру клієнтів і сприяє побудові міцних відносин, базованих на спільних цінностях і принципах.

Компанія Unilever як глобальний лідер у виробництві споживчих товарів встановлює високі стандарти не лише в аспекті фінансової прозорості, а й у відповідальному веденні бізнесу. Компанія активно впроваджує стратегію сталого розвитку, яка містить широкий спектр ініціатив, спрямованих на ефективне використання природних ресурсів, підтримання прав людини та сприяння соціальній справедливості. Цей всебічний підхід дозволяє Unilever не лише зміцнювати свій бренд і ринкову позицію, а й активно впливати на глобальні соціальні та екологічні проблеми, сприяючи розвитку сталих практик у всій галузі.

Unilever активно використовує свої фінансові звіти як інструмент для демонстрації свого зобов'язання до прозорості та відповідальності. Компанія регулярно публікує детальну інформацію про свої фінансові результати, інвестиції у сталість, а також про вплив своєї діяльності на економіку, суспільство та довкілля. Ці зусилля не лише сприяють прозорості, а й підкріплюють довіру інвесторів, зокрема тих, хто звертає увагу на довгострокову стійкість і соціальну відповідальність бізнесу. Це так само зміцнює репутацію Unilever як лідера у відповідальному бізнес-веденні, підкреслюючи її вклад у глобальні зусилля зі сталого розвитку.

Unilever зарекомендувала себе як компанія, яка активно взаємодіє зі своїми стейкхолдерами, враховуючи споживачів, співробітників, постачальників і неприбуткові організації. Через регулярне проведення зустрічей і конференцій, де обговорюються питання сталого розвитку та методи їх втілення, компанія демонструє своє зобов'язання до прозорості та колаборативного підходу у вирішенні глобальних викликів. Ці ініціативи не лише зміцнюють відносини з основними групами зацікавлених сторін, а й сприяють кращому розумінню їх потреб і сподівань, що має велике значення у формуванні довгострокової стратегії компанії.

Unilever проводить активну роботу з мінімізації екологічного впливу своєї діяльності та підвищенню соціальної відповідальності, що є основним компонентом її стратегії сталого розвитку. Компанія поставила перед собою амбітні цілі, які враховують зменшення викидів парникових газів, перехід на 100%-ву відновлювану електроенергію, а також покращання здоров'я та добробуту мільйонів людей по всьому світу. Крім того, Unilever зосереджує значну увагу на етичних практиках у своїх ланцюгах постачання, активно виступаючи проти дитячої праці та забезпечуючи дотримання прав людини, що є важливим аспектом її корпоративної відповідальності (рис. 2.16).

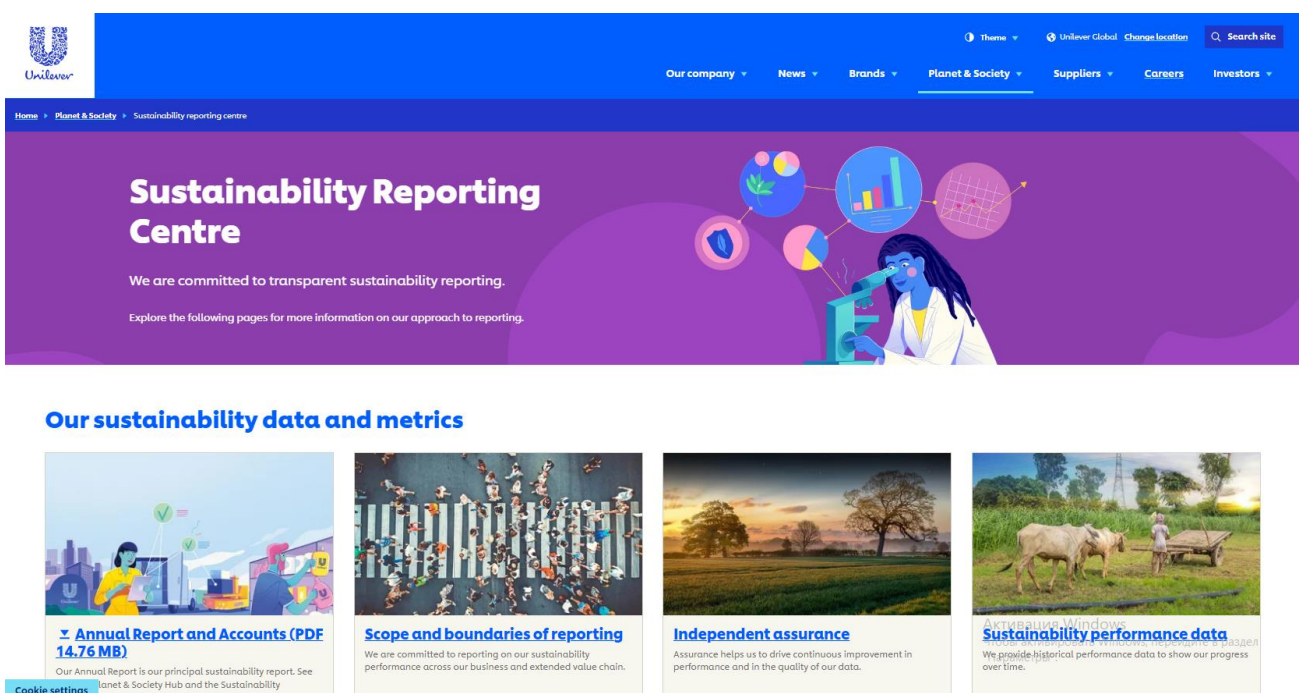


Рисунок 2.16 – Звіт про сталий розвиток Unilever [45]

Компанія встановлює високі стандарти не лише у фінансовій прозорості, а й у сталому розвитку, підтверджуючи своє місце не лише як одна з найбільших компаній у своїй галузі, а й як основний учасник у глобальних ініціативах сталого розвитку. Її інноваційний підхід і відданість принципам відповідального бізнесу демонструють, що можливо досягати комерційного успіху, одночасно сприяючи екологічному добробуту та соціальній справедливості. Це робить Unilever прикладом для наслідування, наголошуючи на важливості інтеграції сталого розвитку в корпоративну стратегію.

Unilever втілює принцип, що постійна прозорість у корпоративних фінансах і зобов'язання до сталого розвитку є вирішальними для забезпечення її тривалого успіху. Ця стратегія допомагає зміцнювати довіру стейкхолдерів і сприяє втіленню візії створення кращого майбутнього. Через відкритість і активну участь у глобальних ініціативах зі сталого розвитку Unilever ставить нові стандарти для індустрії, показуючи, що бізнес може ефективно сприяти соціальному та екологічному добробуту.

Компанія SAP SE, заснована в 1972 році в Німеччині, є одним зі світових лідерів у галузі розроблення програмного забезпечення для бізнесу, надаючи комплексні рішення, які оптимізують бізнес-операції та аналіз даних для компаній різного масштабу. З понад 200 мільйонів користувачів глобально SAP впливає на основні аспекти управління корпораціями через свої інноваційні продукти та послуги. Компанія демонструє відданість прозорості та відкритості, регулярно публікуючи звіти, які висвітлюють її стратегічні цілі, нововведення в продуктах і напрями розвитку. Ця практика не лише зміцнює довіру клієнтів і партнерів, а й дозволяє їм більш ефективно адаптуватися та планувати на основі чіткого розуміння дорожньої карти SAP.

SAP SE встановлює високі вимоги до якості своєї фінансової звітності, підтримуючи надзвичайний рівень прозорості у викладенні своїх фінансових показників. Компанія регулярно випускає квартальні та річні звіти, які деталізовано описують її економічний стан, прибутки, обсяги продажів та інші істотні фінансові параметри. Така відкритість дозволяє інвесторам одержувати всю потрібну інформацію для ретельного аналізу та ухвалення виважених інвестиційних рішень, тим самим зміцнюючи їх довіру та сприяючи підтриманню позитивної інвестиційної атмосфери (рис. 2.17).

SAP SE демонструє високий рівень відданості своїй корпоративній соціальній відповідальності, реалізуючи численні програми, що сприяють сталому розвитку, освіті, охороні здоров'я та соціальній інтеграції. Компанія плідно співпрацює з різними неприбутковими організаціями та інститутами, щоб впроваджувати ініціативи, які мають позитивний вплив на суспільство та довкілля. Це підкреслює зобов'язання SAP до зміцнення своїх етичних стандартів і допомоги у формуванні кращого майбутнього через активне втілення принципів сталого розвитку та соціальної відповідальності у своїй діяльності.

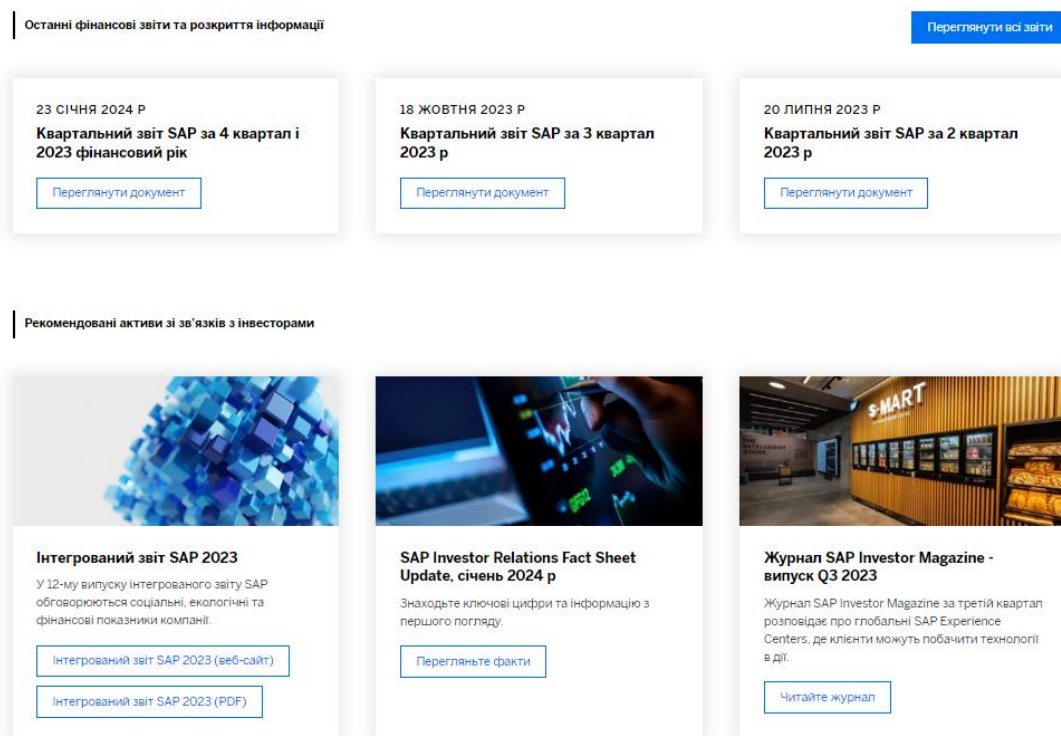


Рисунок 2.17 – Інформація для інвесторів на сайті SAP SE [46]

SAP SE утверджує своє становище на глобальному ринку завдяки прозорості своєї корпоративної стратегії, фінансовій звітності та активному залученню до соціальної відповідальності. Її відкритість в усіх аспектах діяльності дозволяє зберігати високий рівень довіри та лояльності серед клієнтів, партнерів та інвесторів. Це відкриття стратегічної інформації не лише підсилює її репутацію як інноваційної та відповідальної компанії, а й сприяє її здатності до ведення сталого бізнесу на міжнародному рівні.

Компанія LEGO Group, заснована в Данії Оле Кірком Крістіансеном у 1932 році, вважається одним із світових лідерів у виробництві іграшок. Її успіх частково пояснюється непохитною відданістю інноваціям і якості, а також строгому дотриманню принципів прозорості у всіх аспектах діяльності. Завдяки цьому LEGO Group не лише значно розширила свою участь на світових ринках, а й зміцнила довіру та лояльність серед споживачів і бізнес-партнерів, що дозволяє компанії утримувати свою репутацію як одного з інноваційних і надійних виробників у галузі іграшок.

LEGO Group відзначається своєю відданістю принципам прозорості у фінансовій звітності, систематично публікуючи деталізовані звіти, які містять не лише відомості про фінансові

показники, а й аналітичні огляди ринкових трендів, інвестиційну активність і стратегічні розвиткові напрямки. Така практика створює умови для прозорості та відкритої взаємодії з інвесторами та ринковими аналітиками, надаючи їм повну та актуальну інформацію, необхідну для ефективного аналізу та ухвалення виважених інвестиційних рішень.

LEGO Group ставить перед собою амбітну мету мінімізувати свій екологічний слід, вкладаючи кошти в інновації для сталого розвитку. Компанія активно розробляє та впроваджує виробничі процеси, що базуються на використанні відновлюваних і перероблених матеріалів, ставлячи за мету до 2030 року виробляти всі свої продукти з екологічно чистих джерел. Ця ініціатива є частиною більшої стратегії LEGO щодо зміцнення її відповідальності перед планетою і спільнотою. Компанія регулярно публікує звіти про свій прогрес у досягненні цих екологічних цілей, що демонструє її прозорість і відданість принципам сталого розвитку (рис. 2.18).

Management's Review	Consolidated Financial Statements	Parent Company Financial Statements	Management Statement and Auditor's Report
Letter from the CEO 04	Statement of Profit or Loss 19	Statement of Profit or Loss 48	Management Statement 58
Performance Highlights 05	Statement of Comprehensive Income 19	Statement of Financial Position 49	Independent Auditor's Report 59
Strategic Overview 06	Statement of Financial Position 20	Statement of Changes in Equity 50	
Board of Directors and Management 13	Statement of Changes in Equity 21	Notes 51	
Financial Review 14	Statement of Cash Flow 22		
Financial Highlights 17	Notes 23		

Рисунок 2.18 – Прозорість звітності компанії LEGO Group [47]

LEGO Group активно впроваджує свою соціальну відповідальність, зокрема через діяльність LEGO Foundation, яка сприяє розвитку освіти та творчості в дітей через гру. Ця фундація підтримує різноманітні проєкти та наукові дослідження, які

допомагають дітям розвивати критичне мислення та рішучість, використовуючи інноваційні та ігрові методи навчання. Оприлюднення інформації про такі програми підкреслює прозорість та відкритість LEGO в підходах до корпоративної відповідальності, показуючи її прихильність до здійснення позитивного соціального впливу на глобальному рівні.

LEGO Group яскраво демонструє, що прозорість у бізнесі може стати значущим каталізатором довіри та лояльності не лише серед споживачів, а й усередині бізнес-спільноти на глобальному рівні. Її відкритість у розкритті фінансових результатів, підходах до сталих інновацій і соціальної відповідальності є яскравим прикладом того, як компанія може гармонійно поєднувати комерційний успіх із позитивним впливом на суспільство. Таке позиціонування дозволяє LEGO не просто зберігати високу ринкову конкурентоспроможність, а й формувати тренди в глобальній бізнес-етиці, виступаючи як модель для наслідування іншими компаніями.

Ці компанії підтверджують, що прозорість у корпоративних фінансах має велике значення не лише в зміцненні довіри та залученні капіталу, а й сприяє відповідальному підходу до ведення бізнесу. Вона допомагає компаніям підтримувати сталий розвиток, гарантувати етичність у своїх операціях і забезпечити собі стратегічні переваги в світовому масштабі. Загалом високий рівень прозорості є вирішальним фактором для будь-якої компанії, яка прагне до лідерства та успіху на сучасному ринку.

Разом із перевагами, що надає прозорість у корпоративних фінансах, вона виявилась складним завданням для багатьох компаній, але багато організацій успішно долають ці виклики.

Компанія Starbucks опинилася під гострим громадським і урядовим тиском у 2012 році у Великобританії через звинувачення в ухиленні від сплати податків. У відповідь на ці виклики компанія не лише взяла на себе зобов'язання сплатити податки в розмірах, що значно перевищували вимоги законодавства, а й провела низку важливих змін у своїй фіскальній політиці для підвищення прозорості. Ці дії містили перегляд внутрішніх процедур звітності та фіскальних стратегій. Starbucks також зміцнила свої комунікаційні канали зі споживачами та державними органами, щоб відновити та зміцнити довіру публіки, демонструючи свою відданість принципам корпоративної відповідальності.

Apple Inc. була предметом критики з боку громадськості та аналітиків через недостатню прозорість фінансових операцій та умов праці на заводах своїх постачальників. В останні роки, відповідаючи на ці звинувачення, Apple вжила рішучих заходів для збільшення відкритості своєї діяльності. Компанія почала регулярно публікувати вичерпні звіти, які містять інформацію про умови праці на фабриках постачальників і про їхні екологічні ініціативи. Ці дії сприяли значному покращанню корпоративного іміджу Apple та зміцнили довіру та лояльність клієнтів, демонструючи зобов'язання компанії до відповідального бізнесу.

Volkswagen AG зазнав серйозних ударів по своїй репутації в зв'язку зі скандалом 2015 року, коли компанію звинуватили в маніпулюванні даними про викиди вихлопних газів. Як реакція на ці події, Volkswagen впровадив широкомасштабні зміни, враховуючи оновлення керівного складу, розроблення та впровадження нових стандартів корпоративної етики та звітності. Водночас компанія активно розширила інвестиції в екологічні технології, особливо в розвиток електромобілів, що сприяло відновленню її іміджу та довіри з боку споживачів. Ці кроки підкреслюють зусилля Volkswagen щодо відновлення прозорості та відповідальності перед суспільством.

Volkswagen AG зазнав серйозних ударів по своїй репутації в зв'язку зі скандалом 2015 року, коли компанію звинуватили в маніпулюванні даними про викиди вихлопних газів. Як реакція на ці події, Volkswagen впровадив широкомасштабні зміни, враховуючи оновлення керівного складу, розроблення та впровадження нових стандартів корпоративної етики та звітності. Водночас компанія активно розширила інвестиції в екологічні технології, особливо в розвиток електромобілів, що сприяло відновленню її іміджу та довіри з боку споживачів. Ці кроки підкреслюють зусилля Volkswagen щодо відновлення прозорості та відповідальності перед суспільством.

3 РОЛЬ ТРАНСПАРЕНТНОСТІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ У КОРПОРАТИВНОМУ УПРАВЛІННІ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

3.1 Теоретичні засади забезпечення прозорості фінансової звітності підприємств

Питання висвітлення інформації, що стосуються діяльності підприємств, завжди було актуальним, а з активним розвитком технологій і цифровізації воно стає ще більш гострим. З одного боку, цифрові інструменти роблять публікацію інформації про діяльність підприємства простішою та доступнішою для ширшого кола зацікавлених сторін корпоративних підприємств, а з іншого боку, виникає велика кількість зовнішніх загроз і ризиків пов'язаних із поширенням інформації. Тому з виникненням цих протиріч, особливо актуальним є дослідження прозорості діяльності підприємств та їх фінансової звітності. Також в останні роки значно зростають вимоги до прозорості на державному рівні, оскільки все більше національних і міжнародних законодавчих актів вимагають прозорості у діяльності підприємств.

Основним елементом забезпечення прозорості корпоративних фінансів є забезпечення прозорості фінансової звітності підприємства. Своєчасне та точне розкриття фінансових звітів є основним компонентом прозорості, оскільки воно дозволяє всім зацікавленим сторонам одержувати повну і достовірну інформацію про фінансовий стан компанії. Не менш важливо, щоб ця звітність відповідала міжнародним стандартам бухгалтерського обліку та фінансової звітності, таким як МСФЗ (IFRS), що забезпечує її порівнянність і зрозумілість для інвесторів, аналітиків та інших стейкхолдерів.

Сучасні наукові дослідження активно аналізують питання прозорості у фінансовій звітності, визначаючи її як критичний елемент у стратегічному управлінні компанією. Відкритість у фінансовій звітності вважається не лише законодавчою вимогою, а й необхідністю для підвищення ефективності корпоративного управління. Прозорість дозволяє компаніям не лише приваблювати нові інвестиції та знижувати вартість капіталу, а й створювати міцні відносини з довіри з інвесторами, партнерами та клієнтами, забезпечуючи стійкість фінансів (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Узагальнення думок сучасних авторів на проблеми транспарентності фінансової звітності

Автор	Науковий внесок
Потриваєва Н. В., Кореновська Т. О. [48]	Розглядаються внутрішні ефекти транспарентності фінансової звітності. Зростання транспарентності фінансової звітності позитивно впливає на зовнішнє сприйняття підприємства, забезпечуючи ринок й інвесторів достовірною та комплексною інформацією, що сприяє формуванню іміджу відкритості компанії та зміцненню довіри до неї. Водночас підвищення рівня прозорості внутрішньокорпоративної звітності сприяє зниженню вартості капіталу, вдосконаленню корпоративної культури та покращанню якості управлінської інформації, що призводить до оптимізації витрат на управління
Макарович В. К., Вигівська І. М. [49]	Визначено, що прозорість фінансової звітності та збільшення довіри до неї з боку її користувачів можна досягти шляхом виваженого вибору методологічних альтернатив, пропонованих МСФЗ, та їх належного закріплення в обліковій політиці компанії. Основне значення для підвищення транспарентності звітності має розкриття інформації про прийняті облікові принципи в примітках до фінансових звітів, що надає користувачам гарантії щодо послідовності та об'єктивності використаної облікової політики
Чижевська Л. В., Корецька Ю. І, Паламарчук А. С. [21]	Доведено, що залучення більшої прозорості в процес складання фінансової звітності відповідно до МСФЗ, що вимагають ретельного і докладного розкриття інформації, є однією зі стратегій у боротьбі з корупцією, що також знаходить підтвердження в успішних міжнародних практиках. Тому є необхідним посилення законодавчої та методологічної основи для створення фінансових звітів, що включатиме більшу деталізацію відображеної інформації
Костирко Р. О., Замай О. О. [50]	Транспарентність виокремлена як фундаментальний принцип, що лежить в основі інформаційного забезпечення управління підприємством, і акцентовано на необхідності розроблення управлінської звітності, яка охоплює стратегічні, тактичні, оперативні та ретроспективні аспекти вартості. Практичне застосування розроблених методичних підходів до складання вартісно-орієнтованої звітності на добровільній основі, враховуючи звіти про дохідність акцій, створення вартості та стратегічні переваги, обіцяє підвищення вартості компанії

Згідно з аналізом С. Візіренко та А. Незнамової [22], українські великі корпорації поступово набувають усвідомлення важливості прозорості в фінансовій звітності та загальній корпоративній діяльності. На відміну від менших компаній, де прозорість часто залишається на низькому рівні, великі підприємства стикаються з більшим тиском щодо відкритості, зокрема від міжнародних інвесторів і регуляторів. Попри це багато українських компаній усе ще дотримуються традиційних методів корпоративного управління, що містить обмежене розкриття інформації, яка не вважається конфіденційною. Ця ситуація зберігається через історично сформовану культуру закритості, яка стримує широке впровадження стандартів прозорості.

Здебільшого прозорість фінансової звітності вважається невід'ємною частиною інформаційного забезпечення діяльності підприємства. Законодавчі вимоги чітко регулюють розкриття фінансової інформації, встановлюючи обсяги, строки та порядок її оприлюднення. Ці нормативні акти забезпечують, щоб компанії надавали необхідні дані у визначені терміни, що сприяє підвищенню довіри з боку інвесторів, партнерів та інших зацікавлених сторін.

Українські підприємства зіштовхуються з низкою основних перешкод на шляху до прозорості. Однією з таких перешкод є конкурентні ризики, пов'язані з розкриттям детальної інформації, яка може бути використана конкурентами. Також значним викликом є високі витрати на підготовку та публікацію фінансової звітності, що вимагає значних ресурсів. Крім того, багато компаній стикаються з відсутністю розвиненої культури корпоративної відповідальності та етики, що ускладнює впровадження принципів прозорості. Через ці фактори багато підприємств не вбачають у підвищенні рівня інформаційної відкритості нагальної потреби та не усвідомлюють її критичної ролі в ефективній комунікації зі стейкхолдерами.

Запровадження концепції детального розкриття інформації у фінансовій звітності є основним фактором для підвищення корпоративної прозорості. Такий підхід значно підвищує рівень довіри інвесторів, аналітиків, кредиторів та інших зацікавлених сторін до підприємств, надаючи їм всю необхідну інформацію для ухвалення обґрунтованих фінансових рішень. Прозора фінансова звітність сприяє зниженню інформаційної асиметрії та створює однакові умови для учасників ринку, що не лише підвищує

репутацію компанії, а й сприяє привабленню нових інвестицій і підвищенню її конкурентоспроможності. Забезпечення такої прозорості є важливим для стабільного розвитку компаній і зміцнення їхніх позицій на ринку.

Для забезпечення високого рівня корпоративної прозорості критично важливо, щоб підприємства активно застосовували міжнародні стандарти фінансової звітності та відкритого розкриття інформації. Це повинно містити регулярне публікування детальних звітів про фінансові показники, стратегічні рішення, а також про інші основні елементи бізнесу. Поряд із цим розвиток культури корпоративної етики та відповідальності є необхідністю, адже це не лише зміцнює довіру з боку інвесторів і партнерів, а й сприяє створенню стабільного та прозорого бізнес-середовища.

Прозорість фінансової звітності має велике значення в забезпеченні зацікавлених сторін достовірною інформацією про фінансове становище компанії та її операції. Розуміння взаємозв'язку між міжнародними стандартами фінансової звітності та корпоративною відповідальністю є критично важливим для гарантування прозорості та точності корпоративних даних. Застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності сприяє не лише відповідності до вимог щодо точності та повноти інформації, а й укріплює загальні принципи транспарентності та відкритості в діяльності компанії. Це підкреслює важливість інтеграції цих стандартів у корпоративну практику як засіб досягнення довіри та стійкості на ринку.

На основі аналізу теоретичних підходів до транспарентності фінансової звітності можна відзначити підвищену увагу до цієї категорії в останні роки. Транспарентність сьогодні визначається як комплексне поняття, яке переважно інтерпретується через прозорість, відкритість і зрозумілість. Вчені наголошують на необхідності високої якості висвітлення інформації та її інформативності. Забезпечення транспарентності вважається основним для ефективного функціонування не лише в фінансовому та економічному контекстах, а й має значний вплив на соціальну сферу, зокрема на взаємодію між компанією та її стейкхолдерами.

За останні роки динамічні зміни в цифровому середовищі істотно трансформували підприємницьку діяльність, особливо в аспекті корпоративних фінансів, де вимагається зростаючий обсяг

інформаційного розкриття. Корпоративне управління забезпечує координацію інтересів різних зацікавлених сторін, враховуючи акціонерів, директорів, менеджмент та інвесторів, регулюючи управління фінансовими потоками та ресурсами підприємства. Ефективність управлінських рішень, які визначають напрямки інвестування коштів і джерела їх залучення, значною мірою залежить від рівня транспарентності. Чітке й відкрите інформаційне забезпечення допомагає у формуванні зважених та обґрунтованих фінансових стратегій, впливаючи на стабільний розвиток компанії.

Транспарентність у діяльності компанії не лише збільшує довіру з боку інвесторів і зовнішніх аналітиків, а й має критичне значення у внутрішньому управлінському процесі. Забезпечуючи відкритий доступ до інформації для всіх рівнів персоналу, компанія сприяє більш обґрунтованому ухваленню рішень, які співвідносяться з довгостроковими стратегічними цілями організації. Це дозволяє керівництву й співробітникам краще розуміти поточні виклики та можливості, оптимізувати процеси та підвищити ефективність діяльності, що зі свого боку приводить до стійкого розвитку та зростання компанії.

Транспарентність є елементом у процесах стратегічного планування на корпоративному рівні, оскільки вона забезпечує ясність і доступність інформації, необхідної для формулювання ефективних стратегій і досягнення цілей. Вона дозволяє усвідомити, що всі рішення базуються на достовірних та актуальних даних про фінансове становище компанії, ринкові тенденції, потреби клієнтів, а також зовнішні та внутрішні виклики. Чітке розуміння цих аспектів сприяє кращій підготовці стратегічних ініціатив, оптимізує розподіл ресурсів і підвищує ймовірність успішного виконання планів. Забезпечення прозорості результатів стратегічного планування також створює умови для відкритості та об'єктивності в оцінюванні діяльності компанії, що сприяє збереженню довіри та залученню нових інвестицій [12, 23].

Прозорість у стратегічному плануванні не лише сприяє чіткому розподілу відповідальностей між учасниками процесу, а й забезпечує високий рівень залученості та мотивації всіх сторін. Відкрите спілкування та доступ до інформації дозволяють швидше ідентифікувати потенційні проблеми та запобігати непотрібному повторенню завдань, що оптимізує ресурси компанії. Також

відкритий обмін інформацією забезпечує можливість для постійної адаптації стратегії до змінюваних умов ринку та внутрішнього середовища підприємства. Це допомагає у формуванні більш гнучких та ефективних стратегічних планів, значно підвищуючи шанси компанії на успіх у довгостроковій перспективі й сприяє зміцненню довіри з боку стейкхолдерів.

Транспарентність як важлива складова корпоративної відповідальності є засобом формування довіри та покращання репутації компанії. Сучасні споживачі все більш уважні до корпоративних цінностей і принципів, на яких базується бізнес, поряд з якістю продуктів чи послуг. Відкрите розкриття інформації про діяльність, фінансові показники та управлінські рішення демонструє підзвітність і відданість високим етичним стандартам. Ця прозорість сприяє не лише зміцненню довіри серед існуючих клієнтів, а й приваблює нових завдяки позитивному сприйняттю бренду. Також транспарентність дає змогу компаніям виявляти сфери потенційних покращань і збільшувати свою стійкість, що в підсумку приводить до стабільного росту та розвитку.

Підприємства повинні активно розкривати інформацію щодо своїх операцій, ланцюгів постачань і впливу на суспільство та довкілля. Такий рівень відкритості дозволяє інвесторам, партнерам та споживачам робити обґрунтовані рішення щодо взаємодії з компанією. Одночасно керівництво має ретельно підходити до вибору інформації для публікації, зберігаючи баланс між транспарентністю та захистом комерційно чутливих даних. Це містить упровадження чітких політик і процедур щодо того, що і як розкривається, аби забезпечити захист від ненавмисного розголошення важливої конфіденційної інформації.

Транспарентність спонукає компанії до підзвітності за свої дії та рішення, що стимулює їх уникати неетичних практик і діяти відповідно до інтересів усіх зацікавлених сторін. Це не лише сприяє створенню довіри між компанією та її партнерами, а й зміцнює її репутацію як відповідального учасника ринку. Внаслідок цього компанії, що дотримуються високих стандартів прозорості, можуть ефективніше протистояти корупції і підвищити загальну корпоративну культуру, забезпечуючи тривале та стійке зростання.

Транспарентність у корпоративній діяльності має велике значення в забезпеченні корпоративної відповідальності та

етичності. Відкритість щодо операцій і рішень допомагає компаніям не лише зміцнити довіру з боку стейкхолдерів, а й ефективно управляти потенційними ризиками та підвищити рівень підзвітності. Проте важливо збалансувати міру відкритості, щоб уникнути небажаного розкриття конфіденційної інформації, яка може завдати шкоди компанії. Зрештою грамотно впроваджена транспарентність може підвищити ефективність бізнес-процесів і забезпечити більшу стійкість організації в довгостроковій перспективі, демонструючи її відданість етичним нормам і соціальній відповідальності.

Транспарентність є критичним елементом у формуванні та підтримці довіри між підприємством та його стейкхолдерами. Прозоре відображення фінансового стану, бізнес-операцій і стратегічних планів компанії дозволяє зацікавленим особам глибше зрозуміти мету та напрямки діяльності підприємства. Через відкрите спілкування та постійне інформування про важливі аспекти діяльності компанії встановлюється атмосфера відкритості та прозорості, що сприяє зміцненню відносин із клієнтами, інвесторами та іншими основними учасниками. Це зі свого боку допомагає знижувати потенційні ризики та підвищувати загальну ефективність корпоративного управління.

Вивчення ролі транспарентності фінансової звітності в корпоративному управлінні підприємств дозволяє підкреслити її значущість для ефективності діяльності компаній. Транспарентність може мати двоякий вплив: з одного боку, вона сприяє підвищенню ефективності управління, поліпшенню взаємодії з інвесторами та партнерами, а з іншого – відкриває потенційні ризики, такі як витік конфіденційної інформації, що може зробити бізнес вразливішим. Важливо зважено підходити до питання забезпечення прозорості, систематизуючи як переваги (рис. 3.1), так і ризики (рис. 3.2).

Переваги транспарентності в корпоративному управлінні



<i>Підвищення рівня довіри</i>	Транспарентна фінансова звітність та інформація про діяльність підприємства зміцнює довіру зацікавлених сторін
<i>Ефективність прийняття рішень</i>	Коли всі мають доступ до важливої інформації, процес ухвалення рішень буде простішим, швидшим і більш обґрунтованим
<i>Стимулювання інновацій</i>	Транспарентність сприяє обміну знаннями, що викликає створення нових ідей і винаходів
<i>Боротьба з корупцією</i>	Транспарентність також може допомогти запобігти корупції в середині підприємства, роблячи процеси більш відкритими та підзвітними
<i>Економічне зростання</i>	Коли інвестори та інші зацікавлені сторони мають доступ до інформації, вони більш впевнені в своїх інвестиціях і тому більше інвестують
<i>Соціальна відповідальність</i>	Транспарентність може призвести до більш відповідальної соціальної та етичної поведінки в середині підприємства

Рисунок 3.1 – Переваги підвищення транспарентності в корпоративному управлінні (узагальнено авторами на основі [9, 51–57])

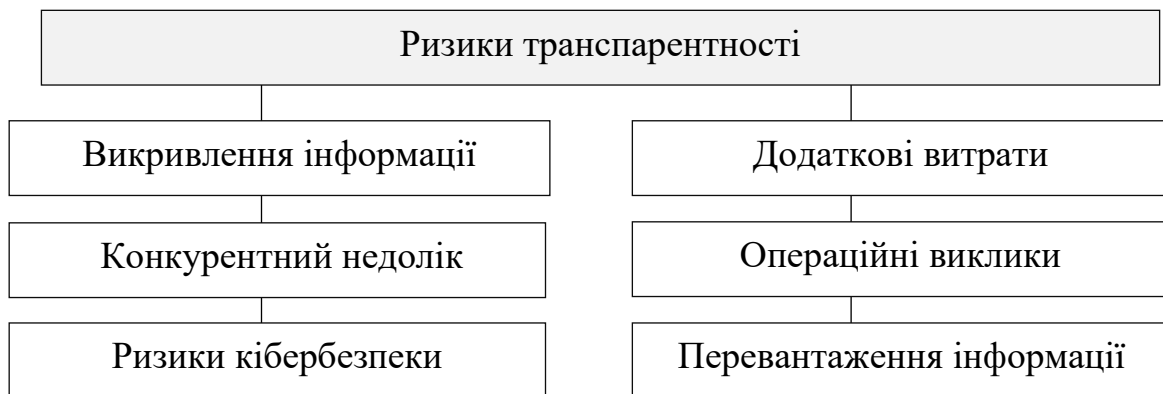


Рисунок 3.2 – Ризики підвищення транспарентності на підприємстві (узагальнено авторами на основі [51–57])

Можна ідентифікувати такі ризики, пов'язанні зі зростанням рівня інформаційної транспарентності на підприємстві [51, 54, 57]:

– транспарентність може мати певні негативні наслідки, серед яких важливе місце займає ризик викривлення інформації. Існує небезпека, що інформація, оприлюднена підприємством, може бути спотворена, неправильно зрозуміла або некоректно подана

зацікавленим сторонам. Це може призвести до неправильних висновків або припущень, особливо якщо стейкхолдери не володіють достатнім досвідом або знаннями для коректної інтерпретації даних. Отже, надзвичайно важливим є забезпечення чіткості, точності та зрозумілості інформації, яка надається. Підприємствам варто приділити значну увагу перевірці достовірності та ясності даних перед їх публікацією, щоб мінімізувати потенційні ризики неправильного сприйняття інформації;

– конкурентний недолік є значним ризиком для підприємств, які прагнуть до високого рівня прозорості. Розкриваючи обширну інформацію, компанії можуть випадково надати конкурентам доступ до своїх стратегічних планів, ідей або внутрішніх процесів, що могло б дати останнім можливість адаптувати або протидіяти цим стратегіям. Такий витік інформації може значно знизити конкурентну перевагу компанії. Існує важлива потреба у встановленні балансу між потребою зацікавлених сторін у доступі до інформації та необхідністю збереження стратегічної конфіденційності. Підприємствам необхідно ретельно виважувати, яку інформацію вони розкривають, щоб уникнути надання своїм конкурентам ненавмисної переваги;

– ризики кібербезпеки значно зростають у міру того, як компанії прагнуть до більшої прозорості. За відкритості фінансових і стратегічних даних, зловмисники можуть використовувати цю доступність інформації для вчинення кібератак, спрямованих на крадіжку даних, завдання шкоди репутації компанії, або навіть для конкурентного саботажу. Вищий рівень доступності інформації може полегшити хакерам збирання даних, необхідних для планування та реалізації цілеспрямованих атак. Важливо для підприємств установити сильні заходи кібербезпеки й регулярно оцінювати вразливості своєї ІТ-інфраструктури, щоб захистити конфіденційність і цілісність корпоративної інформації та запобігти потенційним загрозам;

– додаткові витрати та зусилля, пов'язані з підвищенням прозорості, можуть містити значні ресурси, особливо на початкових етапах впровадження таких систем. Компанії мають готуватися до того, що інтеграція прозорих процесів вимагатиме інвестицій у час і технології для збирання, оброблення й розкриття інформації. Зокрема, необхідно забезпечити кібербезпеку, що

містить захист даних і системи від несанкціонованого доступу, що також потребує значних фінансових і людських ресурсів. У довгостроковій перспективі ці вкладення можуть принести вигоду шляхом зменшення ризиків, підвищення довіри стейкхолдерів і покращання іміджу компанії на ринку;

– операційні виклики, пов'язані з підтриманням високого рівня прозорості, можуть становити значний тягар для корпоративних систем і процесів. Збирання, верифікація та розподіл інформації вимагають налагодження ефективних механізмів управління даними і технологій. Для великих компаній це особливо важливо через обсяги даних, які потрібно обробляти, і розгалуженість бізнес-структур. Ці виклики можуть потребувати додаткових інвестицій в IT-інфраструктуру та системи управління даними, а також містять створення спеціалізованих команд, що забезпечують точність та актуальність інформації, яка публікується;

– інформаційне перенавантаження може створити значні виклики для зацікавлених сторін, оскільки надмірна кількість даних може ускладнити їх аналіз та інтерпретацію. Це може призвести до затримань або помилок в ухваленні рішень, оскільки користувачі інформації можуть мати труднощі з визначенням того, яка інформація є найбільш релевантною та важливою для їхніх потреб. Компаніям необхідно впроваджувати методи організації та представлення інформації, які допомагають користувачам легко виявляти та зосереджуватись на основних даних, мінімізуючи ризик інформаційного шуму.

Транспарентність має вирішальне значення для ефективного управління корпоративними підприємствами. Збільшення рівня прозорості може значно поліпшити взаємини зі стейкхолдерами, зробити управлінські рішення більш обґрунтованими та внести значний вклад у фінансову ефективність корпорацій. Проте перед впровадженням змін належить уважно зважити потенційні ризики та переваги. Для мінімізації ризиків рекомендується впровадження сучасних засобів захисту, зміцнення кібербезпеки, вдосконалення контролю доступу до інформації, а також проведення навчань для співробітників щодо збереження конфіденційності даних. Із правильним підходом прозорість може стати основним інструментом для забезпечення підзвітності, співпраці та ухвалення ефективних рішень, особливо в компаніях, які активно управляють проєктами та портфелями.

3.2 Аналіз впливу прозорості фінансової звітності на сталий розвиток підприємств

Зростання зацікавленості акціонерів та інвесторів до сталого розвитку істотно впливає на вимоги до прозорості інформації в корпоративних підприємствах. Це не обмежується лише фінансовою звітністю, а й містить розкриття інформації про екологічний і соціальний вплив діяльності компаній. Така відкритість допомагає інвесторам та іншим зацікавленим сторонам краще оцінювати, як підприємство взаємодіє зі своїм соціальним і природним середовищем, що зі свого боку стимулює компанії до відповідальнішої та стійкішої поведінки.

Справді, сталий розвиток підприємств можливий за умови забезпечення економічного зростання, мінімізації екологічного впливу та підтримки соціальної справедливості. В цьому контексті прозорість діяльності корпоративного сектору є основною. Відкрите розкриття інформації дозволяє компаніям демонструвати свої зусилля в напрямку сталого розвитку, підкріплюючи свою відданість збереженню ресурсів, забезпеченню гідних умов праці та підтримці рівності та інклюзивності. Прозорий підхід у корпоративному управлінні забезпечує залучення інвестицій і підтримку з боку споживачів, які цінують соціально відповідальний бізнес.

Модель Бенейша є інструментом аналізу, призначеним для виявлення маніпуляцій у фінансовій звітності. Вона використовує інтегрований показник M-Score та низку фінансових індикаторів, що дозволяє оцінювати потенційне спотворення даних компанією [58]. Використання цієї моделі сприяє підвищенню прозорості в діяльності компанії та дозволяє краще зрозуміти реальний фінансовий стан, тим самим забезпечуючи зменшення ризиків для інвесторів і покращання корпоративного управління (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Розрахункові змінні оцінювання прозорості фінансової звітності за моделлю Бенейша [58]

Номер пор.	Показник	Визначення
1	Індекс частки щоденної інкасації дебіторської заборгованості (Days' sales in receivables index, DSRI)	ЧДЗ (1) / ЧДЗ (0), де ЧДЗ – показник частки щоденної інкасації торгової дебіторської заборгованості, який визначається як торгова дебіторська заборгованість поділити на чистий дохід

Продовження таблиці 3.2

	Показник	Визначення
2	Індекс валової рентабельності (Gross margin index, GMI)	ВР (0) / ВР (1), де ВР – показник валової рентабельності, що визначається як валовий прибуток поділити на чистий дохід
3	Індекс якості активів (Asset quality index, AQI)	ЯА (1) / ЯА (0), де ЯА – показник якості активів, який визначається як необоротні активи за вирахуванням основних засобів поділити на активи
4	Індекс чистого доходу від реалізації (Sales growth index, SGI)	ЧД (1) / ЧД (0), де ЧД – показник чистого доходу від реалізації визначається за звітом про фінансовий стан
5	Індекс норми амортизації (Depreciation index, DEPI)	НА (0) / НА (1), де НА – показник норми амортизації, що визначається як амортизація поділити на основні засоби
6	Індекс частки невиробничих операційних витрат у чистому доході (Sales, general, and administrative expenses index, SGAI)	ЧНОВ (1) / ЧНОВ (0), де ЧНОВ – показник частки невиробничих операційних витрат у чистому доході підприємства, що визначається як сума витрат на збут, адміністративних витрат й загальногосподарських інших операційних витрат, поділена на чистий дохід
7	Індекс левериджу (Leverage index, LVGI)	Л (1) / Л (0), де Л – показник левериджу, що визначається як відношення всіх зобов'язань та активів
8	Показник грошової маневреності активів (Total accruals to total assets, TATA)	ГМА (1), де ГМА – показник грошової маневреності активів, який визначається як зміна оборотного капіталу за вирахуванням зміни грошей та їх еквівалентів й амортизації, й поділити одержане значення на активи
$M\text{-Score} = -4,84 + 0,920 \cdot DSRI + 0,528 \cdot GMI + 0,404 \cdot AQI + 0,892 \cdot SGI + 0,115 \cdot DEPI - 0,172 \cdot SGAI + 4,679 \cdot TATA - 0,327 \cdot LVGI$		

Згідно з дослідженнями Бенейша, низьке значення інтегрованого показника M-Score, менше за $-2,22$, свідчить про малоїмовірність маніпуляцій із фінансовою звітністю. Проте, якщо цей показник перевищує $-2,22$, існує висока ймовірність, що компанія могла вдатися до маніпуляцій, таких як завищення чистого доходу, вартості оборотних активів, зниження витрат або недоцільна

капіталізація витрат упродовж звітного періоду. Це свідчить про низьку прозорість у діяльності таких підприємств, що може мати значні наслідки для їхньої ділової репутації та відносин з інвесторами.

Вивчення впливу прозорості фінансової звітності на економічне зростання можна ілюструвати на прикладах таких підприємств: АТ «Укрпошта» [59], ДП «Український державний центр радіочастот» [60] та ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» [61]. Ці підприємства відомі в своїх галузях і надають різноманітні послуги та продукцію, але їх об'єднує лідерство в своїх секторах. Аналіз періоду 2019–2023 років показує, як прозорість звітності може впливати на їхню здатність залучати інвестиції, взаємодіяти з зацікавленими сторонами та адаптуватися до змін у ринкових умовах.

Результати оцінювання рівня прозорості фінансової звітності АТ «Укрпошта» за моделлю Бенейша наведено в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Оцінювання прозорості фінансової звітності АТ «Укрпошта» за моделлю Бенейша

Показник	Рік					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Показник для розрахунку						
1. Необоротні активи	3 575 131	3 571 052	3 630 676	4 327 306	4 451 622	4 823 853
2. Основні засоби	3 426 853	3 305 771	3 410 581	3 830 957	3 870 901	4 041 107
3. Торгова дебіторська заборгованість	401 406	439 591	483 891	610 634	542 685	853 387
4. Оборотні активи	2 510 423	4 336 303	6 180 138	6 364 685	4 893 242	6 618 561
5. Поточні зобов'язання	3 631 114	4 950 816	6 711 990	6 969 247	6 869 557	9 633 204
6. Оборотний (робочий) капітал	-1 120 691	-614 513	-531 852	-604 562	-1 976 315	-3 014 643
7. Гроші та їх еквіваленти	1 846 931	3 675 137	5 246 112	3 893 395	3 132 038	5 233 842
8. Активи	6 085 554	7 907 355	9 909 473	10 767 634	9 418 683	11 502 953
9. Зобов'язання	3 822 575	5 355 680	7 323 424	8 089 745	7 998 883	10 879 514
10. Чистий дохід від реалізації	6 814 368	7 777 843	9 182 437	11 181 868	10 323 419	11 581 111
11. Валовий прибуток	537 717	1 180 886	1 407 872	1 645 443	396 561	924 583
12. Зношення та амортизація	291 710	290 590	354 882	454 092	582 986	718 363

Продовження таблиці 3.3

Показник	Рік					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
13. Витрати на збут, загальні та адміністративні витрати	1 268 475	1 402 965	1 483 940	1 753 433	1 768 190	2 090 659
Розрахунок коефіцієнтів для оцінювання ризику фальсифікацій фінансової звітності						
Частка щоденної інкасації торгової дебіторської заборгованості	0,058906	0,056518	0,052697	0,054609	0,052568	0,073688
Валова рентабельність	0,078909	0,151827	0,153322	0,147153	0,038414	0,079835
Якість активів	0,024366	0,033549	0,022211	0,046096	0,061656	0,068047
Чистий дохід від реалізації	6 814 368	7 777 843	9 182 437	11 181 868	10 323 419	11 581 111
Норма амортизації	0,085125	0,087904	0,104053	0,118532	0,150607	0,177764
Частка невиробничих операційних витрат у чистому доході	0,186147	0,18038	0,161606	0,15681	0,171279	0,180523
Лeverидж	0,628139	0,677304	0,739033	0,751302	0,849257	0,945802
Грошова маневреність активів	–	–0,26518	–0,22497	0,093358	–0,09886	–0,39529
Розрахунок індексів коефіцієнтів для оцінювання ризику фальсифікацій фінансової звітності						
Індекс частки щоденної інкасації дебіторської заборгованості	–	0,95947	0,932395	1,03628	0,962626	1,401753
Індекс валової рентабельності	–	0,519732	0,990247	1,041926	3,830734	0,481161
Індекс якості активів	–	1,376887	0,662041	2,075426	1,337551	1,103657
Індекс чистого доходу від реалізації	–	1,141389	1,180589	1,217745	0,923228	1,121829
Індекс норми амортизації	–	0,968385	0,844797	0,877847	0,787029	0,847232
Індекс частки невиробничих операційних витрат у чистому доході	–	0,969017	0,895923	0,970323	1,092271	1,053968
Індекс лeverиджу	–	1,07827	1,091139	1,016602	1,13038	1,113681
Показник грошової маневреності активів	–	–0,26518	–0,22497	0,093358	–0,09886	–0,39529
M-Score	–	–3,75714	–3,60517	–1,37334	–1,49743	–4,14737

Джерело: розраховано авторами

Розглянувши таблицю 3.3, можна зазначити, що оцінювання транспарентності фінансової звітності АТ «Укрпошта» свідчить про досить неоднозначний результат:

- 2019 рік: $-3,757 < -2,22$ – маніпулювання з фінансовою звітністю є малоймовірним;
- 2020 рік: $-3,605 < -2,22$ – маніпулювання з фінансовою звітністю є малоймовірним;
- 2021 рік: $-1,373 > -2,22$ – маніпулювання з фінансовою звітністю є ймовірним;
- 2022 рік: $-1,497 > -2,22$ – маніпулювання з фінансовою звітністю є ймовірним;
- 2023 рік: $-4,147 < -2,22$ – маніпулювання з фінансовою звітністю є малоймовірним.

З огляду на аналіз показників фінансової звітності АТ «Укрпошта» за 2021–2022 роки, можна зробити висновок, що підприємство могло вдаватися до маніпуляцій із звітністю. Зокрема, в 2021 році індекс якості активів і показник грошової маневреності активів відзначалися значними відхиленнями, що свідчить про погіршення якості активів і потенційні маніпуляції в цій сфері. У 2022 році виявлено аномалії в показниках валової рентабельності та чистого доходу від реалізації, що також може свідчити про спотворення фінансових результатів. Ці відхилення підкреслюють потребу в більш детальному аналізі та перегляді підходів до фінансової звітності з метою забезпечення більшої транспарентності в діяльності підприємства. Результати оцінювання рівня транспарентності фінансової звітності ДП «Український державний центр радіочастот» за моделлю Бенейша наведено у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 – Оцінювання транспарентності фінансової звітності ДП «Український державний центр радіочастот» за моделлю Бенейша

Показник	Рік					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Показник для розрахунку						
1. Необоротні активи	1 233 470	1 323 816	1 253 980	1 301 553	1 247 447	1 449 361
2. Основні засоби	855 102	955 617	883 720	965 510	844 350	913 757
3. Торгова дебіторська заборгованість	75 540	82 170	134 358	77 559	699 885	126 124

Продовження таблиці 3.4

Показник	Рік					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
4. Оборотні активи	247 943	135 128	209 750	207 593	1 210 874	264 041
5. Поточні зобов'язання	49 730	66 584	70 456	106 629	1 062 268	204 830
6. Оборотний (робочий) капітал	198 213	68 544	139 294	100 964	148 606	59 211
7. Гроші та їх еквіваленти	154 974	34 301	76 888	99 901	422 803	112 671
8. Активи	1 481 431	1 458 978	1 463 764	1 509 175	2 458 350	1 713 431
9. Зобов'язання	140 290	163 600	151 429	181 772	1 128 056	277 255
10. Чистий дохід від реалізації	608 671	653 382	704 670	756 756	936 724	2 021 544
11. Валовий прибуток	247 686	189 505	220 651	239 262	267 245	389 785
12. Зношення та амортизація	79 821	148 979	176 306	162 221	176 671	206 713
13. Витрати на збут, загальні та адміністративні витрати	170 155	182 750	188 514	182 998	208 610	277 396
Розрахунок коефіцієнтів для оцінювання ризику фальсифікацій фінансової звітності						
Частка щоденної інкасації торгової дебіторської заборгованості	0,124106	0,125761	0,190668	0,102489	0,747162	0,06239
Валова рентабельність	0,406929	0,290037	0,313127	0,316168	0,285297	0,192815
Якість активів	0,255407	0,252368	0,252951	0,222667	0,163971	0,312592
Чистий дохід від реалізації	608 671	653 382	704 670	756 756	936 724	2 021 544
Норма амортизації	0,093347	0,155898	0,199504	0,168016	0,209239	0,226223
Частка невиробничих операційних витрат у чистому доході	0,13114	0,228012	0,250197	0,214364	0,188605	0,102255
Леверидж	0,094699	0,112133	0,103452	0,120445	0,458867	0,161813
Грошова маневреність активів	–	–0,10828	–0,10121	–0,14814	–0,18384	0,008185
Розрахунок індексів коефіцієнтів для оцінювання ризику фальсифікацій фінансової звітності						
Індекс частки щоденної інкасації дебіторської заборгованості	–	1,013332	1,516113	0,537525	7,290188	0,083503
Індекс валової рентабельності	–	1,403025	0,926261	0,990381	1,108205	1,47964
Індекс якості активів	–	0,9881	1,00231	0,880277	0,736395	1,906388

Продовження таблиці 3.4

Показник	Рік					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Індекс чистого доходу від реалізації	–	1,073457	1,078496	1,073915	1,237815	2,1581
Індекс норми амортизації	–	0,598767	0,781428	1,187414	0,802985	0,924923
Індекс частки невиробничих операційних витрат у чистому доході	–	1,738695	1,097295	0,856781	0,879837	0,542164
Індекс левериджу	–	1,184102	0,922579	1,164258	3,809777	0,352635
Показник грошової маневреності активів	–	–0,10828	–0,10121	–0,14814	–0,18384	0,008185
M-Score	–	–2,93425	–2,46326	–3,59365	1,688789	–1,35062

Джерело: розраховано авторами

Проаналізувавши ризики транспарентності ДП «Український державний центр радіочастот» за моделлю Бенейша впродовж 2019–2023 рр. можна зазначити, що:

- 2019 рік: $-2,934 < -2,22$ – маніпулювання з фінансовою звітністю є малоімовірним;
- 2020 рік: $-2,463 < -2,22$ – маніпулювання з фінансовою звітністю є малоімовірним;
- 2021 рік: $-3,594 < -2,22$ – маніпулювання з фінансовою звітністю є малоімовірним;
- 2022 рік: $1,689 > -2,22$ – маніпулювання з фінансовою звітністю є дуже ймовірним;
- 2023 рік: $-1,35 > -2,22$ – маніпулювання з фінансовою звітністю є ймовірним.

Вивчивши фінансову звітність АТ «Укрпошта» за період 2019–2023 років із використанням інтегрального показника M-Score, можна зробити висновки про зміни в транспарентності звітності компанії. У період із 2019 до 2021 рік звітність була транспарентною, проте у 2022 році M-Score показав значення 1,689, що свідчить про високу ймовірність маніпулювання з фінансовими даними. Зокрема, спостерігалася надмірна капіталізація витрат, що зазначено через індекс частки щоденної інкасації дебіторської заборгованості. У 2023 році показник M-Score був менший за $-2,22$, але додатний показник грошової маневреності активів і зниження індексу частки невиробничих

операційних витрат у чистому доході свідчить про можливе маніпулювання з активами та витратами, що вплинуло на показник. Це вимагає детальнішого аналізу та може свідчити про потребу в поліпшенні внутрішніх процесів і контролю. Результати оцінювання рівня транспарентності фінансової звітності ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за моделлю Бенейша наведено в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 – Оцінювання транспарентності фінансової звітності ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за моделлю Бенейша

Показник	Рік					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Показник для розрахунку						
1. Необоротні активи	2 025 441	1 063 735	1 346 902	1 621 738	2 058 079	2 512 494
2. Основні засоби	608 214	630 408	688 320	848 287	934 268	948 328
3. Торгова дебіторська заборгованість	1 199 793	1 547 495	1 813 018	2 469 925	2 281 140	2 885 460
4. Оборотні активи	2 056 390	2 387 431	2 959 953	3 368 288	3 434 879	4 062 231
5. Поточні зобов'язання	266 021	287 951	359 002	581 330	794 968	830 906
6. Оборотний (робочий) капітал	1 790 369	2 099 480	2 600 951	2 786 958	2 639 911	3 231 325
7. Гроші та їх еквіваленти	212 429	257 797	565 434	217 271	110 700	192 840
8. Активи	4 081 831	3 451 166	4 306 855	4 990 026	5 492 958	6 574 725
9. Зобов'язання	1 145 725	1 692 440	4 053 135	2 304 716	2 253 816	2 020 984
10. Чистий дохід від реалізації	3 002 135	3 312 103	3 612 985	4 396 770	5 247 192	6 969 207
11. Валовий прибуток	1 589 809	1 935 785	2 237 699	2 835 522	3 587 183	4 738 342
12. Зношення та амортизація	101 899	120 073	122 674	139 388	199 010	354 035
13. Витрати на збут, загальні та адміністративні витрати	1 066 940	1 129 122	1 200 599	1 657 112	2 230 793	3 055 214
Розрахунок коефіцієнтів для оцінювання ризику фальсифікацій фінансової звітності						
Частка щоденної інкасації торгової дебіторської заборгованості	0,399647	0,467224	0,501806	0,561759	0,434735	0,41403
Валова рентабельність	0,529559	0,584458	0,619349	0,64491	0,683639	0,679897
Якість активів	0,149005	0,182665	0,15982	0,169997	0,170085	0,144238
Чистий дохід від реалізації	3 002 135	3 312 103	3 612 985	4 396 770	5 247 192	6 969 207
Норма амортизації	0,167538	0,190469	0,178222	0,164317	0,213012	0,373325

Продовження таблиці 3.5

Показник	Рік					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Частка невиробничих операційних витрат у чистому доході	0,355394	0,340908	0,332301	0,376893	0,42514	0,438388
Лeverидж	0,280689	0,490397	0,941089	0,461865	0,41031	0,307387
Грошова маневреність активів		0,03965	0,021373	0,095544	-0,03604	0,056484
Розрахунок індексів коефіцієнтів для оцінювання ризику фальсифікацій фінансової звітності						
Індекс частки щоденної інкасації дебіторської заборгованості	–	1,169094	1,074015	1,119474	0,773882	0,952372
Індекс валової рентабельності	–	0,906069	0,943665	0,960365	0,94335	1,005503
Індекс якості активів	–	1,225898	0,874932	1,063677	1,000519	0,848039
Індекс чистого доходу від реалізації	–	1,103249	1,090843	1,216936	1,19342	1,328178
Індекс норми амортизації	–	0,879609	1,068714	1,084625	0,771399	0,570579
Індекс частки невиробничих операційних витрат у чистому доході	–	0,95924	0,974753	1,134191	1,128013	1,03116
Індекс лeverиджу	–	1,747117	1,919037	0,490777	0,888378	0,749157
Показник грошової маневреності активів	–	0,03965	0,021373	0,095544	-0,03604	0,056484
M-Score	–	-2,25629	-2,59942	-1,57156	-2,72566	-1,998

Джерело: розраховано авторами

Проаналізувавши ризики транспарентності ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за моделлю Бенейша впродовж 2019–2023 рр. можна зазначити, що:

– 2019 рік: $-2,256 < -2,22$ – маніпулювання з фінансовою звітністю є малоімовірним;

– 2020 рік: $-2,599 < -2,22$ – маніпулювання з фінансовою звітністю є малоімовірним;

– 2021 рік: $-1,572 > -2,22$ – маніпулювання з фінансовою звітністю є ймовірним;

– 2022 рік: $-2,726 < -2,22$ – маніпулювання з фінансовою звітністю є малоімовірним;

– 2023 рік: $-1,998 > -2,22$ – маніпулювання з фінансовою звітністю є ймовірним.

На підприємстві ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» аналіз інтегрального показника M-Score виявив варіабельність у рівні транспарентності фінансової звітності за декілька останніх років. Зокрема, в 2019–2020 та 2022 роках фінансова звітність була визнана транспарентною, але в 2021 та 2023 роках спостерігалися показники, які можуть свідчити про маніпуляції з зобов'язаннями підприємства, зокрема через значні відхилення індексу левериджу. У 2023 році також зафіксовано збільшення індексу чистого доходу, що може свідчити про можливу фальсифікацію даних про чистий дохід.

Враховуючи аналіз трьох підприємств за допомогою моделі Бенейша впродовж 2019–2023 років, можна зробити узагальнений висновок про транспарентність їх діяльності. Для кожного з підприємств були періоди, коли їх фінансова звітність викликала сумніви щодо прозорості. Зокрема, 2019–2020 роки були більш транспарентними для всіх трьох підприємств, тоді як 2021 рік показав потенційні порушення в АТ «Укрпошта» та ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця». В подальших роках, зокрема в 2022 році, ДП «Український державний центр радіочастот» виявив значні ймовірності маніпулювань. За 2023 рік транспарентною вважається діяльність лише АТ «Укрпошта».

Загалом усі підприємства мали транспарентні періоди лише протягом трьох із п'яти років аналізу. ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» демонструє найбільш стабільні показники прозорості згідно з моделлю Бенейша, що свідчить про їх більш відповідальне ставлення до ведення фінансової звітності порівняно з іншими аналізованими підприємствами (рис. 3.3).

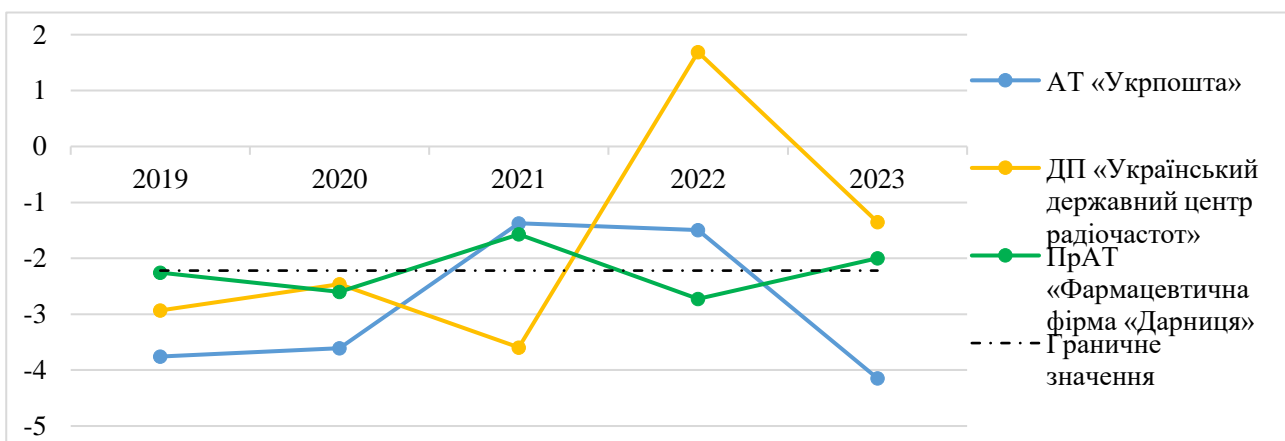


Рисунок 3.3 – Результати оцінювання транспарентності фінансової звітності за моделлю Бенейша (авторська розробка)

Для з'ясування зв'язку між прозорістю та фінансовим станом підприємств зосередимось на аналізі їх фінансового результату (рис. 3.4). Це дозволить виявити, як коливання прибутку відображають зміни в політиці прозорості та, які можуть бути кореляції між прозорістю фінансової звітності та економічними показниками.

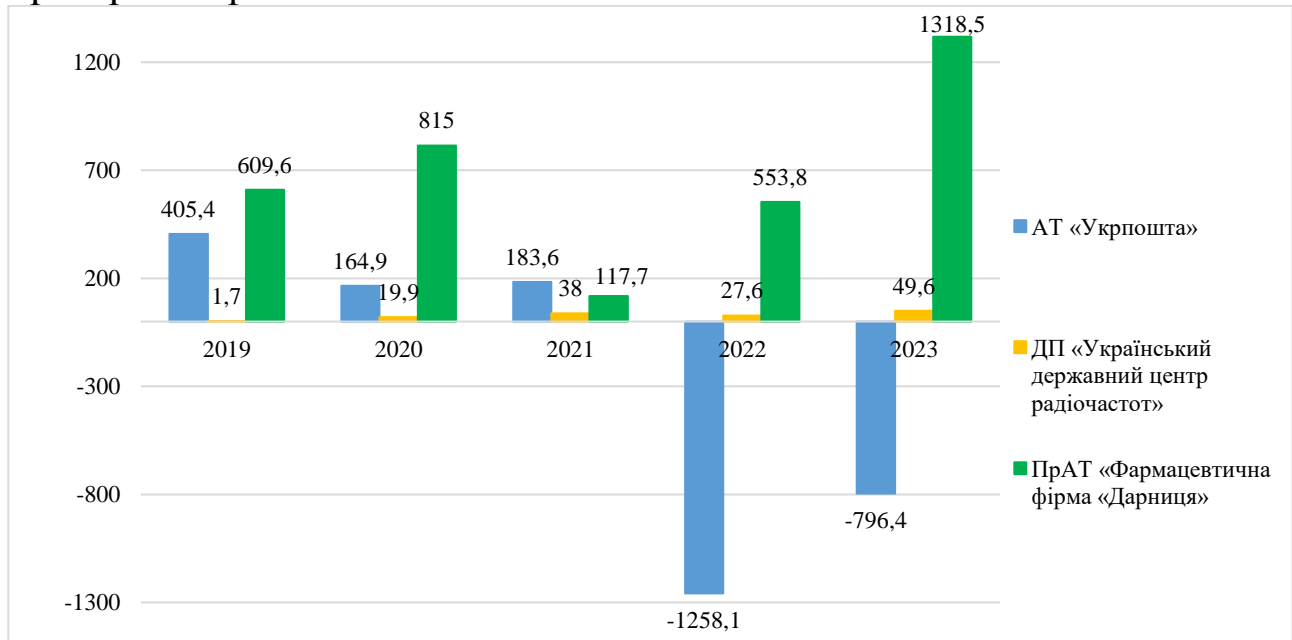


Рисунок 3.4 – Динаміка чистих фінансових результатів, млн грн (складено авторами)

Аналізуючи фінансові результати АТ «Укрпошта» за період 2019–2023 роки, можна відзначити, що компанія демонструвала стабільний прибуток до 2022 року, після чого спостерігалися значні збитки. У 2022 році збитки досягли 1,26 млрд грн. Із цієї суми 402,1 млн грн було втрачено через курсові різниці, що виникли внаслідок нестабільності валютного ринку, а 216,9 млн грн були збитками від втрати активів на тимчасово окупованих територіях. Ці фактори могли вплинути на зниження загальної прозорості фінансових операцій компанії, а також відобразили зовнішні виклики, з якими стикалася компанія в зазначений період.

Проаналізувавши фінансову діяльність ДП «Український державний центр радіочастот» за період 2019–2023 роки, можна побачити, що підприємство демонструє стабільну прибутковість із чіткою тенденцією до зростання. Прибутки варіюються від 1 673 тис. грн до 49 610 тис. грн, демонструючи значне зростання за цей період. Цікаво, що піки прибутку спостерігаються саме в ті роки,

коли рівень транспарентності звітності був нижчим. Це може свідчити про можливі ризики в звітності або про те, що високі фінансові показники були одержані за рахунок не врахованих повною мірою факторів, що можуть бути прихованими через низький рівень прозорості звітних даних.

ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» демонструє вражаюче зростання прибутку впродовж аналізованого періоду 2019–2023 років, підтверджуючи своє становище як одного з лідерів фармацевтичного ринку. Динаміка прибутків компанії відзначається коливаннями: значне зростання в перші два роки, різке падіння в 2021 році, а потім швидке відновлення до рекордного рівня в 2023 році. Такий розвиток подій може свідчити про ефективність стратегій управління, здатність швидко адаптуватися до ринкових умов і впровадження нових продуктів або послуг, які значно збільшили доходи компанії. Також високі прибутки в останні роки можуть свідчити про успішне використання інвестиційних можливостей та покращання оперативної ефективності.

Аналіз майнового стану підприємств є важливим для оцінювання їх фінансової стабільності та ефективності управління активами. До основних показників, які будуть розглянуті в таблиці 3.6, належать загальна вартість активів, структура капіталу, стан основних засобів, а також оборотність активів. Це дозволить оцінити не лише поточний майновий стан підприємств, а й динаміку змін упродовж часу виявити тенденції та можливі ризики.

За результатами аналізу можна буде визначити ефективність використання основних та оборотних засобів, якість управління капіталом і потенціал для подальшого розвитку. Це також допоможе в прогнозуванні майбутніх інвестиційних потреб і плануванні фінансових стратегій.

Аналіз майнового стану АТ «Укрпошта» свідчить про важливі тенденції в структурі капіталу та активів підприємства. Істотне зменшення власного капіталу на 58 % свідчить про збільшення залежності від зовнішнього фінансування, що може бути пов'язано з необхідністю покриття збитків або фінансування великих проєктів без достатніх внутрішніх ресурсів. Водночас зростання оборотних активів на 68 %, що значно перевищує зростання необоротних активів, може свідчити про збільшення ліквідності та потенційну здатність компанії швидше реагувати на ринкові зміни.

Таблиця 3.6 – Показники майнового стану підприємств

Показник	Рік					Відхилення,	
	2019	2020	2021	2022	2023	+/-	%
АТ «Укрпошта»							
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн	2 407 327	2 568 862	2 631 969	2 048 845	1 021 620	-1 385 708	-58
Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн	3 573 092	3 600 864	3 978 991	4 389 464	4 637 738	1 064 646	30
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн	3 423 363	5 258 221	6 272 412	5 628 964	5 755 902	2 332 539	68
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	0,96	1,46	1,58	1,28	1,24	0,28	30
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	0,08	0,09	0,11	0,28	0,45	0,36	449
Коефіцієнт зношення	0,35	0,37	0,38	0,43	0,46	0,12	33
Коефіцієнт придатності	0,65	0,63	0,62	0,57	0,54	-0,12	-18
ДП «Український державний центр радіочастот»							
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн	1 318 260	1 303 857	1 319 869	1 328 849	1 383 235	64 976	5
Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн	1 278 643	1 288 898	1 277 767	1 274 500	1 348 404	69 761	5
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн	191 536	172 439	208 672	709 234	737 458	545 922	285
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	0,15	0,13	0,16	0,56	0,55	0,40	265
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	0,01	0,02	0,02	0,05	0,02	0,00	4
Коефіцієнт зношення	0,14	0,24	0,29	0,40	0,14	-0,01	-5
Коефіцієнт придатності	0,86	0,76	0,71	0,60	0,86	0,01	1

Продовження таблиці 3.6

Показник	Рік					Відхилення,	
	2019	2020	2021	2022	2023	+/-	%
ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця»							
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн	2 347 416	1 006 223	1 469 515	2 962 226	3 896 442	1 549 026	66
Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн	1 544 588	1 205 319	1 484 320	1 839 909	2 285 287	740 699	48
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн	2 221 911	2 673 692	3 164 121	3 401 584	3 748 555	1 526 645	69
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	1,44	2,22	2,13	1,85	1,64	0,20	14
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	0,23	0,58	0,39	0,23	0,27	0,04	17
Коефіцієнт зношення	0,57	0,58	0,55	0,55	0,57	0,00	0
Коефіцієнт придатності	0,43	0,42	0,45	0,45	0,43	0,00	1

Джерело: розраховано авторами

Зміна співвідношення необоротних до оборотних активів також може свідчити про стратегічний перегляд управління активами. Збільшення частки оборотних активів у загальній структурі активів відображає зосередження уваги компанії на оперативному управлінні, збільшення гнучкості та, можливо, зміцнення позицій у ринкових умовах, що швидко змінюються. Зниження цього показника в 2022 році може бути викликане низкою факторів, включно з економічними потрясіннями або стратегічними змінами в управлінні активами. Це може вимагати подальшого аналізу для виявлення причин і визначення необхідних корективних дій.

Значне зростання коефіцієнта реальної вартості основних засобів у майні АТ «Укрпошта» з 0,08 у 2019 році до 0,45 у 2023 році індукує значні інвестиції в основні засоби або успішну амортизаційну політику. Це свідчить про збільшення залишкової вартості основних засобів у структурі активів підприємства, що може

свідчити про покращання виробничого потенціалу та збільшення масштабів діяльності.

Таке зростання може також означати оновлення обладнання, введення нових технологій чи розширення виробничих потужностей, що в цілому позитивно впливає на операційну діяльність і конкурентоспроможність підприємства. Проте це також може супроводжуватися збільшенням капітальних витрат і потребою у фінансуванні, що необхідно уважно вивчити з точки зору загальної фінансової стійкості компанії.

Коефіцієнт зношення основних засобів у компанії в 2019 році становив 35 %, що вважалось відносно сприятливим, оскільки залишався нижче встановленого порогу в 50 %, про що свідчить адекватний рівень збереження та оновлення активів. Проте зі зростанням цього показника до 46 % у 2023 році можна спостерігати тенденцію до збільшення зношування та старіння основних засобів. Таке зростання коефіцієнта зношення може свідчити про певні виклики, з якими компанія може зіткнутися в майбутньому, зокрема необхідність збільшення капітальних інвестицій для оновлення обладнання та технологій.

Зниження коефіцієнта придатності основних засобів свідчить про погіршення якості та ефективності виробничих активів, що може негативно позначатися на виробничих можливостях компанії та її конкурентоздатності. Це потребує додаткового аналізу з боку керівництва щодо планування модернізації та оновлення активів, особливо в контексті технологічного розвитку і зростання вимог до екологічної безпеки та ефективності.

Майновий стан ДП «Український державний центр радіочастот» відзначається позитивними тенденціями в динаміці основних показників. Середньорічна вартість власного капіталу та необоротних активів за період аналізу виросла на 5 %, що свідчить про стабільність і потенціал для подальшого розвитку. Водночас значне зростання середньорічної вартості оборотних активів – у 2,85 рази свідчить про збільшення робочого капіталу та підвищення ліквідності підприємства, що може сприяти кращому виконанню поточних зобов'язань і здійсненню операцій.

Проте низький коефіцієнт реальної вартості основних засобів свідчить про обмежений виробничий потенціал підприємства, що може бути сигналом для перегляду інвестиційної стратегії та

необхідності модернізації обладнання та технологій. Збільшення інвестицій в основні засоби може допомогти підвищити виробничі можливості і відповідно ефективність господарської діяльності.

З огляду на це, підприємству важливо звернути увагу на баланс між оборотними та необоротними активами, а також на планування стратегічних інвестицій, що покращить виробничі параметри та зміцнить конкурентоспроможність на ринку.

Аналіз майнового стану ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» підтверджує зростання власного капіталу, що збільшився на 1549 млн грн із 2019 р. до 2023 р., свідчить про ефективне використання ресурсів і розвиток підприємства. Значне збільшення середньорічної вартості як необоротних, так і оборотних активів свідчить про активну інвестиційну діяльність і підтримку високого рівня ліквідності.

Зазначена структура активів із переважанням необоротних активів є типовою для виробничих компаній і підтверджує зосередженість підприємства на довгострокових інвестиціях і розвитку виробничих потужностей. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів, який знизився до 0,27 у 2023 році, демонструє підвищення ефективності використання основних фондів після пікового показника в 2020 році.

Проте сталі показники високого зношення основних засобів, що коливаються від 0,55 до 0,58, свідчать про критичну потребу в їхньому оновленні та модернізації. Відповідне інвестування в оновлення обладнання не лише дозволить підтримувати високий рівень виробничого потенціалу, а й зменшить потенційні виробничі ризики, пов'язані зі зношенням обладнання.

Враховуючи ці фактори, підприємству важливо продовжувати стратегію оновлення та модернізації з метою забезпечення стабільності та збільшення конкурентоспроможності в галузі.

Показники ліквідності мають велике значення в забезпеченні фінансової стабільності підприємства, оскільки вони вимірюють здатність компанії задовольняти свої короткострокові зобов'язання за рахунок наявних активів. Аналіз цих показників дозволить оцінити, наскільки ефективно підприємство управляє своїми оборотними активами та пасивами, і виявити потенційні ризики, що можуть вплинути на його ліквідність (табл. 3.7).

Таблиця 3.7 – Показники ліквідності підприємств

Показник	Рік					Відхилення	
	2019	2020	2021	2022	2023	+/-	%
АТ «Укрпошта»							
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,74	0,81	0,78	0,54	0,54	-0,20	-27
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,84	0,89	0,87	0,63	0,64	-0,20	-24
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,88	0,92	0,91	0,71	0,69	-0,19	-22
Коефіцієнт маневреності	-0,24	-0,21	-0,23	-1,39	-4,84	-4,59	1 908
Коефіцієнт мобільності активів	0,55	0,62	0,59	0,52	0,58	0,03	5
Власний оборотний капітал	-614,5	-531,9	-604,6	-1976,3	-3014,6	-2400,1	391
ДП «Український державний центр радіочастот»							
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,52	1,09	0,94	0,40	0,55	0,03	7
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,74	2,61	1,67	1,07	1,19	-0,56	-32
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,03	2,98	1,95	1,14	1,29	-0,74	-37
Коефіцієнт маневреності	0,05	0,11	0,08	0,11	0,04	-0,01	-22
Коефіцієнт мобільності активів	0,09	0,14	0,14	0,49	0,15	0,06	66
Власний оборотний капітал	68,5	139,3	101,0	148,6	59,2	-9,3	-14
ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця»							
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,90	1,58	0,37	0,14	0,23	-0,66	-74
Коефіцієнт швидкої ліквідності	6,27	6,64	4,63	3,02	3,72	-2,56	-41
Коефіцієнт загальної ліквідності	8,29	8,24	5,79	4,32	4,89	-3,40	-41
Коефіцієнт маневреності	-0,60	-5,31	-0,60	-0,64	-0,55	0,05	-9
Коефіцієнт мобільності активів	0,69	0,69	0,68	0,63	0,62	-0,07	-11
Власний оборотний капітал	2099,5	2601,0	2787,0	2639,9	3231,3	1131,8	54

Джерело: розраховано авторами

Коефіцієнт абсолютної ліквідності дійсно є важливим показником, що визначає спроможність підприємства швидко погасити свої короткострокові зобов'язання за допомогою найбільш ліквідних активів – грошових коштів та їх еквівалентів. На АТ «Укрпошта» високий показник 0,54 свідчить про те, що компанія має достатньо грошових ресурсів для швидкого реагування на поточні фінансові зобов'язання, що є позитивним із погляду фінансової стійкості.

Проте зазначене вами зменшення показника може також свідчити про перерозподіл активів із грошових резервів до більш тривалих інвестицій або інших не так ліквідних активів, що не завжди є негативним явищем, якщо такий перерозподіл відбувається в межах стратегічного планування та спрямований на розвиток компанії.

Тому необхідно також аналізувати інші фінансові показники та контекст діяльності компанії, щоб визначити чи таке зменшення коефіцієнта є сигналом про потенційні проблеми або частиною більш широкої стратегії розвитку.

Коефіцієнт швидкої ліквідності, який містить грошові кошти, їх еквіваленти та дебіторську заборгованість, є важливим показником для оцінювання фінансової здатності підприємства погасити свої короткострокові зобов'язання без реалізації запасів. Його значення не менше ніж 0,6 свідчить про достатній рівень ліквідності, що є позитивним індикатором для підприємства.

Цей показник важливий, оскільки він свідчить про можливість компанії швидко перетворити частину своїх активів на готівку для покриття зобов'язань, не вдаючись до продажу або інших складних способів мобілізації фінансів. Високе значення цього коефіцієнта також може сприяти збільшенню довіри кредиторів та інвесторів до стабільності підприємства.

Якщо ж коефіцієнт швидкої ліквідності вищий за норму, це може свідчити про ефективне управління оборотними активами і здатність підприємства вчасно реагувати на фінансові потреби. Важливо поєднувати аналіз цього показника з аналізом інших фінансових і операційних показників для повного розуміння загальної фінансової стійкості підприємства.

Коли коефіцієнт загальної ліквідності нижче нормованого значення, це може свідчити про потенційні проблеми з ліквідністю підприємства, оскільки оборотні активи не повністю покривають поточні зобов'язання. Така ситуація може створити ризики для підприємства, зокрема ускладнити доступ до короткострокових кредитів або необхідність продажу активів за заниженими цінами для швидкого погашення боргів.

Зазвичай нормоване значення для коефіцієнта загальної ліквідності становить від 1,5 до 2, що свідчить про достатній рівень ліквідності, коли оборотні активи здатні вдвічі покрити поточні зобов'язання. Якщо цей показник є нижчим за 1, це може бути ознакою потенційних фінансових труднощів.

Якщо показник тримається на низькому рівні впродовж тривалого періоду, це може бути сигналом для підприємства розглянути стратегії щодо збільшення оборотних активів або зниження короткострокових зобов'язань. Можливими заходами є

оптимізація запасів, покращання умов оплати з дебіторами або реструктуризація поточних зобов'язань.

Негативний коефіцієнт маневреності власного капіталу дійсно свідчить про проблеми у фінансовій стійкості підприємства. Це може означати, що підприємство не має достатньо власних ресурсів для покриття потреб в оборотних активах, що є критично важливим для забезпечення поточної діяльності та підтримки ліквідності.

Негативний коефіцієнт також може свідчити про те, що підприємство витрачає занадто багато власних коштів на тривалі активи, такі як основні засоби або довгострокові інвестиції, що не виробляють швидкого повернення. Це може підвищити залежність від позичкових коштів, що зі свого боку збільшує фінансові ризики, особливо в умовах нестабільності фінансових ринків або економічної нестабільності.

Для підвищення фінансової стійкості підприємства необхідно розглянути можливості оптимізації структури активів, наприклад, через продаж непродуктивних активів або реінвестування звільнених коштів у більш ліквідні та дохідні активи. Також важливо забезпечити більшу дисципліну в управлінні оборотними активами, зокрема за допомогою ефективного управління запасами та дебіторською заборгованістю.

Коефіцієнт мобільності активів, який перевищує 0,5, свідчить про те, що значна частина активів підприємства є оборотними, тобто може бути швидко перетворена на готівку або використана в операційній діяльності. Це є позитивним аспектом із точки зору ліквідності та оперативного управління, оскільки підприємство може швидко реагувати на фінансові потреби або можливі кризові ситуації.

Водночас відсутність власних оборотних коштів для забезпечення безперебійної діяльності свідчить про високу залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування або кредитних ліній. Це може створювати ризики для фінансової стійкості, особливо в умовах нестабільного ринку або підвищеної конкуренції.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, який визначає здатність підприємства швидко покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів (гроші та їх еквіваленти), має важливе значення для оцінювання фінансової стійкості.

Значення коефіцієнта в 1,09 у 2020 році, що перевищує рекомендований мінімум у 0,2, насправді може свідчити про надмірне

накопичення грошових коштів, які не використовуються ефективно в діяльності підприємства. Такий високий рівень може бути результатом консервативної фінансової політики або планування значних капіталовкладень, які не були реалізовані в очікувані строки.

Зниження коефіцієнта до 0,55 у 2023 році може свідчити про покращання ефективності використання грошових активів підприємства або на зменшення рівня ліквідних активів, що може бути пов'язано з інвестиціями в основну діяльність або з виплатою дивідендів, зобов'язань. Проте також важливо звернути увагу на можливе збільшення короткострокових пасивів, що також може вплинути на зменшення цього показника.

Коефіцієнт швидкої ліквідності, який перевищує нормоване значення 0,6, може свідчити про наявність надлишкових ліквідних активів, які не використовуються в основній діяльності підприємства. Це може бути ознакою надмірного обережного підходу до управління капіталом, де ресурси зосереджені в ліквідних активах, а не вкладені в потенційно прибуткові напрями. Проте зменшення цього показника до більш стандартного рівня може свідчити про поліпшення ефективності управління активами, забезпечуючи оптимальне співвідношення між ліквідністю та дохідністю.

Коефіцієнт загальної ліквідності, який показує, що оборотні активи повністю покривають поточні зобов'язання, є важливим індикатором фінансової стійкості підприємства. Це свідчить про здатність компанії задовольняти свої короткострокові фінансові зобов'язання без додаткового залучення ресурсів. Наявність такої покритості зміцнює довіру кредиторів та інвесторів до стабільності компанії, підвищуючи її кредитний рейтинг і знижуючи вартість залучення капіталу.

Заходи щодо оптимізації управління активами, які приводять до підтримки цих коефіцієнтів на оптимальному рівні, сприяють загальній фінансовій стійкості та здатності компанії адаптуватися до змін у бізнес-середовищі.

Низький коефіцієнт маневреності власного капіталу, який упродовж усього аналізованого періоду не перевищував 0,1, свідчить про те, що лише невелика частина власного капіталу підприємства може бути використана для фінансування оборотних активів. Це може свідчити про високу залежність компанії від зовнішніх джерел

фінансування або на високий рівень інвестицій у довгострокові активи, що характерно для виробничих підприємств.

Коефіцієнт мобільності активів, який свідчить про структуру активів і менший за 0,5, підтверджує наявність великої частки необоротних активів у загальній структурі активів підприємства. Така «важка» структура активів, що зазвичай трапляється у виробничих підприємствах, відображає високу частку довгострокових інвестицій у машини, обладнання та інші фізичні активи, необхідні для виробництва.

Зміни у власних оборотних коштах, які спочатку зростали, але в 2023 році значно знизилися, можуть свідчити про варіативність у капіталовкладеннях і фінансових резервах компанії. Істотне зниження обсягів власних оборотних коштів може бути пов'язане з підвищеною потребою у фінансових ресурсах для покриття поточних зобов'язань або з планами розширення діяльності, що потребує значних капіталовкладень.

Загалом важливо для підприємства враховувати ці показники під час розроблення стратегій фінансування та управління активами, а також забезпечувати баланс між залученням додаткового капіталу та ефективним використанням наявних ресурсів для підтримання своєї діяльності.

На ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» аналіз ліквідності демонструє змішані результати з точки зору фінансової стійкості та управління активами. З одного боку, нормальний коефіцієнт абсолютної ліквідності в 2023 році в межах прийнятної норми, свідчить про здатність компанії швидко погасити свої найбільш термінові зобов'язання, що є ознакою фінансової стабільності. Проте непостійність у цьому показнику в попередні роки може свідчити про волатильність у генерації готівкових потоків або нерегулярність в їх надходженнях, що потребує додаткового управлінського контролю та планування.

Коефіцієнт швидкої ліквідності, який істотно перевищує норматив, може свідчити про те, що підприємство утримує велику частку ліквідних активів порівняно з поточними зобов'язаннями. Хоча це може здаватися позитивним аспектом із точки зору платоспроможності, це також може свідчити про неефективне використання активів, оскільки ексцесивні ліквідні кошти можуть бути вкладені в більш рентабельні проекти або інвестиції.

Що стосується коефіцієнта загальної ліквідності, його високий показник гарантує, що оборотні активи повною мірою покривають поточні зобов'язання. Це забезпечує компанії достатній рівень захисту від потенційних фінансових складнощів. Проте подібно до коефіцієнта швидкої ліквідності, занадто велике перевищення нормованого значення може свідчити про пасивне використання капіталу, що є в оборотних активах, і свідчити про необхідність оптимізації фінансової структури компанії для підвищення її інвестиційної та операційної ефективності.

Коли коефіцієнт маневреності власного капіталу є від'ємним, це свідчить про те, що підприємство не може покрити потреби своїх оборотних активів за рахунок власного капіталу і змушене залучати зовнішнє фінансування. Це може свідчити про високий рівень залучення позикових коштів, що зі свого боку підвищує фінансові ризики компанії, особливо у випадках фінансових негараздів чи змін на ринку кредитування.

Негативний коефіцієнт маневреності може також свідчити про проблеми з ліквідністю в короткостроковій перспективі, оскільки компанія залежить від зовнішніх джерел для фінансування своєї поточної діяльності. Це становить певний ризик, оскільки збільшення заборгованості може вплинути на здатність компанії своєчасно виконувати зобов'язання та потребуватиме додаткових витрат на обслуговування боргу.

З цієї причини підприємства повинні розглядати стратегії зміцнення власного капіталу та оптимізації використання ресурсів для покращання своєї фінансової стійкості та зниження залежності від позикових коштів.

Значення коефіцієнта мобільності активів у межах 0,6–0,7 свідчить про те, що оборотні активи підприємства становлять значну частку від загальних активів, що є досить мобільною структурою активів. Така структура забезпечує підприємству гнучкість у короткостроковому управлінні фінансами та можливість швидко реагувати на зміни в ринкових умовах.

Проте досить високий рівень мобільності активів може також свідчити про потенційні ризики, зокрема про застарілі основні засоби. Це може бути ознакою того, що підприємство не інвестує достатньо коштів у довгострокові активи, що може обмежити його продуктивність і зростання в майбутньому. Оновлення та модернізація

основних засобів є критично важливими для підтримання конкурентоспроможності та впровадження інновацій на виробництві.

Збільшення власного оборотного капіталу на 54 % упродовж 5 років є позитивним індикатором, оскільки це свідчить про стабільність фінансового стану підприємства і його здатність забезпечувати безперервну операційну діяльність без залучення додаткових позичкових коштів. Це також може сприяти підвищенню довіри з боку кредиторів та інвесторів, забезпечуючи підприємству кращий доступ до фінансових ресурсів для подальшого розвитку.

Далі розрахуємо показники платоспроможності підприємств (табл. 3.8).

Таблиця 3.8 – Коефіцієнти платоспроможності підприємств

Показник	Рік					Відхилення,	
	2019	2020	2021	2022	2023	+/-	%
АТ «Укрпошта»							
Коефіцієнт платоспроможності	0,52	0,39	0,38	0,21	0,06	-0,45	-87
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	-0,14	-0,09	-0,09	-0,40	-0,46	-0,31	221
Коефіцієнт загальної платоспроможності	1,48	1,35	1,33	1,18	1,06	-0,42	-28
Коефіцієнт фінансового левериджу (ризик)	0,16	0,24	0,42	0,80	2,00	1,84	1 160
ДП «Український державний центр радіочастот»							
Коефіцієнт платоспроможності	19,45	18,63	12,45	1,25	7,01	-12,44	-64
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	0,51	0,66	0,49	0,12	0,22	-0,28	-56
Коефіцієнт загальної платоспроможності	8,92	9,67	8,30	2,18	6,18	-2,74	-31
Коефіцієнт фінансового левериджу (ризик)	0,07	0,06	0,06	0,05	0,05	-0,02	-33
ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця»							
Коефіцієнт платоспроможності	6,11	0,71	4,62	4,07	5,48	-0,63	-10
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	0,88	0,88	0,83	0,77	0,80	-0,08	-10
Коефіцієнт загальної платоспроможності	2,04	1,06	2,17	2,44	3,25	1,21	60
Коефіцієнт фінансового левериджу (ризик)	0,80	5,42	0,64	0,05	0,26	-0,54	-67

Джерело: розраховано авторами

Зменшення коефіцієнта платоспроможності на АТ «Укрпошта» до значення 0,06 у 2023 році підкреслює значну залежність

підприємства від зовнішнього фінансування. Це може бути ознакою фінансової нестабільності, оскільки висока залежність від кредиторських коштів збільшує вразливість компанії до коливань у фінансових ринках і змін у кредитних ставках. Така ситуація потребує особливої уваги до управління зобов'язаннями та стратегій забезпечення фінансової стійкості.

Для АТ «Укрпошта» зменшення цього коефіцієнта може свідчити про потребу реорганізації фінансової структури, зокрема зменшення залежності від позичкових коштів і збільшення частки власних інвестицій у діяльність компанії. Посилення капіталовкладень із боку власників може покращити показники платоспроможності та зміцнити довіру інвесторів і кредиторів до стабільності та надійності підприємства.

З метою покращання цього показника, керівництво може розглядати можливості збільшення чистого прибутку через оптимізацію витрат, розширення діяльності, чи введення нових продуктів чи послуг, що можуть забезпечити додаткові доходи. Також важливо аналізувати варіанти реструктуризації існуючих зобов'язань для зменшення витрат на обслуговування боргу.

Від'ємний коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами на вашому підприємстві свідчить про те, що власні оборотні кошти відсутні, а оборотні активи фінансуються за рахунок зовнішнього фінансування, такого як кредити чи позики. Це може свідчити про підвищений ризик фінансової залежності та вразливість до коливань у фінансовому секторі, оскільки будь-які зміни умов кредитування або доступності зовнішніх коштів можуть істотно вплинути на діяльність підприємства.

З іншого боку, коефіцієнт загальної платоспроможності, який значно перевищує нормативне значення 0,2, свідчить про достатність ресурсів оборотних активів для покриття поточних зобов'язань. Це свідчить про те, що підприємство має достатньо активів, які можна швидко перетворити на готівку для погашення зобов'язань, що забезпечує фінансову стабільність у короткостроковій перспективі.

Для зміцнення фінансового стану підприємства рекомендується вжити заходів щодо збільшення власних оборотних коштів, що може містити оптимізацію операційних витрат, покращання управління дебіторською заборгованістю, реінвестування прибутку або залучення додаткових власних інвестицій. Такі дії дозволять зменшити

фінансову залежність та підвищити фінансову незалежність підприємства. Коли коефіцієнт фінансового ризику (левериджу) перевищує рекомендоване значення 0,5, це свідчить про значну залежність підприємства від позикових коштів порівняно з власним капіталом. Така висока залежність від зовнішнього фінансування може збільшувати фінансові ризики, особливо в разі коливань фінансових умов, наприклад, зростання процентних ставок або зміни кредитних умов. Це може призвести до збільшення витрат на обслуговування боргу, що може погіршити фінансовий стан підприємства. Водночас, хоча високий леверидж може збільшувати потенціал прибутку (завдяки ефекту фінансового левериджу), він також підвищує ризики збитків у разі невдач. Також високий рівень левериджу може знизити інвестиційну привабливість підприємства, оскільки інвестори та кредитори можуть сприймати його як ознаку підвищеного ризику.

На ДП «Український державний центр радіочастот» спостерігається значна зміна коефіцієнта платоспроможності впродовж аналізованого періоду. У 2023 році він досягнув значення 7,01, що свідчить про високий рівень покриття поточних зобов'язань оборотними активами. Цей показник свідчить про значну ліквідність підприємства, що дозволяє йому з легкістю виконувати свої короткострокові фінансові зобов'язання. Така висока платоспроможність може бути ознакою ефективного управління активами та фінансами, але також може свідчити про надмірне накопичення ліквідних ресурсів, що не використовуються в операційній діяльності.

На ДП «Український державний центр радіочастот» коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами у 2023 році становив лише 12 %, що є значно нижче нормованого рівня більше ніж 50 %. Це означає, що більшу частину оборотних активів підприємства фінансують зовнішні джерела, що може збільшувати фінансові ризики і залежність від кредиторів. З іншого боку, коефіцієнт загальної платоспроможності залишається на достатньому рівні впродовж усього аналізованого періоду, підтверджуючи, що підприємство має достатньо ресурсів для покриття своїх поточних зобов'язань. Це свідчить про здатність підприємства ефективно управляти своїми ліквідними активами, незважаючи на потенційні виклики з власними коштами.

Коефіцієнт фінансового левериджу на ДП «Український державний центр радіочастот» демонструє зменшення впродовж аналізованого періоду, утримуючись у межах від 0,05 до 0,07. Це свідчить про низький рівень залучення позикових коштів порівняно з власними засобами підприємства. Такий показник є позитивним, оскільки низький коефіцієнт фінансового левериджу свідчить про мінімальні фінансові ризики пов'язані з борговим навантаженням, забезпечуючи підприємству більшу стабільність і незалежність від зовнішніх кредиторів.

На ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» коефіцієнт платоспроможності залишається високим упродовж аналізованого періоду, підтверджуючи здатність підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання. Проте необхідно відмітити, що у 2020 році спостерігається значне зниження цього показника порівняно з іншими роками, що може свідчити про певні тимчасові фінансові складнощі або зміни в структурі капіталу чи активів підприємства. Таке зниження може бути пов'язане з зовнішніми економічними чинниками або внутрішніми інвестиційними рішеннями, що вимагають додаткового аналізу для визначення їх впливу на фінансовий стан підприємства.

Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами свідчить про наявність достатніх власних ресурсів для покриття потреб в оборотних активах упродовж аналізованого періоду. Це свідчить про високий рівень фінансової стабільності та незалежності від зовнішніх кредитних ресурсів.

Коефіцієнт загальної платоспроможності, який утримується на рівні 2–3 в 2019–2020 роках, також свідчить про сильну позицію компанії щодо покриття своїх короткострокових зобов'язань за допомогою наявних оборотних активів. Значення цього показника понад нормативні 2 є індикатором високої ліквідності та фінансової здоровості підприємства, що є важливим чинником для інвесторів та кредиторів під час оцінювання фінансової стійкості компанії.

Коефіцієнт фінансового левериджу на ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» у перші роки аналізованого періоду підтверджує значний рівень фінансового ризику, оскільки значення коефіцієнта було вищим за рекомендовані 0,5. Це могло свідчити про значне використання позикового капіталу порівняно з власним, що викликає

залежність компанії від зовнішніх фінансових зобов'язань і збільшує її вразливість до змін у фінансовому середовищі.

Проте в 2022–2023 роках показник стабілізувався і відповідав нормативним вимогам, що свідчить про покращання фінансової стійкості та зменшення залежності від позик. Це може свідчити про успішне рефінансування або погашення зобов'язань, а також на зростання частки власного капіталу в структурі фінансування. Таке покращання є позитивним сигналом для інвесторів і партнерів, оскільки свідчить про підвищення кредитоспроможності та фінансової незалежності компанії.

Для оцінювання фінансової стійкості підприємств на основі коефіцієнтів фінансового ризику (левериджу) та показників залежності від позикового капіталу важливо розглянути серію коефіцієнтів, які свідчать про рівень фінансових ризиків залежності від позикового капіталу (табл. 3.9).

Таблиця 3.9 – Оцінювання рівня фінансової стійкості підприємств

Показник	Рік					Відхилення	
	2019	2020	2021	2022	2023	+/-	%
АТ «Укрпошта»							
Коефіцієнт автономії	0,32	0,26	0,25	0,15	0,05	-0,27	-83
Коефіцієнт фінансової залежності	0,68	0,74	0,75	0,85	0,95	0,27	40
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,37	0,32	0,35	0,27	0,16	-0,21	-57
Коефіцієнт фінансування	2,10	2,83	3,02	5,63	17,45	15,35	731
ДП «Український державний центр радіочастот»							
Коефіцієнт автономії	0,89	0,90	0,88	0,54	0,84	-0,05	-6
Коефіцієнт фінансової залежності	0,11	0,10	0,12	0,46	0,16	0,05	44
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,95	0,95	0,93	0,57	0,88	-0,07	-8
Коефіцієнт фінансування	0,13	0,12	0,14	0,85	0,19	0,07	53
ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця»							
Коефіцієнт автономії	0,51	0,60	0,54	0,59	0,69	0,18	36
Коефіцієнт фінансової залежності	0,49	0,40	0,46	0,41	0,31	-0,18	-37
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,92	0,92	0,88	0,86	0,87	-0,04	-5
Коефіцієнт фінансування	0,96	6,83	0,86	0,29	0,44	-0,52	-54

Дійсно, аналіз показників фінансової стійкості АТ «Укрпошта» свідчить про деякі проблемні аспекти в їх фінансовій структурі. Низький коефіцієнт автономії свідчить про низьку частку власного капіталу відносно загальної суми активів, що призводить до

підвищення фінансового ризику через велику залежність від зовнішніх джерел фінансування.

Зростання коефіцієнта фінансової залежності свідчить про те, що з часом підприємство все більше спирається на позикові кошти для забезпечення своєї діяльності. Це може призводити до збільшення фінансових витрат на обслуговування боргів, а також до зниження фінансової гнучкості підприємства у відповіді на зовнішні економічні виклики.

Така ситуація потребує уваги з боку управління підприємством та можливого перегляду фінансової стратегії, з метою зниження залежності від позикових коштів і підвищення частки власного капіталу в структурі фінансування.

Зазначені показники справді висвітлюють тривожні аспекти у фінансовій структурі АТ «Укрпошта». Низький коефіцієнт фінансової стійкості, який значно нижче рекомендованого рівня 0,7–0,9, свідчить про потенційну вразливість підприємства до економічних коливань і можливість втрати платоспроможності. Це є ознакою того, що власний капітал підприємства не забезпечує достатньої бази для покриття його зобов'язань у довгостроковій перспективі.

Крім того, зростання коефіцієнта фінансування, що перевищує нормативні значення та демонструє критичний рівень 17,45 у 2023 році, свідчить про значну залежність підприємства від позикових коштів. Це може свідчити про високий ризик фінансової нестабільності та високі витрати на обслуговування боргу, що загрожує довгостроковій стабільності підприємства.

Враховуючи цю ситуацію, підприємству може бути необхідно розглянути стратегії зі зменшення залежності від зовнішнього фінансування, такі як реструктуризація боргів, покращання внутрішніх операційних процесів для збільшення доходів і маржі, а також інвестування у власні активи для підвищення ефективності використання ресурсів.

Аналіз коефіцієнтів автономії та фінансової залежності ДП «Український державний центр радіочастот» свідчить про позитивну тенденцію у фінансовій стійкості підприємства, особливо в світлі зростання коефіцієнта автономії в 2023 році до рівня 0,84. Це свідчить про те, що більшість активів підприємства фінансується за

рахунок власного капіталу, що зменшує залежність від позикових коштів і знижує фінансовий ризик.

Значення коефіцієнта фінансової стійкості в 2022 році, яке було нижче 0,7, сигналізувало про потенційні ризики для платоспроможності підприємства. Проте його зростання в 2023 році покращує цю картину, підтверджуючи, що підприємство має достатньо власних коштів для покриття своїх зобов'язань, що є критично важливим для забезпечення довгострокової стабільності.

Ця покращена фінансова стійкість може бути результатом ефективного управління капіталом і здатності підприємства ефективно керувати своїми активами та зобов'язаннями. Така динаміка є позитивним знаком для інвесторів та інших зацікавлених сторін, підтверджуючи, що підприємство має потенціал для подальшого зростання та розвитку.

Коефіцієнт фінансування для ДП «Український державний центр радіочастот» демонструє важливі зміни у фінансовій структурі підприємства впродовж аналізованого періоду. Початкові значення в 2019–2021 роках у межах 0,12–0,14 свідчать про високий рівень фінансової незалежності від зовнішніх запозичень, що є позитивним для стабільності підприємства.

Проте значне зростання коефіцієнта в 2022 році до 0,85 може свідчити про зміну фінансової стратегії або на необхідність покриття фінансових потреб через залучення позикових коштів. Це могло бути спричинено зовнішніми викликами, такими як економічні коливання, нові інвестиційні проєкти або потреба в модернізації.

У 2023 році спостерігається зниження коефіцієнта до 0,19, що може свідчити про успішні дії управління підприємства щодо оптимізації капіталовкладень і покращання структури фінансування. Це зменшення свідчить про відновлення здатності підприємства самостійно фінансувати свої операції, що підвищує його фінансову стабільність і зменшує залежність від зовнішніх джерел фінансування.

Ця динаміка в коефіцієнті фінансування важлива для розуміння загального фінансового здоров'я підприємства та його спроможності витримати майбутні економічні виклики.

Коефіцієнт автономії ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» стабільно відповідає нормованим значенням упродовж аналізованого періоду, зазначаючи про високу ступінь фінансової незалежності

підприємства. Це свідчить про те, що підприємство має здатність забезпечувати свої потреби в капіталі переважно за рахунок власних ресурсів, що є ознакою стабільності та фінансової безпеки.

Коефіцієнт фінансової залежності, що утримується в межах 0,4–0,49, додатково підтверджує низьку залежність підприємства від позикових коштів. Це співвідношення позикових і власних коштів є ідеальним для підтримання довгострокової фінансової стабільності й забезпечує підприємству гнучкість в ухваленні стратегічних рішень без значного зовнішнього тиску кредиторів.

Ці показники свідчать про ефективне управління капіталом і фінансами на «Фармацевтичній фірмі «Дарниця», забезпечуючи їй переваги у формі збільшення інвестиційної привабливості й здатності бути більш конкурентоздатним на ринку.

Коефіцієнт фінансової стійкості, хоч і свідчить про достатній запас фінансової стійкості ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця», але його зниження впродовж досліджуваного періоду може свідчити про потенційні ризики, які можуть виникнути внаслідок підвищення залежності від позикових коштів у майбутньому, незважаючи на поточну стабільність.

Коефіцієнт фінансування, що дорівнює 0,44 в 2023 році, демонструє, що підприємство утримує незалежність від позикових коштів, оскільки на кожну гривню власного капіталу припадає менше половини гривні позикового капіталу. Це підтверджує високу фінансову стабільність і спроможність підприємства самостійно фінансувати свою діяльність і розвиток, не залежачи значно від зовнішнього фінансування.

Ці показники потрібно розглядати як основу для стратегічного планування з метою збереження та подальшого покращання фінансової незалежності та стійкості, особливо в умовах, що швидко змінюються.

Отже, наведені показники фінансового стану підприємств підтверджують, що прозорість фінансової звітності має велике значення в загальному здоров'ї та успіху підприємства. Наявність маніпуляцій із фінансовою звітністю часто пов'язана з негативними тенденціями у фінансовій стабільності підприємства, що може призводити до проблем із ліквідністю і платоспроможністю, а також зниження довіри інвесторів і кредиторів. Ці аспекти зі свого боку

впливають на здатність підприємства ефективно конкурувати та розширюватися на ринку.

Важливо для підприємств не лише впроваджувати міжнародні стандарти звітності, а й підтримувати культуру прозорості та відкритості, що містить регулярні перевірки й відповідні колективні заходи для запобігання будь-яким маніпуляціям із звітністю. Це забезпечує не лише фінансове здоров'я компанії, а й сприяє її довгостроковому зростанню та сталому розвитку.

ESG Transparency Index 2020 (Індекс прозорості підприємств України) є важливим інструментом для оцінювання відповідності діяльності вітчизняних підприємств сучасним вимогам екологічної відповідальності, соціальної справедливості і корпоративного управління (ESG). Цей індекс допомагає визначити рівень прозорості компаній щодо цих аспектів, підкреслюючи важливість їх упровадження в контексті сталого розвитку [62] (рис. 3.5).

	Макс. значення	2019		2020	
		Середній бал компаній – учасників оцінювання ⁵	ТОП-10	Середній бал компаній – учасників оцінювання	ТОП-10
Зміст, в т. ч.:	65	14,7	33,2	19,2	36,4
Загальна інформація про компанію та політику КСВ	9	2,5	5,5	3,3	6,2
Корпоративне управління	22	5,2	12,3	6,1	12,4
Права людини	4	0,3	0,8	0,7	1,1
Трудові відносини	10	2,2	4,8	2,5	5,7
Захист довкілля	6	1,5	3,4	2,2	4,0
Впровадження КСВ у ланцюг постачання	3	0,8	1,4	0,8	1,3
Відповідальне споживання	4	0,7	1,3	1,0	2,0
Відносини з громадою	4	1,1	2,3	1,6	2,5
Лідерство керівництва й компанії	3	0,4	1,4	0,8	1,2
Звітність	20	4,4	10,7	5,8	13,7
Навігація	4	2,7	2,8	2,6	3,0
Доступність	11	3,9	5,3	4,6	6,3

Рисунок 3.5 – Середній рівень розкриття інформації за категоріями Індексу ESG [62]

Використання ESG-критеріїв стає дедалі популярнішим серед інвесторів і регуляторів, оскільки вони мають велике значення в забезпеченні довгострокової стійкості та конкурентоспроможності

підприємств. Цифровізація діяльності підприємств може значно підвищити рівень їх ESG-прозорості, оскільки дозволяє більш ефективно управляти та аналізувати великі обсяги даних про вплив компанії на соціальне та екологічне середовище.

ESG Transparency Index оцінює прозорість інформації, що розкривається українськими підприємствами за чотирма основними групами: зміст, звітність, навігація та доступність. Ці категорії містять 12 детальних аспектів, які дозволяють глибоко аналізувати, наскільки компанії є відкритими і прозорими у своїй діяльності:

- загальна інформація про компанію та її політика у сфері корпоративної соціальної відповідальності (КСВ);

- корпоративне управління, враховуючи структуру управління та її ефективність;

- права людини та способи їх захисту в діяльності компанії;

- трудові відносини, враховуючи умови праці, безпеку та здоров'я;

- охорона довкілля, враховуючи політику екологічної відповідальності та заходи зі зниження впливу на довкілля;

- впровадження КСВ у ланцюг постачання, оцінювання постачальників на предмет відповідності стандартам КСВ;

- взаємовідносини зі споживачами, політика якості та зворотного зв'язку;

- розвиток і підтримка місцевих громад;

- лідерство й стратегічні ініціативи в межах КСВ;

- звітність, враховуючи періодичність і формати звітів;

- навігація, оцінювання легкості знаходження інформації на сайтах компаній;

- доступність, забезпечення відкритого доступу до необхідної інформації для зацікавлених сторін.

Такий деталізований підхід дозволяє не лише виміряти, а й порівняти рівень відповідальності та прозорості компаній, підкреслюючи важливість цих аспектів у досягненні сталого розвитку та підтриманні відкритості бізнесу [62].

Отже, за індексом ESG Transparency Index 2020, прозорість українських компаній у цілому є недостатньою. Це підкреслює потребу в значних зусиллях із боку компаній для покращання прозорості та відповідності цілям сталого розвитку.

Найвищий середній бал, який становить 65 зі 100, свідчить про значні прогалини в розкритті інформації. Особливо це стосується таких важливих аспектів, як корпоративне управління, захист прав людини та трудові відносини. Це може впливати на відносини з інвесторами та іншими зацікавленими сторонами, які вимагають більшої прозорості для ухвалення обґрунтованих рішень.

Що стосується захисту довкілля, то висвітлення цієї інформації у десятці найкращих компаній лише на 4 бали з 10 можливих, що свідчить про серйозні проблеми з розкриттям дій компаній у сфері екологічних ініціатив. Низька прозорість у цьому напрямку може негативно впливати на репутацію компанії та її сприйняття споживачами та інвесторами, які все більше звертають увагу на екологічну відповідальність.

Фінансова звітність, яка має велике значення в загальному оцінюванні прозорості, також виявилася недостатньою з середнім балом 13,7 із 20. Це свідчить про те, що компанії часто обмежують розкриття важливих фінансових даних, які могли б допомогти інвесторам зробити більш точні прогнози щодо розвитку та стабільності компанії (рис. 3.6).

Форма звітності	Максимальна кількість балів	Середній бал компаній – учасників оцінювання	Кількість компаній, які розмістили звіти
Фінансова звітність або її частини	2	1,6	47
Звіт про управління	2	1	31
НЕФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ (ОДИН З ФОРМАТІВ ПІДГОТОВКИ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ):			
Неструктурований звіт з КСВ	2	0,05	2
Інформація про нефінансові показники з елементами GRI	3	0,1	2
Звіт у відповідності до Глобального договору ООН (базовий)	3	0,08	2
Звіт у відповідності до Глобального договору ООН (прогресивний)	4	0	0
Звіт за стандартами GRI	8	1,3	10
Інтегрований звіт	12	0	0
ДОДАТКОВО ДО ЗВІТНОСТІ			
Звіт містить інформацію про виконання Цілей сталого розвитку	2	0,4	12
Висновок аудиту фінансової звітності компанії	2	1,3	37

Рисунок 3.6 – Рівень розкриття інформації за категорією «Звітність» [62]

Загалом ці результати індексу свідчать про те, що українські компанії потребують більш активних кроків для підвищення рівня прозорості своєї діяльності, зокрема через упровадження кращих практик корпоративного управління, забезпечення прав людини та

охорони довкілля, а також збільшення доступності та якості фінансової інформації. З вищезазначеної інформації випливає, що рівень прозорості та відповідальності серед великих платників податків в Україні залишається відносно низьким, що підтверджується обмеженою кількістю компаній, які публікують свою фінансову та нефінансову звітність.

Помітно, що хоча 47 із 50 аналізованих компаній розміщують фінансову звітність, лише 31 із них опублікували звіт про управління, і лише 12 компаній подали нефінансові звіти за 2020 рік, які містять дуже обмежену інформацію про досягнення Цілей сталого розвитку. Це свідчить про недостатність інтеграції стандартів корпоративної відповідальності та сталого розвитку в стратегії більшості компаній. Також зазначено, що лише 37 компаній забезпечили аудиторський висновок своїх фінансових звітів, що є важливим для забезпечення довіри та підтвердження достовірності поданої інформації.

Враховуючи, що лише 10 компаній підготували звіти відповідно до стандартів GRI (Global Reporting Initiative) та дуже мало компаній розміщують повністю структуровані та відповідні нефінансові звіти, стає зрозумілим, що прозорість в українському корпоративному секторі потребує значного вдосконалення. Це може містити більш широке впровадження міжнародних стандартів звітності, підвищення якості звітів, а також забезпечення більшої відкритості та доступності інформації для всіх зацікавлених сторін.

Так, ESG Transparency Index дійсно підкреслює основні проблеми з транспарентністю серед українських компаній. Багато з них не надають повної інформації про свої фінансові та нефінансові діяльності, що обмежує здатність інвесторів та інших зацікавлених сторін оцінювати їхню діяльність у контексті сталого розвитку та корпоративної відповідальності. Це може мати значний вплив на інвестиційну привабливість і репутацію компаній на міжнародному ринку, особливо в контексті глобального переходу до більш сталої та відповідальної економіки.

Щоб вирішити цю проблему, компаніям варто прагнути до підвищення рівня прозорості, активно інтегруючи стандарти звітності, такі як GRI чи стандарти Глобального договору ООН, та покращуючи якість і доступність своїх фінансових і нефінансових звітів. Важливо також забезпечувати активний діалог з усіма стейкхолдерами, враховуючи інвесторів, клієнтів, співробітників і

громади, щоб зміцнити довіру та підтримувати високий рівень корпоративної відповідальності.

Отже, проведений аналіз висвітлює важливий аспект управління підприємством, підкреслюючи зв'язок між прозорістю фінансової звітності та загальною ефективністю діяльності компаній. Прозорість, як видно з дослідження, впливає не лише на відносини з інвесторами та іншими фінансовими стейкхолдерами, а й сприяє зміцненню підприємств на шляху до сталого розвитку, враховуючи відповідальне використання ресурсів та залучення до соціальних питань.

Це також підкреслює важливість дотримання міжнародних стандартів звітності та прозорості. Робота зі стандартами, такими як GRI або стандартами Глобального договору ООН, може допомогти українським компаніям підвищити свою привабливість як для внутрішніх, так і для міжнародних інвесторів.

За даними ESG Transparency Index, є значний потенціал для покращання в багатьох сферах, і подальше впровадження політик прозорості може сприяти кращій інтеграції українських підприємств у світову економіку, підвищуючи їхню конкурентоспроможність і внесок у сталий розвиток.

4 ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРАНСПАРЕНТНОСТІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

4.1 Перешкоди реалізації принципів прозорості та шляхи їх подолання

Дослідження ролі прозорості фінансової звітності в корпоративному управлінні демонструє, що чесне й відкрите подання фінансових даних є основним для забезпечення сталого розвитку підприємств. Відверте розкриття інформації не лише сприяє зростанню довіри з боку інвесторів і партнерів, а й створює основу для більш стабільного та передбачуваного бізнес-середовища. У цьому контексті важливо розуміти, що процес підвищення прозорості має кілька основних аспектів, які потребують уваги на різних етапах упровадження внутрішніх політик і процедур (рис. 4.1).

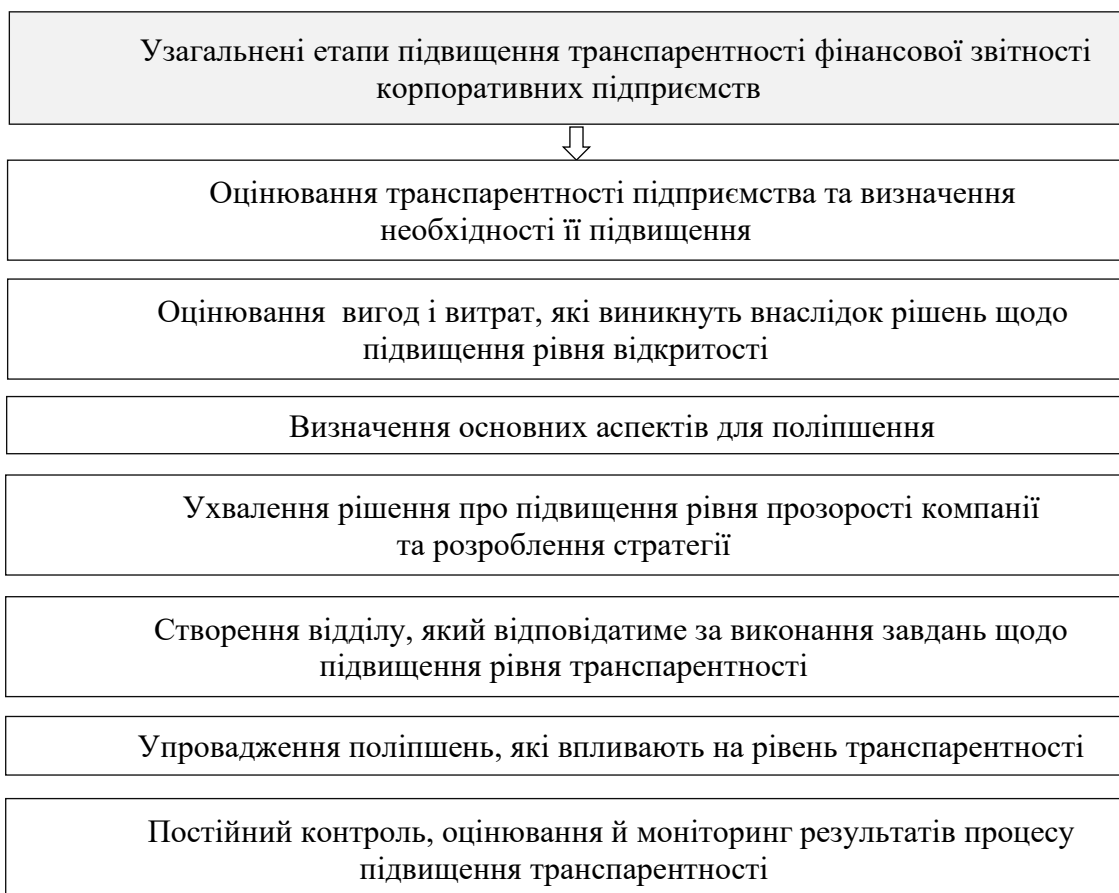


Рисунок 4.1 – Етапи підвищення прозорості (побудовано авторами на основі [9])

Забезпечення прозорості фінансової звітності в Україні є довготривалим процесом, на шляху до якого трапляються численні виклики. Забезпечення достатньої прозорості комплікується через недосконалість чинних законів, традиційну корпоративну культуру, яка сприяє конфіденційності, обмежені ресурси на підготовку та аудит звітів, ризики кібербезпеки, інституційну нестабільність і відсутність активних вимог із боку інвесторів та інших стейкхолдерів. Ці фактори вимагають подальших досліджень і систематичних зусиль для покращання рівня прозорості на підприємствах, що має важливе значення для їхнього сталого розвитку [21, 52, 64]:

- відсутність уніфікованого підходу до розрахунку та оцінювання рівня прозорості фінансової звітності та корпоративної діяльності створює значні перешкоди на шляху до забезпечення прозорості. Це ускладнює процес стандартизації звітності та унеможлиблює порівняння показників між різними підприємствами, що може впливати на об'єктивність і надійність одержаної інформації;

- недостатність законодавчої бази, зокрема нечіткість і багатозначність формулювань у нормативно-правових актах, що керують процесами бухгалтерського обліку та підготовки фінансової звітності, створює простір для маніпуляцій. Це ускладнює точне відображення фінансових результатів і знижує рівень довіри до звітності, що подається компаніями;

- часто підприємства не дотримуються стандартів фінансової звітності, що посилюється відсутністю ефективного контролю з боку державних органів регулювання. Це призводить до некоректного ведення бухгалтерського обліку й спотворює фінансову картину діяльності компаній, підриваючи довіру інвесторів і партнерів;

- корупційні схеми та тіньова економіка є значною проблемою для бізнесу в Україні. Частина компаній функціонує за межами офіційної економіки, вдаючись до нечесних методів для мінімізації податків і приховування реальних фінансових показників. Це ускладнює моніторинг їх діяльності та призводить до викривлення ринкових відносин;

- існує занепокоєння серед багатьох українських компаній щодо можливості витоку важливої інформації конкурентам, що часто спонукає їх обмежувати доступність даних про свою діяльність.

Замість того, щоб впроваджувати ефективні методи захисту інформації, такі як угоди про нерозголошення або передові технологічні рішення для забезпечення безпеки даних, ці компанії вибирають стратегію замовчування інформації. Це створює перешкоди для прозорості їхньої діяльності і, як наслідок, для довіри з боку інвесторів і споживачів;

– низький рівень корпоративного управління часто виявляється через відсутність ефективних механізмів внутрішнього контролю та непрозорість у структурі власності та процесах управління компаніями. Це може призвести до конфліктів інтересів між різними стейкхолдерами, враховуючи власників, менеджмент і співробітників, що ускладнює встановлення чіткої відповідальності та контролю над діяльністю підприємства. Така ситуація може значно обмежити здатність компанії до саморегуляції та адаптації до змін у бізнес-середовищі, а також знижує її привабливість для потенційних інвесторів і партнерів.

Ці перешкоди ілюструють, що важливим є не лише забезпечення транспарентності з боку окремих бізнес-ентитетів, а й важлива роль держави в створенні умов, які б сприяли чесному та прозорому веденню бізнесу. Для цього потрібна комплексна реформа, яка б враховувала покращання законодавства, зміцнення ролі регуляторних органів і впровадження чітких стандартів для всіх учасників ринку. Такий підхід допоможе створити сталий фінансовий ландшафт, де кожен суб'єкт, незалежно від рівня, відповідальності чи величини, відіграє свою роль у забезпеченні загальної транспарентності фінансової діяльності [22].

Дійсно, посилення нормативної бази є критичним аспектом у боротьбі за забезпечення прозорості фінансової діяльності підприємств. Це вимагає не лише встановлення чітких вимог до звітності, а й забезпечення належного контролю за їх дотриманням. Запровадження санкцій за порушення правил звітності, збільшення прозорості відповідальності керівництва та впровадження сучасних стандартів, які містять не лише фінансову, а й нефінансову звітність, можуть істотно змінити ситуацію на краще.

Уряди та регуляторні органи повинні працювати на зміцнення довіри громадськості до фінансового сектору, запроваджуючи прозорі правила та механізми для їх моніторингу. Це також передбачає залучення до процесу всіх зацікавлених сторін,

враховуючи представників бізнесу, незалежних аудиторів, інвесторів і споживачів, щоб забезпечити, що нові вимоги є справедливими і ефективно виконуваними.

Упровадження ефективних систем внутрішнього контролю є фундаментальним для підвищення прозорості й забезпечення надійності корпоративного управління. Ці системи допомагають компаніям не лише запобігати фінансовим неправильностям, а й забезпечувати точність і повноту фінансової інформації. Ефективний внутрішній контроль зменшує ризики, пов'язані з шахрайством і помилками, забезпечує дотримання законодавства та нормативних вимог, а також підвищує довіру стейкхолдерів до управлінської команди підприємства.

Запровадження процедур внутрішнього контролю повинно містити:

- розроблення й дотримання чітко визначених процесів і процедур, які регулюють усі основні аспекти фінансової діяльності;
- розподіл обов'язків, за яких жодна одинична особа або група не має надмірної влади чи відповідальності, що могло б спричинити конфлікт інтересів або фінансове зловживання;
- встановлення системи моніторингу та регулярного оцінювання ефективності внутрішніх контролів для того, щоб швидко реагувати на будь-які недоліки або можливості для покращання.

Посилення внутрішніх контролів дозволить не лише підвищити рівень фінансової дисципліни та відповідальності, а й значно підсилити корпоративну культуру, що сприяє дотриманню законності та етичних норм [63].

Залучення зовнішніх аудиторів має велике значення в зміцненні прозорості та надійності фінансової звітності. Незалежний аудит дає можливість об'єктивно оцінити якість і точність фінансових записів, що є невід'ємною частиною добросовісного корпоративного управління. Аудитори перевіряють не лише дотримання фінансових стандартів, а й правильність відображення господарських операцій в обліку, а також оцінюють ефективність внутрішніх контролів.

Робота з незалежними аудиторами містить:

- ретельний перегляд фінансових звітів для виявлення будь-яких невідповідностей або помилок, які можуть вплинути на інтерпретацію даних;

- виявлення та аналіз потенційних ризиків, пов'язаних із фінансовою діяльністю, враховуючи шахрайство та маніпуляції;
- подання рекомендацій щодо усунення виявлених проблем і вдосконалення системи внутрішнього контролю;
- підготовка аудиторського звіту, який може використовуватися як інструмент для забезпечення прозорості перед інвесторами, кредиторами та іншими зацікавленими сторонами.

Зовнішній аудит не лише підвищує довіру з боку зовнішніх стейкхолдерів, а й сприяє культурі прозорості та відповідальності всередині підприємства. Це створює основу для стабільного та відповідального управління, головного для сталого розвитку та успішної діяльності компанії.

Використання спеціалізованого програмного забезпечення для бухгалтерського обліку та фінансової звітності може значно спростити та підвищити ефективність управління фінансами на підприємстві. Такі системи дозволяють автоматизувати багато рутинних операцій, забезпечують високу точність даних і знижують ризик людських помилок у фінансовій звітності.

Сучасне програмне забезпечення для бухгалтерії може містити такі можливості:

- автоматизація бухгалтерських записів: програма може автоматично генерувати записи на основі вхідних даних, що зменшує час, необхідний для оброблення та ведення документації;
- інтеграція з іншими системами: ефективну взаємодію з іншими фінансовими та операційними системами, що дозволяє забезпечити цілісність і доступність фінансових даних;
- гнучкі звітні можливості: можливість створювати звіти, які відповідають різним внутрішнім і зовнішнім вимогам;
- контроль за доступом: важливість надійних механізмів авторизації і автентифікації для забезпечення безпеки і конфіденційності фінансової інформації.

Під час вибору програмного забезпечення важливо враховувати специфіку діяльності підприємства, вимоги до звітності, можливості інтеграції з іншими системами та легкість використання. Регулярне оновлення та підтримка також є основними факторами, що забезпечують сталість роботи та актуальність програмного забезпечення відповідно до змін у законодавстві та стандартах [64].

Зокрема, реформування системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні має стати фундаментом для підвищення рівня прозорості в корпоративному секторі. Водночас основним аспектом є запровадження та дотримання міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, які відомі своєю строгістю та зіставністю.

Важливим елементом також є розроблення та впровадження чіткої корпоративної політики, спрямованої на забезпечення прозорості в усіх сферах діяльності. Це містить не лише фінансову звітність, а й внутрішні відносини між керівництвом, співробітниками, власниками та інвесторами, що сприятиме зміцненню довіри з боку всіх стейкхолдерів.

Ці заходи допоможуть забезпечити більшу відкритість і зрозумілість у діяльності підприємств, що зі свого боку підвищить їхню конкурентоспроможність на внутрішньому та міжнародному ринках, сприяючи сталому розвитку та залученню інвестицій [65].

4.2 Сучасні технологічні інструменти забезпечення прозорості фінансової звітності

Із поширенням інформаційних технологій у фінансовій сфері та бізнесі відбулися значні зміни, що торкнулися не лише методів ведення бізнесу, а й способів звітності та доступу до інформації. Цифровізація значно збільшила прозорість, дозволяючи інвесторам миттєво одержувати великі обсяги точних та актуальних даних. Проте, з іншого боку, вона також посилила вимоги до якості та доступності інформації.

Інформаційні системи та платформи дозволяють компаніям автоматизувати процес збирання, оброблення та аналізу даних, що сприяє забезпеченню точності фінансових звітів та іншої корпоративної інформації. Завдяки таким технологіям як блокчейн, штучний інтелект, великі дані та автоматизовані системи управління ризиками, з'являються нові можливості для покращання корпоративної прозорості.

Ці технології не лише вдосконалюють внутрішні процеси в компаніях, а й зміцнюють довіру з боку інвесторів та інших стейкхолдерів, які тепер можуть одержувати більш чітку та повну картину діяльності компанії в реальному часі.

Фінансова звітність, сформована за допомогою сучасних технологій, значно підвищує якість корпоративного управління. Це стає можливим завдяки підвищенню точності, швидкості оброблення даних та ефективності управлінських рішень. Автоматизація фінансових процесів дозволяє підприємствам швидко збирати та аналізувати великі обсяги інформації, що сприяє виявленню тенденцій, ризиків і можливостей у межах короткого часу.

Застосування інтегрованих систем ERP (планування ресурсів підприємства), CRM (управління відносинами з клієнтами) та інших аналітичних інструментів сприяє підвищенню прозорості операцій і звітності. Це не лише забезпечує відповідність нормативним вимогам, а й зміцнює довіру серед інвесторів і партнерів, зазначаючи високий рівень відповідальності та надійності підприємства.

Крім того, технології допомагають в ідентифікації та корекції помилок у фінансовій інформації, що підвищує якість і достовірність звітності. Відкритість і доступність цієї звітності через цифрові платформи значно розширює можливості для аналізу та моніторингу з боку зацікавлених сторін, підвищуючи загальну корпоративну прозорість.

Завдяки сучасним технологічним рішенням та інноваційним підходам у сфері програмного забезпечення, підприємства тепер здатні значно оптимізувати процеси створення фінансової звітності. Сюди належить не лише зниження кількості помилок у документації, а й забезпечення високої точності фінансових даних, що є критично важливим для аудиту та інших фінансових перевірок. Зокрема, автоматизація бухгалтерських операцій дозволяє швидко обробляти великі обсяги даних, забезпечуючи керівництву актуальну інформацію для ухвалення обґрунтованих рішень.

Це не лише сприяє підвищенню ефективності внутрішніх операцій, а й покращує загальну прозорість діяльності компанії, зміцнюючи довіру з боку інвесторів та інших зацікавлених сторін. Використання передових технологій (рис. 4.2) також допомагає компаніям відповідати строгим міжнародним стандартам звітності та управління, що є основним для глобального бізнесу.

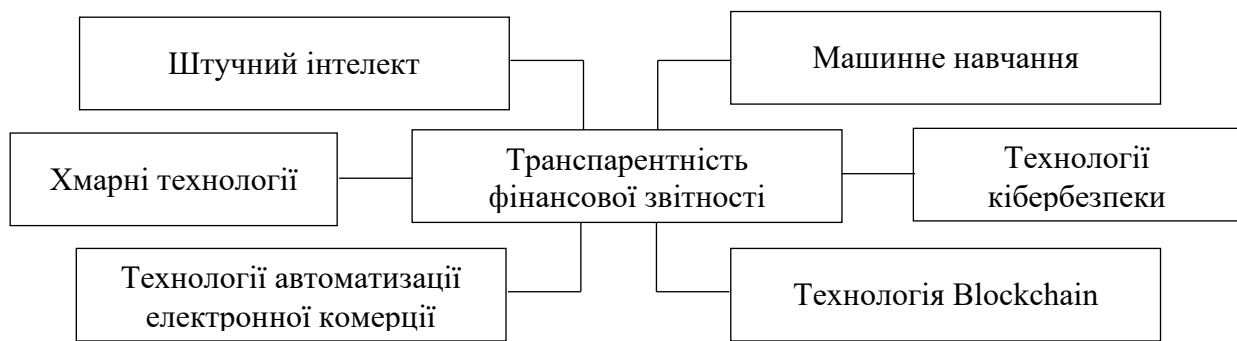


Рисунок 4.2 – Технологічні інструменти забезпечення
 транспарентності фінансової звітності
 (складено авторами на основі [13, 66–72])

Використання технологій для підвищення транспарентності фінансової звітності є критичним аспектом для багатьох сучасних підприємств. Нижче наведено деталі про технології, які найчастіше використовуються в цій сфері:

– штучний інтелект та машинне навчання – ці технології дозволяють автоматизувати оброблення великих масивів даних, здійснювати їх аналіз і виявляти аномалії або неправильності в звітності, що підвищує точність і надійність фінансових звітів;

– Blockchain – використання блокчейн-технологій може забезпечити високий рівень прозорості та безпеки фінансових записів завдяки створенню незмінної та повністю аудитованої цифрової відомості про всі фінансові транзакції;

– хмарні технології – забезпечують легкий доступ до фінансової інформації з будь-якої точки світу в режимі реального часу, що сприяє підвищенню відкритості та оперативності обміну фінансовою інформацією;

– платформи автоматизації електронної комерції – інтеграція фінансових звітів із системами електронної комерції може поліпшити прозорість управління доходами та витратами, автоматизувати облік і забезпечити актуальність даних;

– технології кібербезпеки – важливі для захисту фінансової інформації від несанкціонованого доступу, забезпечуючи тим самим її конфіденційність і цілісність.

Кожна з цих технологій має своє специфічне застосування та може використовуватися залежно від потреб підприємства та його оперативних особливостей. Їх інтеграція у фінансові системи

підприємств не лише покращує точність та ефективність фінансових операцій, а й сприяє підвищенню загальної прозорості діяльності компаній.

Автоматизація бухгалтерських процесів є критично важливою для забезпечення фінансової прозорості компаній. Швидке та точне створення фінансових звітів завдяки автоматизації значно збільшує довіру та прозорість у відносинах з інвесторами та іншими зацікавленими сторонами. Використання автоматизованих систем не лише підвищує ефективність роботи бухгалтерського департаменту, а й гарантує більшу точність фінансових даних, зменшує ризик людських помилок і сприяє вчасному і належному розкриттю важливої інформації, що є основою для забезпечення фінансової стабільності та зростання компанії.

Автоматизація фінансової звітності містить використання спеціалізованого програмного забезпечення, яке ефективно управляє фінансовими даними, здійснюючи їх автоматичний пошук, сортування та аналіз. Це програмне забезпечення не лише збирає дані з різних операцій і транзакцій компанії, а й активно використовує штучний інтелект для автоматичного заповнення бухгалтерських книг. Крім того, такі системи можуть автоматизувати процес створення фінансових звітів, гарантуючи їх відповідність установленим стандартам фінансової та податкової звітності. Завдяки цьому компанії можуть значно покращити точність і швидкість оброблення фінансової інформації, що сприяє кращій прозорості та відповідності нормативним вимогам [73, 74].

Традиційні методи формування фінансових звітів, які залежать від ручного збирання та оброблення даних із різних джерел, часто вимагають значних часових витрат і залишають місце для помилок або навіть можливості маніпуляцій із даними. Незважаючи на застосування комп'ютерів, процес збирання даних вручну бухгалтерами може призводити до неточностей і непрозорості в звітності, оскільки він відкриває простір для суб'єктивної інтерпретації та потенційного затримання інформації. Тому сучасні підходи до автоматизації фінансової звітності, які мінімізують людське втручання, стають важливим кроком до підвищення точності, швидкості оброблення даних і загальної прозорості фінансових операцій.

Автоматизоване програмне забезпечення, інтегроване з основними системами компанії, забезпечує безпосереднє та автоматичне внесення всіх транзакцій до фінансової звітності, що значно зменшує можливість маніпуляцій із даними. Це забезпечення дозволяє компаніям використовувати авансовані інструменти для аналізу даних, що може надати глибокі уявлення про продуктивність різних відділів, виконання нормативних вимог та інші основні аспекти діяльності. За допомогою цих технологій компанії можуть не лише ефективно відслідковувати та аналізувати поточну діяльність, а й використовувати дані для поліпшення стратегічного планування та оптимізації бізнес-процесів [74, 75].

Автоматизація процесів складання та публікації фінансових звітів сприяє підвищенню транспарентності обліку в компаніях. Завдяки мінімізації ручного введення даних, автоматизовані системи значно знижують ризик людських помилок, забезпечуючи точність та актуальність фінансової інформації. Це зі свого боку поліпшує надійність даних, які використовуються для аналізу, розрахунків та ухвалення стратегічних рішень, що приводить до зміцнення довіри з боку інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін.

Використання автоматизованого програмного забезпечення приводить до оптимізації витрат, оскільки зменшує потребу в ручній роботі та переносить значну частину обов'язків на програму. Це також сприяє тривалому зберіганню звітності в цифровому форматі, що гарантує легкий доступ до історичних даних для аналізу та перевірки на будь-якому етапі. Таке довгострокове зберігання даних у системі полегшує проведення аудиту, дозволяючи аудиторам легко відслідковувати джерела фінансових результатів і впевнено перевіряти вірність фінансової звітності компанії.

Так, упровадження автоматизації в процес складання фінансової звітності істотно підвищує фінансову прозорість та ефективність управління бізнесом. Це значно знижує ризик виникнення помилок, забезпечуючи одночасно детальний нагляд за усіма фінансовими транзакціями підприємства. Автоматизовані системи звітності вносять дані в реальному часі, дозволяючи керівництву підприємств з більшою точністю аналізувати поточний фінансовий стан і своєчасно реагувати на зміни, оптимізуючи ухвалення рішень.

Використання блокчейну в корпоративному секторі дійсно має потенціал радикально змінити спосіб ведення бізнесу, особливо в

сферах, де основними є прозорість і безпека. Технологія блокчейн створює децентралізовану базу даних, де всі записи (блоки) є криптографічно захищеними та взаємозв'язаними. Це означає, що якщо інформація одного разу додана до блокчейну, її не можна змінити чи видалити без відстеження цих змін, що забезпечує високий рівень незмінності даних.

Блокчейн може застосовуватися для забезпечення прозорості ланцюгів постачання, управління корпоративними фінансами, контрактів і навіть корпоративного управління, оскільки він дозволяє всім стейкхолдерам мати доступ до однакової інформації в реальному часі. Це не лише підвищує довіру до системи, а й сприяє більшій відкритості та відповідальності.

Одним із значущих застосувань блокчейну в корпоративній сфері є використання смарт-контрактів, що автоматично виконують умови угоди, коли задоволені певні умови, значно знижуючи потребу в посередниках і зменшуючи можливість шахрайства.

Завдяки цим властивостям, блокчейн має потенціал стати основним елементом у стратегіях підвищення прозорості та ефективності своїх діяльності в межах сучасних економічних і соціальних вимог.

Блокчейн пропонує унікальний підхід до зберігання та обміну даними, що ґрунтується на принципах децентралізації та колективної взаємодії. Ця технологія реєструє та зберігає транзакції по мережі вузлів, що не лише підвищує рівень безпеки, а й забезпечує стійкість до зовнішніх впливів, таких як кібератаки. Важливою особливістю блокчейну є його здатність зберігати неспотворену історію всіх транзакцій, що дозволяє будь-якому користувачеві мережі перевірити історію операцій без посередників.

Завдяки використанню складних криптографічних методів та алгоритмів консенсусу, блокчейн унеможливує несанкціоноване внесення змін у дані. Це робить технологію надійним засобом для підтримки прозорості й довіри в комерційних і фінансових операціях.

Такі властивості блокчейну роблять його ідеальним для застосування в сферах, де потрібна висока ступінь захисту даних і прозорість операцій, наприклад, у фінансових послугах, ланцюгах постачання, інтелектуальній власності та багатьох інших [76].

Застосування технології блокчейн у фінансовій сфері забезпечує високу прозорість оброблення та обліку вихідних даних і первинної документації завдяки незмінності записів. Ця властивість блокчейну гарантує, що інформація залишається захищеною від несанкціонованих змін і маніпуляцій, значно знижуючи ризики пов'язані з помилками та фальсифікаціями. Через блокчейн кожна транзакція або документ забезпечений відслідковуваним і перевіреним походженням, що забезпечує високий рівень довіри та достовірності.

Таке рішення дозволяє не лише підвищити надійність даних для ухвалення рішень, а й забезпечує прозорість фінансових потоків, виявлення та усунення неефективностей в обліку та аудиті. Застосування блокчейну відкриває нові можливості для боротьби з податковими ухиленнями, забезпечуючи відслідковуваність фінансових транзакцій та їхню повну відповідність законодавчим нормам [68–70].

Технологія блокчейн має значний потенціал для забезпечення безпеки та конфіденційності даних клієнтів завдяки своїй децентралізованій структурі та використанню криптографічних методів. Використовуючи блокчейн для зберігання та оброблення клієнтських даних, компанії можуть значно знизити ризики пов'язані з несанкціонованим доступом і зловмисними змінами. Кожен блок даних є зашифрованим і поєднаним із попереднім блоком, створюючи ланцюг, який є майже неможливим для зміни без виявлення.

Це не лише запобігає можливим втратам інформації, а й забезпечує вищий рівень прозорості у відношенні до того, хто і коли здійснював доступ або зміни в даних. Клієнти зі свого боку можуть відчувати більшу впевненість у тому, що їхні відомості обробляються та зберігаються з найвищими стандартами безпеки, що може значно підвищити їхню лояльність і довіру до компанії.

Технологія блокчейн пропонує значні економічні переваги для облікових та аудиторських операцій завдяки своїм автоматизованим та ефективним можливостям. Використання блокчейну в бухгалтерському обліку та аудиті дозволяє значно знизити витрати на оброблення даних, забезпечувати точність фінансових записів і спростити доступ до історичних даних у режимі реального часу. Така автоматизація дозволяє бухгалтерам та аудиторам концентруватися

на аналізі та стратегічному плануванні замість рутинного введення даних та їх перевірки.

Завдяки блокчейну транзакції можуть бути записані негайно в реєстр, що є загальнодоступним і перевіреним, тим самим забезпечуючи незмінність і прозорість записів. Це значно спрощує процес аудиту, оскільки аудиторам більше не потрібно витратити час на збирання і перевірку даних із різних джерел. Вони можуть використовувати блокчейн для миттєвого доступу до верифікованих даних, що допомагає виявляти та виправляти невідповідності швидше та ефективніше.

Отже, блокчейн не лише підвищує ефективність фінансових операцій, а й сприяє підвищенню довіри та прозорості у фінансовій діяльності підприємств [71].

Використання блокчейну в сфері фінансового обліку та аудиту пропонує значні переваги для підвищення ефективності та прозорості компаній. За допомогою цієї технології можна зменшити операційні витрати, автоматизувати складні облікові процеси і забезпечити високий рівень конфіденційності та безпеки даних. Блокчейн дозволяє не лише спростити процеси збирання та перевірки фінансової інформації, а й значно поліпшити якість і доступність фінансових звітів, роблячи їх прозорішими та зрозумілішими для інвесторів, регуляторів і ширшого кола зацікавлених осіб.

Така відкритість і незмінність записів, яку забезпечує блокчейн, значно підвищує довіру стейкхолдерів до компанії. Інвестори та партнери можуть бути впевнені, що фінансова інформація надійна та не була змінена або сфальсифікована. Все це сприяє не лише оптимізації внутрішніх процесів компанії, а й зміцнює її репутацію на ринку.

З огляду на вищезазначене, впровадження блокчейн-технологій веде до зміцнення принципів відповідального управління й становить важливий крок у розвитку сучасних практик корпоративного управління, підвищуючи стандарти прозорості та ефективності бізнес-процесів.

Штучний інтелект (ШІ) і машинне навчання відіграють основну роль у сучасній економіці, допомагаючи підприємствам ставати більш ефективними та адаптивними до змінних умов ринку. Ці технології дозволяють компаніям не лише автоматизувати багато

процесів, а й набагато ефективніше обробляти великі обсяги даних, виявляти тенденції, прогнозувати результати та визначати потенційні ризики.

Використання ШІ для аналізу фінансової інформації може значно підвищити рівень транспарентності та об'єктивності фінансових звітів. Алгоритми машинного навчання можуть допомогти ідентифікувати аномалії та неправильності у фінансових записах, що зменшує можливість шахрайства чи фінансових маніпуляцій. Крім того, ШІ може допомагати в прогнозуванні майбутніх тенденцій і фінансових потреб, дозволяючи керівництву підприємств робити більш інформовані та своєчасні рішення.

Застосування штучного інтелекту і машинного навчання також може вдосконалити співпрацю між різними відділами компанії, оптимізувати управління ресурсами та підвищити загальну продуктивність і ефективність підприємства. Отже, інтеграція цих технологій стає важливою стратегією для забезпечення сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності в умовах глобалізації та швидких ринкових змін [72, 79].

Штучний інтелект (ШІ) і машинне навчання перетворюють сферу бізнесу, зокрема фінансовий сектор, надаючи компаніям інструменти для глибшого аналізу та кращого розуміння своїх операцій і ринку. Ці технології можуть автоматизувати складні процеси, значно скорочуючи час, необхідний для оброблення даних, і знижуючи ризик людських помилок.

Алгоритми ШІ здатні аналізувати великі обсяги даних для виявлення тенденцій і взаємозв'язків, які можуть бути непомітні для людського аналізу. Це дозволяє керівництву компанії робити обґрунтованіші рішення щодо інвестицій, управління ризиками та стратегічного планування. Машинне навчання може прогнозувати ринкові зміни, допомагаючи компаніям бути завжди на крок попереду конкурентів, адаптуючись до змін у реальному часі.

Додатково ШІ використовується для підвищення якості обслуговування клієнтів, зокрема через автоматизацію обслуговування клієнтів, персоналізацію взаємодії та швидкісний відгук на запити клієнтів. Це не лише покращує задоволеність клієнтів, а й оптимізує ресурси компанії, вивільняючи час співробітників для вирішення більш складних завдань.

Застосування штучного інтелекту та машинного навчання таким способом не лише підвищує оперативність і точність в бізнес-процесах, а й стає вирішальним фактором у підвищенні загальної конкурентоспроможності та інноваційної активності компаній [71, 77].

Машинне навчання та штучний інтелект революціонізують спосіб збирання, аналізу та використання даних у корпоративному секторі. Ці технології забезпечують глибший аналіз великих масивів даних, які часто є надто об'ємними та складними для традиційного оброблення. Використання алгоритмів ШІ дозволяє компаніям ефективно систематизувати й управляти даними, виявляти закономірності та тенденції, що до того ж збільшує точність прогнозів.

Такі здібності ШІ забезпечують компаніям важливу конкурентну перевагу. Вони можуть використовувати швидкий і точний аналіз для ухвалення обґрунтованих рішень, що зі свого боку підвищує їхню здатність адаптуватися до змін у ринкових умовах. Це не лише покращує внутрішню ефективність, а й допомагає в підтримці прозорості, оскільки алгоритми можуть забезпечувати зрозумілість і відстеженість фінансових потоків та операцій. Така прозорість важлива не лише для внутрішніх потреб управління, а й для звітності перед інвесторами, регуляторами та іншими зацікавленими сторонами.

Завдяки машинному навчанню компанії також здатні швидше реагувати на виклики та впроваджувати інновації, що підсилює їхню спроможність підтримувати стабільний розвиток і дотримання корпоративних і соціальних стандартів.

Штучний інтелект надає значні переваги в технічних процесах компанії, зокрема в підвищенні точності програмування та технічного обслуговування. Чат-боти та віртуальні помічники на основі ШІ забезпечують швидку та ефективну взаємодію з клієнтами, здатні обробляти велику кількість запитів одночасно і надавати персоналізовані відповіді на часті питання. Це не лише покращує сервісне обслуговування, а й сприяє підвищенню відкритості діяльності компанії.

Завдяки автоматизації обслуговування клієнтів за допомогою ШІ, компанії можуть забезпечити більш узгоджену комунікацію, скоротити час реакції на запити та покращити загальне враження споживачів від взаємодії з брендом. Такі системи також дозволяють

збирати та аналізувати відгуки клієнтів для подальшого вдосконалення продуктів і послуг.

Іншим важливим аспектом є те, що ці системи можуть вести докладний облік усіх взаємодій, які відбуваються, що забезпечує прозорість і можливість постійного моніторингу та аналізу взаємодій з клієнтами. Це створює додаткову цінність для стратегічного планування та впровадження змін, спрямованих на підвищення задоволеності та лояльності клієнтів.

Використання штучного інтелекту у фінансовій сфері дійсно не замінює фінансових аналітиків і спеціалістів, а надає їм потужні інструменти для підвищення ефективності та точності їхньої роботи. Штучний інтелект дозволяє автоматизувати рутинні та часомісткі задачі, такі як введення даних та їх першочерговий аналіз, що звільняє час спеціалістів для більш складних і стратегічних завдань.

Штучний інтелект також може ефективно аналізувати великі обсяги даних, виявляти тенденції та аномалії, які можуть бути не помітні для людини через обмеження її обчислювальних здібностей. Це дає можливість швидко реагувати на зміни у фінансових умовах, розробляти прогнози та оптимізувати фінансові стратегії, що значно знижує фінансові ризики.

Завдяки точності та швидкості оброблення даних ШІ, спеціалісти з фінансів можуть виявляти кореляції та залежності в економічних індикаторах, що робить фінансове планування більш надійним і обґрунтованим. Отже, вони можуть більш ефективно управляти ресурсами компанії, забезпечувати її стійкість і сприяти її зростанню.

Тому, хоча технології штучного інтелекту та машинного навчання не можуть повністю замінити людську інтуїцію та досвід, вони можуть значно покращити здатність компаній до адаптації, інновацій і конкурентоспроможності в швидко мінливому світі.

Разом із перевагами існують потенційні недоліки та ризики, асоційовані з використанням штучного інтелекту та машинного навчання у фінансовому секторі. Неправильно оброблені чи викривлені вхідні дані можуть призвести до неправильних висновків або помилкових рішень, що особливо критично в сферах, де потрібна висока точність, як фінанси та бухгалтерський облік.

Крім того, підключення систем штучного інтелекту до інтернету чи інших мереж збільшує ризики кібербезпеки. Витік

даних або хакерські атаки можуть не лише завдати шкоди репутації компанії, а й призвести до втрати конфіденційної інформації, що може мати далекосяжні фінансові та юридичні наслідки.

Крім того, існує етичний аспект використання ШІ. Важливо, щоб компанії розробили чіткі етичні межі для використання штучного інтелекту, забезпечували прозорість щодо того, як зібрані дані будуть використовуватися, та вживали відповідних заходів для захисту особистих даних користувачів і клієнтів.

Тому для мінімізації цих ризиків і підвищення довіри до систем, що базуються на ШІ, компанії повинні не лише інвестувати у вдосконалення технологій, а й у посилення кібербезпеки, тренінги для співробітників та розробку внутрішніх процедур для контролю та аудиту штучного інтелекту.

Однією з основних проблем, пов'язаних із застосуванням штучного інтелекту, є його «чорний ящик» – аспект, коли процеси ухвалення рішень не є прозорими і зрозумілими для користувачів. Це може створити складності в аудиті та верифікації результатів, особливо у сферах, де вимагається висока ступінь довіри та відповідальності, як у фінансових послугах.

Одним із рішень є розвиток та імплементація концепції «пояснювального ШІ» (Explainable AI, XAI). XAI прагне створити моделі штучного інтелекту, які не лише ефективні, а й можуть надати зрозумілі та інтуїтивно поясненні висновки користувачам. Це містить:

- розробку моделей із вбудованими засобами пояснення: Наприклад, алгоритми можуть містити компоненти, які виділяють, які саме вхідні дані найбільше вплинули на висновок;

- створення інтерфейсів користувача, які демонструють не лише результати, а й пояснення того, як цей результат був одержаний;

- регулярне навчання та аудити моделей ШІ з метою виявлення та корекції потенційних викривлень чи помилок.

Такий підхід може зміцнити довіру стейкхолдерів до алгоритмів штучного інтелекту та забезпечити більшу відкритість і прозорість у діяльності компаній, які використовують ці технології.

Тому ретельний захист даних та їхній аналіз є критично важливими для забезпечення безпеки та ефективності використання штучного інтелекту (ШІ) та машинного навчання.

Використання хмарних технологій у фінансовій сфері відкриває нові можливості для підвищення прозорості й безпеки даних. Ці технології дозволяють централізувати зберігання даних, що спрощує доступ до фінансової інформації, її оброблення та аналіз. Ось декілька основних переваг хмарних технологій у фінансовій діяльності:

- масштабованість і гнучкість. Хмарні рішення дозволяють легко масштабувати ресурси відповідно до потреб підприємства, а також швидко адаптуватися до змін у фінансових операціях;

- доступність даних. Хмарні платформи забезпечують безперервний доступ до даних із будь-якої точки світу, що є особливо важливим для компаній із філіями в різних країнах або для дистанційної роботи;

- захист і відновлення даних. Хмарні сервіси зазвичай пропонують розширені можливості для захисту даних, враховуючи шифрування, резервне копіювання й катастрофічне відновлення, що знижує ризики втрати даних;

- спрощення аудиту та контролю. Хмарні системи можуть автоматично вести логи та записи всіх транзакцій і змін, що полегшує аудит і контроль за дотриманням внутрішніх і зовнішніх регуляцій;

- економічна ефективність. Зменшення потреби у фізичних серверах та IT-інфраструктурі знижує витрати на утримання та оновлення обладнання.

Ці переваги роблять хмарні технології атрактивним варіантом для компаній, які прагнуть до оптимізації своєї фінансової діяльності, забезпечення високої прозорості та зниження операційних ризиків.

Ризики кібербезпеки є значним викликом для підприємств, що інтегрують інформаційні технології у свою фінансову діяльність. Ці ризики містять не лише загрози конфіденційності даних, а й потенційні збої в системах, що можуть призвести до зупинення роботи підприємства. Для мінімізації цих ризиків підприємства можуть вжити такі заходи:

- регулярні аудити та випробування на проникнення: Регулярний аудит систем і проведення тестів на проникнення можуть виявити потенційні вразливості в IT-інфраструктурі, перш ніж зловмисники зможуть їх використати;

– шифрування даних. Використання сучасних методів шифрування для зберігання та передавання даних забезпечує їх захист від несанкціонованого доступу;

– множинна аутентифікація. Запровадження багатофакторної аутентифікації для доступу до корпоративних систем знижує ризики несанкціонованого доступу;

– використання хмарних послуг із високим рівнем безпеки. Вибір провайдерів хмарних послуг, які мають сильні заходи безпеки і дотримуються відповідних стандартів, може значно зменшити ризики;

– постійне оновлення та підтримка. Оновлення програмного забезпечення й операційних систем забезпечує захист від відомих загроз і вразливостей;

– навчання співробітників. Регулярне навчання співробітників кібербезпеці допоможе їм розпізнавати спроби фішингу, соціальної інженерії та інші способи несанкціонованого доступу;

– розроблення плану реагування на інциденти. План реагування на інциденти дозволяє швидко реагувати на кібератаки, мінімізуючи їх вплив на діяльність підприємства.

За допомогою цих заходів підприємства можуть забезпечити не лише захист своїх систем, а й підтримувати довіру клієнтів і партнерів, показуючи відданість забезпеченню безпеки та прозорості своєї діяльності [80, 81].

Встановлення ефективних запобіжних заходів кібербезпеки є важливим для організацій, що прагнуть захистити конфіденційну інформацію та уникнути втручань у роботу систем через вірусні атаки. Використання технологій кібербезпеки, таких як маскування даних і брандмауери, допомагає забезпечити, що лише авторизовані користувачі мають доступ до важливої інформації. Одночасно навчання персоналу про важливість кібербезпеки та адекватні методи захисту інформації може значно підвищити рівень загальної безпеки організації.

Використання сучасних технологій приводить до того, що підприємства можуть значно покращити якість своєї фінансової звітності та загальну прозорість діяльності. Впровадження автоматизації та застосування інструментів штучного інтелекту поліпшує точність фінансових даних і дозволяє швидше реагувати на зміни в бізнес-процесах. Хмарні технології надають підприємствам

можливість забезпечити безпечне зберігання даних і спрощують доступ до них із будь-якої точки світу, що є важливим для глобалізованих компаній. Блокчейн забезпечує додатковий рівень безпеки завдяки децентралізованому зберіганню даних, яке ускладнює їхнє маніпулювання. Нарешті, технології кібербезпеки допомагають захистити чутливі фінансові дані від несанкціонованого доступу або атак хакерів, забезпечуючи довіру стейкхолдерів до прозорості бізнес-операцій компанії.

ВИСНОВКИ

У сфері корпоративного управління значна увага приділяється забезпеченню транспарентності діяльності компаній. Прозоре розкриття корпоративної інформації є критичним для стейкхолдерів, які покладаються на достовірність і своєчасність даних для ухвалення обґрунтованих рішень. У цьому контексті фінансова звітність стає основним інструментом інформування, дозволяючи стейкхолдерам оцінювати фінансове становище й перспективи розвитку компанії. Для гарантування точності фінансової інформації компанії використовують аудит, який містить як зовнішні, так і внутрішні перевірки, спрямовані на ідентифікацію та коригування можливих помилок або недоліків у фінансовій звітності та управлінських процесах.

За результатами бібліометричного аналізу публікацій, проведеного у базі даних Scopus за допомогою програмного забезпечення VOSviewer, виявлено, що поняття «транспарентність фінансової звітності» тісно пов'язане не лише з економічними аспектами, а й взаємодіє з соціальними та політичними факторами. Це демонструє, що прозорість діяльності компаній істотно залежить від людських інтересів і взаємодії зі споживачами достовірної інформації. Виявлений зв'язок із політичною термінологією підкреслює важливу роль держави та нормативно-правових регуляцій у формуванні умов для чесної фінансової звітності, що в свою чергу впливає на ефективність корпоративного управління та розвиток прозорих бізнес-практик.

Розвиток національної моделі корпоративного управління, яка інтегрує передові практики прозорості та відкритості, стає основним аспектом для досягнення відповідності міжнародним стандартам і нормам. Такий підхід не лише покращує імідж і привабливість компаній на міжнародному рівні для інвесторів і бізнес-партнерів, а й сприяє ефективній інтеграції національної економіки в глобальний ринок. Відданість принципам прозорого корпоративного управління не лише відображає високі стандарти ведення бізнесу, а й відкриває широкі можливості для розвитку та зростання на міжнародній арені.

Транспарентність у корпоративних фінансах перетворюється не просто на етичний стандарт, а на стратегічну вимогу для компаній, які прагнуть привабити інвестиції та знизити вартість капіталу.

Відкритість фінансової інформації створює міцну основу для довіри з боку інвесторів і кредиторів, що сприяє підвищенню інвестиційної привабливості та покращанню кредитного рейтингу компанії. Отже, підприємства, що практикують високу прозорість, забезпечують собі більш стабільне фінансове положення та ефективніше конкурують на ринку.

Під час впровадження заходів для підвищення прозорості фінансової звітності критично важливо зважити на потенційні ризики та можливі переваги. Для мінімізації ризиків важливо вжити надійні заходи безпеки, що містять підвищений захист від кібератак, ефективний контроль доступу до інформації, а також організувати навчання для персоналу з особливим акцентом на важливості захисту конфіденційних даних.

Проблеми, пов'язані з досягненням транспарентності в діяльності, можуть здатися важкими для подолання, проте водночас вони створюють унікальні можливості для компаній. Вони відкривають шлях до радикального покращання бізнес-моделей, зміцнення відносин довіри з клієнтами та інвесторами, а також до активного впровадження принципів сталого розвитку. Ті організації, які успішно адаптуються до вимог прозорості, не лише збережуть своє становище на ринку, а й зможуть значно підвищити свою конкурентоспроможність і успішність у глобальному бізнес-середовищі, що постійно змінюється.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Словник UA. Портал української мови та культури. URL: <https://slovnyk.ua/index.php>.
2. Халіна В. Ю., Сироватський О. А. Транспарентність діяльності будівельного підприємства як детермінант довіри стейкхолдерів. *Економічний простір*. 2020. № 156. С. 166–170.
3. Кузіна Р. В. Транспарентність корпоративної звітності як основа її формування. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. № 12. С. 193–197.
4. Крет О. В. Інституалізація транспарентності державної влади: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. політ. наук: спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси». Чернівці. 2010. 20 с.
5. Ляхович О. О., Скаковська С. С., Кречко М. Ю. Сутнісна характеристика транспарентної діяльності підприємства: переваги та недоліки. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2022. № 25 (53). С. 31–38.
6. Дерій Ж. В. Транспарентність інноваційної діяльності як необхідна умова існування та розвитку харчової промисловості України. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2016. № 1 (2). С. 264–267.
7. Ігумнов В. М. Основні напрямки дослідження транспарентності. *Міжнародний бухгалтерський облік*. 2011. № 41 (191). С. 47–53.
8. Пашковська М. Поняття транспарентності в сучасній науці «Державне управління». *Ефективність державного управління*. Збірник наукових праць. 2013. № 34. С. 135–143.
9. Богущка Л. Реалізація принципів транспарентності суб'єктами господарювання. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2017. № 4. С. 149–158.
10. Зачосова Н. В., Куценко Д. М. Інформаційна транспарентність як фактор впливу на процес управління економічною безпекою фінансових посередників. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/38595/1/60-62.pdf>.
11. Школьник І., Дзюба В. Транспарентність фінансової діяльності корпоративних підприємств. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-36>.

12. Білоцька І. А. Транспарентність корпоративного сектору як передумова результативності бізнесу в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 5–6. С. 54–58. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.5-6.54.

13. Ляхович О. О., Оплачко І. О. Економічна безпека та транспарентність підприємств в умовах цифровізації. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. 2021. Вип. 2. С. 100–111. URL: <https://doi.org/10.31713/ve2202110>.

14. Рубанов П. М. Сутність та значення транспарентності для діяльності фінансових посередників в сучасних умовах. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Економічні науки*. 2014. № 9 (7). С. 189–193. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_09/368.pdf.

15. Salvi A., Petruzzella F., Raimo N., Vitolla F. Transparency in the digitalization choices and the cost of equity capital. *Qualitative research in Financial Markets*. 2023. Vol. 15 (4). P. 630–646.

16. Suddaby R., Panwar R. On the Complexity of Managing Transparency. *California Management Review*. 2022. Vol. 65 (1). P. 5–18.

17. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

18. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.

19. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996–XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

20. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, МСФЗ для МСП, включаючи МСБО та тлумачення КТМФЗ, ПКТ) від 2.03.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text.

21. Чижевська Л. В., Корецька Ю. І., Паламарчук А. С., Транспарентність фінансової звітності, складеної за МСФЗ, як інструмент антикорупційної діяльності в Україні. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2019. № 1. С. 110–115.

22. Візіренко С. В., Незнамова, А. М. Транспарентність фінансової звітності як запорука інформаційного забезпечення

стейкхолдерів. *Сталий розвиток економіки*. 2019. № (45). С. 136–141. URL: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/99/96>.

23. The Role of Financial Reporting Standards in Corporate Transparency and Accountability. *IRISCARBON*. 2023. URL: <https://www.iriscarbon.com/the-role-of-financial-reporting-standards-in-corporate-transparency-and-accountability/>.

24. Про акціонерні товариства: Закон України від 27 липня 2022 року № 2465-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n169>.

25. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки. Закон України від 23 лютого 2006 року № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>.

26. Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів, а також особами, які надають забезпечення за такими цінними паперами. Затверджено Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку 06 червня 2023 року № 608. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1307-23#Text>.

27. Про затвердження Принципів корпоративного управління. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Рішення від 22.07.2014. № 955. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr955863-14#Text>.

28. Про компанію. URL: <https://www.kernel.ua/ua/about/>.

29. Інвесторам. URL: <https://www.kernel.ua/investor-relations/>.

30. Сталий розвиток. URL: <https://www.kernel.ua/ua/sustainable-development/>.

31. Про компанію. URL: <https://mhp.com.ua/uk/pro-kompaniiu>.

32. Financial Reports. URL: <https://mhp.com.ua/en/mhp-se/financial-reports>.

33. МНП KYC/CDD Procedure. URL: <https://mhp.com.ua/uk/Corporate-Ethics-and-Compliance-ua/mhp-kyc-cdd-procedure>.

34. Кодекс етичної поведінки. URL: <https://api.next.mhp.com.ua/images/512bd/51d31/f494b1c2ee74ca.pdf>.

35. Процедури та політики МХП щодо співпраці з громадами. URL: <https://mhp.com.ua/uk/protsedury-ta-polityky-mkhp-shchodo-spivpratsi-z-gromadamu>.

36. Корпоративне управління. URL: <https://astartaholding.com/korporatyvne-upravlinnya/>.
37. Investor Relations. URL: <https://astartaholding.com/investor-relations/>.
38. Сталий розвиток. URL: <https://astartaholding.com/stalyj-rozvytok/>.
39. Про компанію. URL: <https://farmak.ua/about/>.
40. Принципи сталого розвитку «Фармак». URL: <https://farmak.ua/sustainability/>.
41. Про компанію. URL: <https://www.centrenergo.com/about/>.
42. Інформація для акціонерів та стейкхолдерів. URL: <https://www.centrenergo.com/about/>.
43. Протидія корупції. URL: <https://www.centrenergo.com/anti-corruption/>.
44. Welcome to Salesforce. Investor Relations. URL: <https://investor.salesforce.com/overview/default.aspx>.
45. Sustainability Reporting Centre. URL: <https://www.unilever.com/planet-and-society/sustainability-reporting-centre/>.
46. Відносини з інвесторами. URL: <https://www.sap.com/investors/en.html>.
47. Reports. URL: <https://www.lego.com/en-us/aboutus/lego-group/policies-and-reporting/reports#section-3>.
48. Потриваєва Н. В., Кореновська Т. О. Транспарентність як забезпечення повноти висвітлення інформації у фінансовій звітності. Глобальні та національні проблеми економіки. Електронне наукове фахове видання. 2015. Вип. 8. С. 1169–1171. URL: <http://global-national.in.ua/archive/8-2015/245.pdf>.
49. Макарович В. К., Вигівська І. М. Транспарентність фінансової звітності в умовах застосування МСФЗ. *Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Економіка*. 2016. Вип. 2 (48). С. 326–330.
50. Костирко Р. О., Замай О. О. Вартісно-орієнтована звітність як інструмент транспарентності фінансового та управлінського обліку. *Економіка та держава*. 2022. № 5. С. 50–55. DOI: 10.32702/2306-6806.2022.5.50.

51. Anderson K. Does transparency benefit or harm your company? *Greenly*. 2023. URL: <https://greenly.earth/en-us/blog/company-guide/does-transparency-benefit-or-harm-your-company#anchor-14>.

52. Chen J. Transparency: definition, how it works in finance, and example. *Investopedia*. 2021. URL: <https://www.investopedia.com/terms/t/transparency.asp>.

53. Халіна В. Ю., Абеленцев Є. В. Транспарентність діяльності підприємства як елемент нової бізнес-моделі. *International Scientific Journal "Internauka"*. 2023. № 11. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2023-16>.

54. Dublino J. (2023, November 6). How to instill more transparency in your business. *Business.com*. <https://www.business.com/articles/transparency-in-business/>.

55. Damini Maximizing Transparency: A Look at Financial Reporting. *Deskera*. URL: <https://www.deskera.com/blog/maximizing-transparency-financial-reporting-insights/#benefits-of-transparent-financial-disclosure>.

56. Maloney D. Transparency in business: the next wave in company evolution. *Slack*. 2019. URL: <https://slack.com/blog/collaboration/transparency-in-business-company-evolution>.

57. Labouret G. Risks and benefits of transparency in Project and Portfolio Management. *LinkedIn*. 2023. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/risks-benefits-transparency-project-portfolio-gilles-labouret>.

58. Калабухова С., Токарева Т. Транспарентність облікової інформації. Економічний аналіз. 2022. № 4. С. 186–197. URL: <https://doi.org/10.35774/econa2022.04.186>.

59. Офіційний сайт АТ «Укрпошта». URL : <https://www.ukrposhta.ua/ua>.

60. Офіційний сайт ДП «Український державний центр радіочастот». URL : <https://www.ucrf.gov.ua/>.

61. Офіційний сайт ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця». URL : <https://darnytsia.ua/>.

62. Саприкіна М., Хонц Е., Окунів О. Індекс ESG прозорості компаній України. URL: https://cgpa.com.ua/wp-content/uploads/2022/02/Transp_indes_2020-FULL_ua_web.pdf.

63. Authorization Approval Processes. *FasterCapital*. URL: <https://fastercapital.com/keyword/authorization-approval-processes.html>.

64. Комарова К., Ковальчук Н. Ключові принципи забезпечення прозорості в діяльності органів місцевого самоврядування. *Аспекти публічного управління*. 2021. № 9 С. 28–34. URL: <https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/view/864/841>.

65. Макарович В. К., Вигівська І. М. Прозорість фінансової звітності в умовах застосування МСФЗ. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2016. № 2. С. 326–330.

66. Бабінська С. Я. Ведення бухгалтерського обліку в умовах впровадження сучасних інформаційних технологій. *Економіка та суспільство*. 2021. № 26. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/323/309>.

67. Чухно Р. Ю. Прозорість фінансових відносин як інструмент забезпечення ефективної діяльності підприємств. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. № 8. DOI: 10.54929/2786-5738-2023-8-08-02. <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-8-08-02>.

68. Слобода Л. Я., Сенькович Ю. А. Розвиток та імплементація технології блокчейн у проведенні розрахунків фінансових установ. *Економіка та управління національним господарством*. 2018. № 2. С. 40–47.

69. Шишкова Н. Л. Перспективи впровадження блокчейну в бухгалтерському обліку. *Облік і фінанси*. 2018. № 2. С. 61–68.

70. Попівняк Ю. М. Технологія блокчейн у бухгалтерському обліку й аудиті: сучасний стан, можливості та перспективи застосування. *Економіка, управління та адміністрування*. 2019. № 3 (89). С. 137–144.

71. Старенька О. М. Стан використання сучасних інформаційних технологій для бухгалтерського обліку на підприємствах. *Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць*. Одеса : Одеський національний економічний університет. 2022. № 1–2 (80–81). С. 61–75. URL: <http://vsed.oneu.edu.ua/collections/2022/80-81/pdf/61-75.pdf>.

72. Захаркіна Л., Бойко А., Небаба Н., Чумаченко О., Шевченко В. Цифрові технології в системі забезпечення прозорості корпоративних фінансів. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2023. № 4. С. 298–304. URL:

<http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2023/12/320-44.pdf>.

73. Кирич Н., Юрик Н., Шведа Н. Конкурентні переваги як основа успішної стратегії розвитку організації. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2021. № 2 (25). С. 334–344.

74. Yahaya Onipe. The role of information technology in ensuring accountability and transparency in public financing management. *Journal of Accounting*. 2022. № 2. P. 200-208. URL: https://www.researchgate.net/publication/358770116_The_role_of_information_technology_in_ensuring_accountability_and_transparency_in_public_financing_management.

75. Ibragimov D. The role of modern information technologies in the fight against corruption. *Lund University*. URL: <https://centralasianlaw.blogg.lu.se/the-role-of-modern-information-technologies-in-the-fight-against-corruption/>.

76. How Blockchain Ensures Security and Immutability of Data. *Medium*. 2024. URL: <https://skillfloor.medium.com/how-blockchain-ensures-security-and-immutability-of-data-731749ffe389>.

77. Пілевич Д. С. Трансформація системи бухгалтерського обліку в умовах розвитку цифрових технологій. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № (23). С. 149–157. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/224553/224782>.

78. Решетова Г. І. Електронне урядування як складова інформаційно-комунікаційної системи забезпечення сталого розвитку. *Public Administration and Regional Development*. 2022. С. 1141–1162.

79. Фоміна О. О., Трохимчук В. В., Бугаєнко О. В. Фінансова прозорість підприємств України як показник соціальної відповідальності бізнесу. *Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського*. 2016. № 64. С. 145–154.

80. Kuzmenko H., Zakharkina L., Tranchenko O., Galenko O., Chuba N., Petrenko N., Kravchenko V. *Implementation of information technologies in the international accounting system of fuel and energy sector enterprises*. E3S Web of Conferences. 2023. 408. DOI: 10.1051/e3sconf/202340801022. https://www.e3s-conferences.org/articles/e3sconf/pdf/2023/45/e3sconf_iscmee2023_01022.pdf.

81. Чухно Р. Ю., Голик А. О., Бардакова В. В. Чинник фінансової прозорості у вартісно-орієнтованому управлінні бізнесом. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. 10. DOI: 10.54929/2786-5738-2023-10-08-03. <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-10-08-03>.

82. Білошапка В. Цифрова прозорість підприємств: можливості та виклики. Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (27–29 травня 2024) / за заг. ред.: Л. Л. Гриценко, І. В. Тютюнник. Суми : Сумський державний університет, 2024.

ДОДАТОК А

Фінансова звітність підприємств

Таблиця А.1 – Актив АТ «Укрпошта» на 31 грудня 2018–2023 років

Актив	Рік					2023
	2018	2019	2020	2021	2022	
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи	28 401	25 037	18 695	55 518	115 895	123 622
первісна вартість	119 062	119 590	115 114	150 078	143 589	153 625
накопичена амортизація	90 661	94 553	96 419	94 560	27 694	30 003
Незавершені капітальні інвестиції	91 102	38 416	65 889	320 864	295 454	324 447
Основні засоби:	3 426 853	3 305 771	3 410 581	3 830 957	3 870 901	4 041 107
первісна вартість	4 929 163	5 066 378	5 401 367	6 160 904	6 847 341	7 521 947
Зношення	1 502 310	1 760 607	1 990 786	2 329 947	2 976 440	3 480 840
Інвестиційна нерухомість:	14 937	187 724	117 377	100 693	68 961	65 522
первісна вартість	14 937	187 724	120 829	107 386	79 104	78 166
Зношення	0	0	3 452	6 693	10 143	12 644
інші фінансові інвестиції	13 372	13 816	17 925	19 078	12 579	13 418
Довгострокова дебіторська заборгованість	466	288	209	196	180	166
Відстрочені податкові активи	0	0	0	0	87 652	255 571
Разом за розділом I	357 131	3 571 052	3 630 676	4 327 306	4 451 622	4 823 853
II. Оборотні активи						
Запаси	235 837	195 381	225 554	293 899	564 624	455 388
Виробничі запаси	159 774	123 546	161 138	231 750	348 417	331 631
Незавершене виробництво	1 081	2 606	4 170	11	0	
Готова продукція	7 064	8 422	11 518	0	0	
Товари	67 918	60 807	48 728	62 138	216 207	123 757
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	215 543	275 050	335 516	401 152	325 063	555 585
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	22 402	19 097	24 818	35 830	74 177	150 544
з бюджетом	14 720	10 143	17 207	8 942	9 193	8 481
з нарахованих доходів	5 453	8 335	8 785	8 686	19 958	7 802
Інша поточна дебіторська заборгованість	142 822	126 678	97 356	155 828	114 114	130 809
Поточні фінансові інвестиції	0	0	195 095	1 509 233	585 098	
Гроші та їх еквіваленти	1 846 931	3 675 137	5 246 112	3 893 395	3 132 038	5 233 842
Готівка	169 106	210 346	493 831	119 329	339 238	118 937
Рахунки в банках	1 677 825	3 464 791	4 752 281	3 774 066	2 792 800	5 114 905
Інші оборотні активи	26 715	26 482	29 695	57 720	68 977	76 110
Разом за розділом II	2 510 423	4 336 303	6 180 138	6 364 685	4 893 242	6 618 561
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0	98 659	75 643	73 819	60 539
Баланс	6 085 554	7 907 355	9 909 473	10 767 634	9 418 683	11 502 953

Продовження додатка А

Таблиця А.2 – Пасив АТ «Укрпошта» на 31 грудня 2018–2023 років

Пасив	Рік					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	6 518 597	6 518 597	6 518 597	6 518 597	6 518 597	6 518 597
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	998 420	1 287 116	1 321 490	1 413 330	155 241	(641 120)
Неоплачений капітал	(0)	(0)	(0)	(5 254 038)	(5 254 038)	(5 254 038)
Разом за розділом I	2 262 979	2 551 675	2 586 049	2 677 889	1 419 800	623 439
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Відстрочені податкові зобов'язання	119 306	208 119	201 646	189 105	0	0
Довгострокові кредити банків	0	0	65 878	612 878	863 115	795 276
Інші довгострокові зобов'язання	72 155	196 745	343 910	318 515	266 211	451 034
Разом за розділом II	191 461	404 864	611 434	1 120 498	1 129 326	1 246 310
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Короткострокові кредити банків	112 627	41 939	264 395	7 0011	3 381	919 501
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	65 993	98 902	168 707	274 500	431 583	485 913
за товари, роботи, послуги	633 767	541 110	1 103 112	1 733 721	2 778 229	3 498 755
за розрахунками з бюджетом	79 517	94 574	99 315	137 553	72 700	96 248
зокрема з податку на прибуток	35	124	0	22 028	0	0
за розрахунками зі страхування	36 285	49 526	55 484	84 806	55 209	47 310
за розрахунками з оплати праці	154 033	179 259	205 345	250 279	202 725	185 917
за одержаними авансами	74 065	50 972	259 671	191 403	213 236	172 698
за розрахунками з учасниками	0	121 607	49 477	55 075	0	0
Поточні забезпечення	330 188	424 173	502 007	614 309	619 143	
Доходи майбутніх періодів	369 955	401 630	413 663	499 055	319 253	344 135
Інші поточні зобов'язання	1 774 684	2 947 124	3 590 814	3 058 535	2 174 098	3 882 727
Разом за розділом III	3 631 114	4 950 816	6 711 990	6 969 247	6 869 557	9 633 204
Баланс	6 085 554	7 907 355	9 909 473	10 767 634	9 418 683	11 502 953

Продовження додатка А

Таблиця А.3 – Звіт про фінансовий результат АТ «Укрпошта» на 31 грудня 2018–2023 років

Стаття	Рік					2023
	2018	2019	2020	2021	2022	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	6 814 368	7 777 843	9 182 437	11 181 868	10 323 419	11 581 111
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	(6 276 651)	(6 596 957)	(7 774 565)	(9 536 425)	(9 926 858)	(106 566 528)
Валовий: прибуток	537 717	1 180 886	1 407 872	1 645 443	396 561	924 583
Інші операційні доходи	47 097	747 012	261 678	309 471	179 762	305 082
Адміністративні витрати	(967 144)	(1 014 143)	(1 136 999)	(1 324 050)	(1 148 387)	(1 429 681)
Витрати на збут	(180 418)	(188 026)	(21 136)	(259 349)	(207 900)	(281 252)
Інші операційні витрати	(120 913)	(200 796)	(135 574)	(170 034)	(411 903)	(379 926)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	0	524 933	185 610	201 481	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	(683 661)	(0)	(0)	(0)	(1 191 867)	(860 994)
Інші фінансові доходи	154 474	91 419	94 517	104 904	140 419	127 266
Інші доходи	1 309	2 579	68 959	91 705	126 412	99 216
Фінансові витрати	(104 386)	(74 048)	(96 313)	(114 569)	(115 054)	(177 920)
Інші витрати	(19 610)	(45 670)	(45 477)	(45 575)	(493 072)	(151 881)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	0	499 213	207 296	237 946	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	(651 874)	(0)	(0)	(0)	(1 533 162)	(964 280)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	116 094	-93 856	-42 373	-54 364	275 073	167 919
Чистий фінансовий результат: прибуток	0	405 357	164 923	183 582	0	0
Чистий фінансовий результат: збиток	(535 780)	(0)	(0)	(0)	(1 258 089)	(796 361)

ДОДАТОК Б

Таблиця Б.1 – Актив ДП «Український державний центр радіочастот»
на 31 грудня 2018–2023 років

Актив	Рік					2023
	2018	2019	2020	2021	2022	
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи	206 469	216 814	251 645	262 017	236 049	253 377
первісна вартість	308 094	388 006	394 334	441 654	451 122	524 884
накопичена амортизація	101 625	126 192	142 689	179 637	215 073	271 507
Незавершені капітальні інвестиції	167 719	102 758	116 320	71 292	165 153	281 035
Основні засоби	855 102	955 617	883 720	965 510	844 350	913 757
первісна вартість	896 194	1 115 372	1 161 477	1 362 946	1 411 365	1 057 343
Зношення	41 092	159 755	277 757	397 436	567 015	143 586
Довгострокова дебіторська заборгованість	4 180	3 456	2 213	2 547	1 604	975
Інші необоротні активи		171	82	187	291	217
Разом за розділом I	1 233 470	1 323 816	1253980	1 301 553	1 247 447	1 449 361
II. Оборотні активи						
Запаси	12 505	19 013	25690	29 800	72 096	20 795
Виробничі запаси	12 505	19 013	25690	29 800	65 168	20 795
Незавершене виробництво					6 928	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	46 832	57 016	91082	67 122	78 846	94 371
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	2 146	2 244	1542	804	601 122	4 042
з бюджетом	14 888	14 841	35149	2 371	14 597	24 022
зокрема з податку на прибуток	6 135	14 686	11477	875	6 329	7 264
Інша поточна дебіторська заборгованість	7 494	4 613	4372	4 715	3 716	2 714
Поточні фінансові інвестиції						
Гроші та їх еквіваленти	154 974	34 301	76888	99 901	422 803	112 671
Витрати майбутніх періодів			2736	1 379	5 988	1 677
Інші оборотні активи	9 104	3 100	2291	1 501	11 706	3 749
Разом за розділом II	247 943	135 128	209750	207 593	1 210 874	264 041
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття		34	34	29	29	29
Баланс	1 481 431	1 458 978	1463764	1 509 175	2 458 350	1 713 431

Продовження додатка Б

Таблиця Б.2 – Пасив ДП «Український державний центр радіочастот» на 31 грудня 2018–2023 років

Пасив	Рік					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	10 725	10 725	10 725	10 725	10 725	10 725
Капітал у дооцінках	400 077	354 864	305 071	261 047	207 574	221 165
Додатковий капітал	149 703	149 972	151 097	151 097	151 097	151 097
Резервний капітал	819 758	833 664	834 900	890 389	953 033	1 044 216
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	(39 122)	(53 847)	10 542	14 145	7 865	8 973
Усього за розділом I	1 341 141	1 295 378	1 312 335	1 327 403	1 330 294	1 436 176
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Відстрочені податкові зобов'язання	79 109	75 584	64 832	55 180	43 523	42 303
Довгострокові забезпечення	11 433	18 605	13 068	18 839	20 851	29 384
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	11 433	18 605	13 068	18 893	20 851	29 384
Інші довгострокові зобов'язання		2 863	3 073	1 124	1 414	738
Разом за розділом II	90 542	97 052	80 973	75 143	65 788	72 425
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями		2 104	2 392	37 193	969	831
за товари, роботи, послуги	11 101	1 913	12 796	9 444	9 745	29 899
за розрахунками з бюджетом	2 988	1 614	2 362	3 170	2 780	2 467
зокрема з податку на прибуток				793		
за розрахунками зі страхування	1 041	820	1 518	1 684	1 648	1 681
за розрахунками з оплати праці	2 911	4 113	4 688	5 612	5 739	6 091
за одержаними авансами				682	978 821	737
за розрахунками з учасниками		15 805		2 303		
Поточні забезпечення	31 370	36 279	43 811	45 621	62 145	63 165
Інші поточні зобов'язання	319	78 201 019		920	421	905
Разом за розділом III	49 730	66 584	70 456	106 629	1 062 268	204 830
Баланс	1 481 413	1 458 978	1 463 764	1 509 175	2 458 350	1 713 430

Продовження додатка Б

Таблиця Б.3 – Звіт про фінансовий результати ДП «Український державний центр радіочастот» на 31 грудня 2018–2023 років

Стаття	Рік					2023
	2018	2019	2020	2021	2022	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	608 671	653 382	704 670	756 756	936 724	2 021 544
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	360 985	463 877	484 019	517 494	669 479	1 631 759
Валовий: прибуток	247 686	189 505	220 651	239 262	267 245	389 785
Інші операційні доходи	9 118	4 953	6 405	6 388	13 671	52 518
Адміністративні витрати	80 061	95 968	90 449	98 869	103 175	116 573
Інші операційні витрати	90 094	86 782	98 065	84 129	105 435	160 823
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	86 649	11 708	38 542	62 652	72 306	164 907
Інші фінансові доходи		959	1 435		958	563
Інші доходи	318	15	1 313	310	1 338	6 379
Фінансові витрати	2 067	3 545	3 613	4 587	6 269	4 141
Інші витрати			87	219	18 941	86 314
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	84 963	9 050	37 677	58 156	49 392	81 394
Витрати (дохід) із податку на прибуток	18 825	7 377	17 798	20 204	21 792	31 784
Чистий фінансовий результат: прибуток	66 138	1 673	19 879	37 952	27 600	49 610
Чистий фінансовий результат: збиток						

ДОДАТОК В

Таблиця В.1 – Актив ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» на 31 грудня 2018–2023 років

Актив	Рік					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи	62 303	74493	151 763	185 693	459 400	264 675
первісна вартість	113 916	151078	250 622	308 696	649 281	649 004
накопичена амортизація	51 613	76585	98 859	123 003	189 881	384 329
Основні засоби	608 214	630408	688 320	848 287	934 268	948 328
первісна вартість	1 365 337	1468262	1 620 599	1 870 404	2 062 535	2195 982
Зношення	757 123	837854	932 279	1022 117	1 128 267	124 754
Інвестиційна нерухомість	4 014					
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1350 137	356733	464 395	566 702	647 587	1 248 696
інші фінансові інвестиції	765	765	9 989	9 989	9 989	9 989
Довгострокова дебіторська заборгованість	8					
Інші необоротні активи			25 785	7 417	6 835	27 631
Відстрочені податкові активи		1336	6 650	3 650		13 175
Разом за розділом I	2025441	1063735	1 346 902	1 621 738	2 058 079	2 512 494
II. Оборотні активи						
Запаси	532 345	581 168	575 593	676 194	1 036 078	974 022
Виробничі запаси	311 116	320 149	353 150	396 467	641 405	576 987
Незавершене виробництво	48 588	19 224	24 464	28 415	10 846	18 880
Готова продукція	172 460	239 786	191 819	231 221	353 972	327 436
Товари	181	2 009	6 160	20 091	29 855	50 719
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	993 066	1 368 503	1 312 871	1 740 797	1 739 460	2 492 779
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	54 573	63 864	329 887	111 021	126 638	170 301
з бюджетом	23 142	9 363	31 968	46 201	11 241	21 210
зокрема з податку на прибуток						
з нарахованих доходів	1 320	819	899	22 998	113 661	26 775
Інша поточна дебіторська заборгованість	127 684	104 946	137 393	548 908	290 140	174 395
Поточні фінансові інвестиції	111 517		2 992			
Гроші та їх еквіваленти	212 429	257 797	565 434	217 271	110 700	192 840
Готівка	6	3	1	1	1	1
Рахунки в банках	212 423	257 794	565 433	217 270	110 699	192 839
Інші оборотні активи	314	917	2 916	4 898	6 961	9 909
Разом за розділом II	2 056 390	2 387 431	2 959 953	3 368 288	3 434 879	4062 231
Баланс	4 081 831	3 451 166	4 306 855	4 990 026	5 492 958	6 574 725

Продовження додатка В

Таблиця В.2 – Пасив ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» на 31 грудня 2018–2023 років

Пасив	Рік					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	179 528	179 528	179 528	179 528	179 528	179 528
Капітал у дооцінках	79 875					
Додатковий капітал	1 012 216	1 012 216	58 216	58 216	58 216	58 216
Резервний капітал	84 889	84 883	84 883	84 883	84 883	84 883
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1 579 604	2 187 963	2 251 093	2 362 683	2 916 497	4 231 114
Вилучений капітал		1 705 864				
Разом за розділом I	2 936 106	1 758 726	253 720	2 685 310	3 239 142	4 553 741
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Відстрочені податкові зобов'язання	9 035				2 887	
Інші довгострокові зобов'язання	870 669	1 404 489	1 374 133	1 723 386	1 455 979	1 190 078
Разом за розділом II	879 704	1 404 489	1 374 133	1 723 386	148 866	1 190 078
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Короткострокові кредити банків						
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями			14 152	7 358	4 899	11 484
за товари, роботи, послуги	89 824	81 678	94 527	260 380	185 599	358 429
за розрахунками з бюджетом	16 080	61 729	89 792	86 173	90 208	136 835
зокрема з податку на прибуток	6 338	42 826	80 527	78 529	83 823	135 011
за розрахунками зі страхування	1 136	1 737	1 004	2 510	3 093	
за розрахунками з оплати праці	7 562	10 524	10 546	14 277	15 369	
за одержаними авансами	6 078	339	1 312	3 468	1 214	1 509
за розрахунками з учасниками						
Поточні забезпечення	47 005	62 055	79 540	81 449	148 897	226 480
Доходи майбутніх періодів						
Інші поточні зобов'язання	98 336	69 889	68 129	125 715	345 689	96 169
Разом за розділом III	266 021	287 951	359 002	581 330	794 968	830 906
Баланс	4 081 831	3 451 166	4 306 855	4 990 026	5 492 958	6 574 725

Продовження додатка В

Таблиця В.3 – Звіт про фінансові результати ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» на 31 грудня 2018–2023 років

Стаття	Рік					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3 002 135	3 312 103	3 612 985	4 396 770	5 247 192	6 969 207
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1 412 326	1 376 318	1 375 286	1 561 248	1 660 009	2 230 865
Валовий: прибуток	1 589 809	1 935 785	2 237 699	2 835 522	3 587 183	4 738 342
Інші операційні доходи	15 585	18 882	41 612	23 674	56 058	60 426
Адміністративні витрати	282 890	215 595	301 070	434 038	810 154	928 822
Витрати на збут	632 722	694 444	743 921	1 019 860	1 091 513	1 712 885
Інші операційні витрати	151 328	219 083	155 608	203 214	329 126	413 507
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	538 454	831 545	1 078 712	1 202 084	1 412 448	1 743 554
Дохід від участі в капіталі	21 354	92 441	105 013	107 632	80 885	
Інші фінансові доходи	44 050	27 858	31 513	4 086	106 179	60 867
Інші доходи	38 341	10 460	4 634	9 616	1 024	4 771
Фінансові витрати	67 988	242 409	241 392	245 118	303 732	216 081
Інші витрати				54	3 274	732
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	574 211	719 888	966 764	301 457	781 780	1 592 379
Витрати (дохід) із податку на прибуток	104 573	110 259	151 770	183 722	227 966	-273 879
Чистий фінансовий результат: прибуток	469 638	609 629	814 994	117 735	553 814	1 318 500
Чистий фінансовий результат: збиток						

Електронне наукове видання

**Захаркін Олексій Олександрович,
Захаркіна Людмила Сергіївна,
Білошапка Вікторія Анатоліївна,
Пехов Дмитро Олександрович**

**ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ
КОРПОРАТИВНИХ ФІНАНСІВ
В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ:
ШЛЯХ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

Монографія

Художнє оформлення обкладинки О. О. Захаркіна
Редакторка Н. М. Мажуга
Комп'ютерне верстання О. О. Захаркіна

Формат 60x84/8. Ум. друк. арк. 17,67. Обл.-вид. арк. 16,92.

Видавець і виготовлювач
Сумський державний університет,
вул. Харківська, 116, м. Суми, 40007

Свідоцтво про внесення суб'єкта господарювання до Державного реєстру видавців,
виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 8193 від 15.10.2024.